

Matica

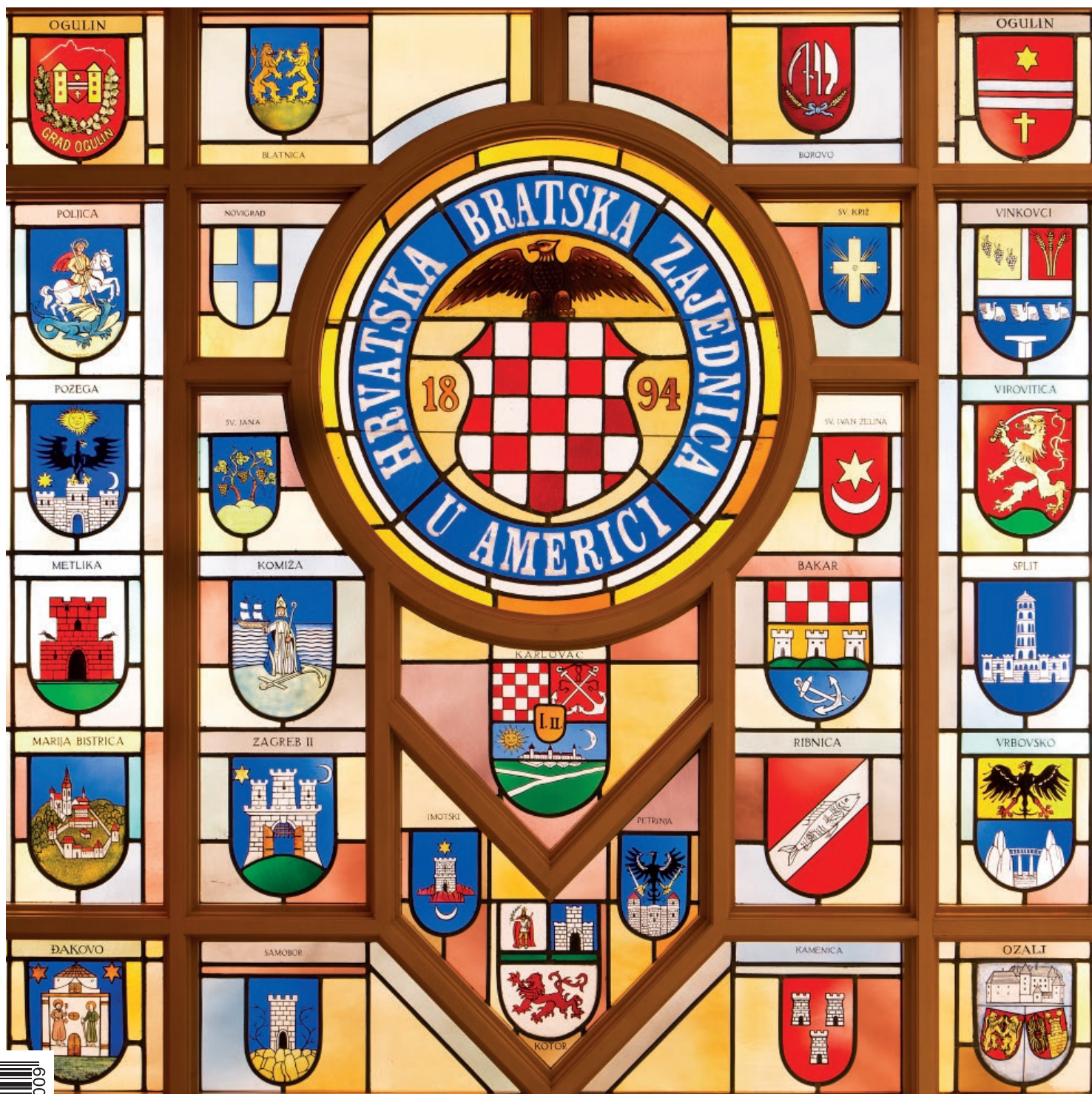
broj
no.

6

lipanj
june

2018.

MJESEČNA REVIIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

Ususret 52. omladinskom tamburaškom
festivalu Hrvatske bratske zajednice

CFU FESTIVAL FEATURE
SUPPLEMENT IN ENGLISH

ISSN 1330-2140

Mjesečna revija Hrvatske matice iseljenika / Monthly magazine of the Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXVIII
Broj / No. 6/2018

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Mijo Marić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Novinarka / Journalist
Naida Šehović

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr

Naslovnica:
Vitraj u glavnom uredu Hrvatske
bratske zajednice u Pittsburghu
(foto: HBZ)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Web stranice
HMI čitaju se diljem
svijeta, dostupne su na tri
jezika (hrvatski, engleski,
španjolski) i bilježe stalan
porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima
u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- **BANERI**
- **SPONZORIRANI ČLANAK**
- **SPONZORIRANE RUBRIKE**

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

Kolumne

- 11**
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)
- 40**
Klikni – Idem doma
(Vesna Kukavica)
- 42**
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić)
- 44**
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec)
- 53**
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)
- 55**
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)
- 60**
Priče iz knjige "Pod starim hrastom"
(Ivan - Ivek Milčec)
- 62**
Ljepote Hrvatske okom fotografa
(HTZ)

- 4** Predsjednica posjetila Hrvate u Italiji
- 7** Sastanak Središnjega odbora HSK-a
- 8** Saborski Odbor za Hrvate izvan RH
- 12** Kliofest – festival povijesti
- 15** Komemoracija u Bleiburgu
- 16** Svijet keramike Adama Dworskoga
- 19** Sabor hrvatske kulture u Novome Mestu
- 20** Izložba 'Ponosno hrvatsku nošnju nosim'
- 23** Padova: Susret Hrvata u Italiji
- 24** Dokumentarni film o egzodusu australskih Hrvata
- 26** Stuttgart: 60 godina Hrvatske katoličke misije
- 28** Uz obljetnicu Gospinih ukazanja u Međugorju
- 39** Pečuh: Dan hrvatskog školstva
- 46** Zbornik: I. Međudržavni susret hrvatske književnosti
- 47** Cetinova donacija Umjetničkoj galeriji Dubrovnik
- 49** Mainz: Gospodarski prijem 2018.
- 57** Razgovor s Antom Miličićem

The 52nd CFU Junior Tamburitza Festival

Poseban prilog na engleskom povodom Festivala HBZ-a, na stranicama 31 do 38

44 NAŠI GRADOVI OZALJ

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države /
other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države /
other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X

Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA / DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):

IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju Maticu jer Matica je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Bez svog jezika ljudi gube svoj identitet

“Odgovornost je na svima nama, posebno na hrvatskoj državi i njezinu vodstvu, da osiguramo poučavanje hrvatskoga jezika mladim naraštajima u cijelom Moliseu i drugim dijelovima Italije gdje žive Hrvati”

programa proslave 20. obljetnice dopunske nastave hrvatskoga jezika te se susrela s predstavnicima hrvatske zajednice. Poručila je hrvatskoj zajednici da je veliko demografsko blago za Republiku Hrvatsku te da se nada kako će se jednoga dana vratiti u domovinu s iskustvom i znanjem stečenima u državama koje normalno funkcioniraju i kada im padne vlada. “Nadamo se da će se ovi mladi ljudi, ova djeca koju sam danas vidjela, jednoga dana vratiti u Hrvatsku obogaćeni iskustvom, znanjem i navikama koje su stekli u državama kao što je Italija”, istaknula je.

JAČATI VEZE S DOMOVINOM

Predsjednica je zahvalila predstavnicima na dolasku u veleposlanstvo kako bi razgovarali o položaju Hrvata u Italiji i svemu onome što hrvatska država može učiniti kako bi i dalje jačala veze s domovinom i promicala hrvatski jezik, kulturu i svako drugo naslijeđe. Čestitala je učenicima hrvatske dopunske škole u Rimu, koju pohađa četrdeset i

S učenicima Hrvatske dopunske nastave u Rimu

Drugog dana službenoga posjeta Italiji predsjednica Grabar-Kitarović posjetila je gradove Kruč, Tavelu, Fili i Mundimitar u pokrajini Molise u kojima žive moliški Hrvati.

Tekst: Uredništvo (izvor: Hina; Ured predsjednice) Foto: Ured predsjednice

Na poziv predsjednika Talijanske Republike Sergia Mattarelle predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović boravila je 29. i 30. svibnja u uzvratnome službenom posjetu Talijanskoj Republici. Službeni posjet Talijanskoj Republici predsjednica Grabar-Kitarović započela je susretom s predsjednikom Talijanske Republike s kojim je održala tête-à-tête sastanak, a nakon kojeg su uslijedili bilateralni razgovori službenih izaslanstava Republike Hrvatske i Talijanske Republike.

U Veleposlanstvu RH u Rimu predsjednica je nazočila završnom dijelu

Svečani doček predsjednice u Mundimitru

Bračni par Sammartino pokazuje predsjednici moliškohrvatska izdanja

S moliškohrvatskim mališanima

sedmero djece, i hrvatskoj zajednici jubilarnu obljetnicu. "Drago mi je da Italija poduzima korake da se to ostvari i u drugim provincijama, drugim dijelovima Italije i nadam se da će hrvatska država odgovoriti na način da ćemo poslati još više učitelja i učiteljica hrvatskoga jezi-

ka i da ćemo svakako raditi ne samo na očuvanju postojećih lektorata na sveučilištima u Italiji, već da ćemo otvarati i nove lektorate hrvatskoga jezika", zaključila je predsjednica Grabar-Kitarović.

Drugoga dana službenoga posjeta Italiji predsjednica je posjetila gradove

Aquaviva Collecroce/Kruč, Tavenna/Tavela, San Felice/Filić, Montemitro/Mundimitar u pokrajini Molise u kojima žive moliški Hrvati. Predsjednica se susrela s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine koji ove godine slave 500. godišnjicu dolaska u tu talijansku pokrajinu, a razgovarala je i s gradonačelnicima i čelnicima cijele regije.

500 godina čuvaju svoj arhaičan hrvatski jezik

Moliški Hrvati su pripadnici hrvatskoga naroda koji su oko 1500. godine naselili područje talijanske pokrajine Molise bježeći pred navalom Turaka. Smatra se da su izbjegli s područja između Cetine i Neretve. Specifičnost moliških Hrvata je do današnjih dana sačuvan arhaičan moliški hrvatski dijalekt. Moliški Hrvati uglavnom žive u mjestima Kruču, Filiću i Mundimitru. U tim mjestima djeluje dječji vrtić, kao i osnovna i srednja škola s nastavom na hrvatskome jeziku koju prema obrazovnim programima Ministarstva znanosti i obrazovanja RH obavljaju nastavnici koje ta državna institucija na stručnom natječaju odabire i čiji rad financira. U Rimu, Trstu i Udinama također djeluje hrvatska dopunska škola čiji se nastavnici financiraju iz hrvatskoga državnog proračuna, a u Rimu i Milanu postoji organizirani tečaj hrvatskoga jezika za odrasle o kojemu se brinu hrvatske udruge u tim gradovima. Prema podacima talijanskoga državnoga statističkog zavoda (ISTAT), u moliškoj provinciji Campobasso 2001. godine živjelo je dvije tisuće Hrvata. Talijanska Republika svojim ustavom jamči samo zaštitu jezičnih, ali ne i nacionalnih manjina, te posebnim pravilima uređuje pravni položaj pojedinih manjina u autonomnim pokrajinama.

S ciljem bolje zaštite hrvatske manjine u Italiji, odnosno talijanske manjine u Hrvatskoj, u Zagrebu je 1996. potpisan Sporazum između Hrvatske i Italije o zaštiti manjina. Italija je njime izričito priznala, kao autohtonu, hrvatsku manjinu u regiji Molise. Hrvatska zajednica u Italiji službeno je stoga locirana isključivo u regiji Molise, unatoč brojčano većoj prisutnosti Hrvata u drugim dijelovima Italije. Prema raspoloživim podacima, više od 60.000 Hrvata naraštajima živi posebice u Furlaniji-Julijskoj krajini, Lombardiji i Markama, ali njima se ne priznaje status povijesne niti jezične manjine. Zato su hrvatske kulturne udruge, prethodno osnovane u Rimu, Trstu, Milanu i Udinama, kao i kulturne udruge moliških Hrvata, od 2001. godine udružene u "Savez hrvatskih zajednica Italije" kojim se utvrđuje njihova teritorijalna nazočnost te se prema unutarnjem zakonodavstvu Italije i obvezujućim europskim standardima otvara mogućnost stjecanja pretpostavki za ostvarivanje prava na zaštitu i promicanje jezičnog i kulturnog identiteta.

VEZE S LUKAMA PLOČE I SPLIT

Hrvatskoj predsjednici priređen je svečani doček u Kruču, prvoj postaji u obilasku moliških Hrvata. Šestotinjak mještana dočekalo ju je s cvijećem i himnom, a posebno su je pozdravili i predstavnici lokalne vlasti. Profesor povijesti Giovanni Picoli obratio se predsjednici Grabar-Kitarović na narječju moliških Hrvata i rekao kako su Hrvati nakon dolaska u Molise prije pola tisućljeća počeli učiti talijanski jezik, a hrvatski se na žalost gubio, ali ne i izgubio. Rekao je kako bez svog jezika ljudi gube svoj identitet.

"Odgovornost je na svima nama, posebno na hrvatskoj državi i njezinu vodstvu, da osiguramo poučavanje hrvatskoga jezika mladim naraštajima u cijelome Moliseu i drugim dijelovima Italije gdje žive Hrvati", rekla je predsjednica Grabar-Kitarović. Moliške Hrvate pozvala je da posjećuju Hrvatsku, domovinu svojih predaka i svoju drugu domovinu. Dodala je kako će uspostavom veza prema lukama Ploče i Split to biti još lakše. ■

ENG During her official trip to neighbouring Italy Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović met with ethnic Croats living in the Molise region in the towns of Aquaviva Collecroce, Tavenna, San Felice and Montemitro.

Predsjednica otvorila konzulat u Vitezu

VITEZ - Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović u Vitezu je 15. svibnja otvorila hrvatski Konzulat koji je tamo smješten kako bi pružao konzularne usluge za gotovo stotinu tisuća osoba koje žive na području dvanaest općina središnje Bosne.

“Nadam se da će ovo biti hrvatsko sidro u središnjoj Bosni”, rekla je predsjednica Grabar-Kitarović tijekom svečanog otvorenja podsjećajući kako je ovo događaj koji se dugo očekivao i zagovarao jer je riječ o konkretnoj pomoći mnogobrojnim Hrvatima, ali i svima drugima koji žive u ovome dijelu Bosne i Hercegovine.

Podsjetila je kako su problemi ljudi u središnjoj Bosni slični onima u krajevima poput tih u Hrvatskoj, a riječ je o depopulaciji, odlasku mladih i teškoćama u povratku prognanih. “Nadam se da ćemo u suradnji s vlastima Bosne i Hercegovine to popraviti”, rekla je hrvatska predsjednica poru-

čivši kako je budućnost Hrvata iz Bosne i Hercegovine u ostanku i opstanku u toj zemlji. Dodala je kako je za to potrebna pozitivna društvena klima te je najavila kako će Hrvatska sa svoje strane nastaviti podupirati hrvatski narod, ali i Bosnu i Hercegovinu kao državu na putu prema Europskoj uniji. “Čvrsto vjerujemo da je naša zajednička budućnost upravo u Europskoj uniji”, rekla je predsjednica Grabar-Kitarović

poručivši Hrvatima u središnjoj Bosni kako će Hrvatska i dalje biti uz njih i to ne samo djelovanjem novog konzulata, nego i uz sve drugo što rade hrvatski dužnosnici.

Svečanom otvorenju hrvatskoga Konzulata nazočio je i član Predsjedništva Bosne i Hercegovine dr. sc. Dragan Čović, predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine Marinko Čavar te veliki broj dužnosnika s državne razine te lokalnih razina vlasti. (Ured predsjednice)

Državna smotra izvornog folklora Hrvata u BiH

MOSTAR - U nedjelju, 20. svibnja, u Mostaru je održana u organizaciji Udruge hrvatskih amaterskih kulturno-umjetničkih društava u BiH (UHAKUD u BiH) i Hrvatske kulturne zajednice u FBiH (HKZ u FBiH) Državna smotra izvornog folklora Hrvata u BiH. Nastupilo je devet društava iz BiH i jedno društvo iz Republike Hrvatske koji su prikazali raskoš nošnji, plesova i napjeva hrvatskoga naroda. Program je počeo mimohodom skupina ulicama grada

Mostara, a nakon toga uslijedili su nastupi u HD ‘Herceg Stjepan Kosača’. Smotra je bila ocjenjivačkog karaktera. U komisiji su bili istaknuti etnolozi, etnokoreolozi i etnomuzikolozi iz BiH i RH koji su ocjenjivali izvornost, kvalitetu i oblik zaštite nematerijalnih dobara. Stručna komisija iznijela je svoja zapažanja o svakome pojedinom društvu.

Na navedenoj smotri izabrani su predstavnici BiH na sljedećim smotrama

folklora: *Vinkovačke jeseni, Brodsko kolo, Na Neretvu misečina pala i Državna smotra Hrvatskog sabora kulture* u Sisku.

Skupine koje će sudjelovati na Vinkovačkim jesenima su: HKUD “Vrila” Široki Brijeg, HKUD “Goranci” Mostar i KUD “Izvor” Žabljak Usora. HKUD “Zora” Struge-Gorice predstavljat će BiH na smotri folklora *Na Neretvu misečina pala* u Metkoviću, dok će HKUD “Rodoč” Mostar nastupiti na manifestaciji Brodsko kolo. KUD “Mokro” Široki Brijeg nastupit će na Državnoj smotri Hrvatskoga sabora kulture u Sisku.

Sudionici Državne smotre folklora bili su: KUD “Pleter” Dugopolje – Republika Hrvatska, KUD “Mokro” Široki Brijeg, KUD “Izvor” Žabljak Usora, KUD “Stari hrast 2000.” Novi Travnik, HKUD “Goranci” Mostar, HKUD “Zora” Struge-Gorica, HKUD “Hercegovac” Široki Brijeg, HKUD “Rodoč” Mostar, HKUD “Vrila” Široki Brijeg, HKUD “Sv. Ante” Dretelj. (UHAKUD; foto: Toni Ilić)

Otvoren novi Ured HSK u Zagrebu

Glavni cilj sastanka bila je analiza dosadašnjega rada, kao i utvrđivanje ciljeva koji se žele postići u budućnosti

Sastanak Središnjega odbora HSK-a u prostorijama HMI-ja

Tekst: Uredništvo (izvor HSK) Foto: HSK

Godišnji sastanak Središnjega odbora Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) Zagreb održan je u Zagrebu od 11. do 13. svibnja u Hrvatskoj matici iseljenika. Glavni cilj sastanka bila je analiza dosadašnjega rada, kao i utvrđivanje ciljeva koji se žele postići u budućnosti. Sastanak je otvoren izvještajem glavnoga predsjednika Vinka Sablje, kao i izvještajem glavnoga tajnika Igora Lackovića. Na sastanku su također sudjelovali i predstavnici nacionalnih kongresa zemalja iz Europe i svijeta koje su uključene u rad HSK te svojim osvrtima na rad hrvatskih udruga i organizacija izvan Hrvatske pridonijeli formiranju ciljeva

Sudionici Središnjega odbora HSK 12. svibnja sudjelovali su i na komemoraciji na Bleiburgu, gdje je vijenac položila delegacija na čelu s predsjednikom Vinkom Sabljom.

Otvorenje i blagoslov novog ureda HSK-a u Zagrebu

koji su bitni za daljnje djelovanje HSK.

Bitan događaj koji se održao u nazočnosti velikog broja uglednika iz Hrvatske, BiH te hrvatskih iseljenika svečano je otvorenje Ureda HSK u Zagrebu, što ujedno simbolizira novi zaokret u radu HSK. Otvorenje ureda zasigurno će pridonijeti širenju novih aktivnosti te organizaciji i poticanju novih projekata.

Sudionici Središnjeg odbora HSK 12. svibnja sudjelovali su i na komemoraciji na Bleiburgu, gdje je vijenac položila delegacija na čelu s predsjednikom Vinkom Sabljom. Godišnji sastanak Središnjega odbora HSK završio je 13. svibnja

U Izjavi za javnost nakon održanoga sastanka HSK naglašava sljedeće:

- Traži se uvođenje dopisnoga glasovanja kako bi odaziv za predsjedničke i parlamentarne izbore u RH, kad je u pitanju izvandomovinstvo, bio daleko objektivniji;
- Izražava se želja da izvandomovinstvo u Hrvatskome saboru predstavljaju osobe koje stvarno žive izvan domovine RH i BiH;
- Tražimo da nacionalni HRTV 1 program bude izvandomovinstvu dostupan, ne kodiran. Isto tako da se na taj program uvrste redovite emisije, bar dva puta mjesečno, u kojima bi sudjelovale istaknute i uspješne osobe iz izvandomovinstva, po uzoru na emisiju 'Nedjeljom u dva';
- Traži se od Vlade RH da se referendumom riješi pitanje 'Za dom spremni', kao i pitanje komunističkih simbola i znakovlja Josipa Broza Tita;
- Traži se od Vlade RH da zakonom zaštiti vjerske osjećaje u našoj domovini, po uzoru na Bavarsku. To su pitanja crkvenih simbola, vjeronauka, ugovora sa Svetom Stolicom i slično;
- Izražava se zabrinutost zbog sve vidljivijih političko-ideoloških progona (Marko Perković i sl.). Domoljublje se olako etiketira fašizmom;
- Traži se da Republika Hrvatska poveče više računa o Hrvatima-uznicima Haškoga tribunala.

Na posljetku u Izjavi stoji: "Želimo biti više nazočni u javnome, društvenome i političkome životu naše zemlje, kao i u donošenju odluka kad su u pitanju nacionalni interesi naše domovine."

radnim dijelom i tiskovnom konferencijom. Sastankom su definirani novi ciljevi, predloženi zajednički projekti i druge sastavnice koje su vrlo bitne za daljnje suradnje i djelovanje Hrvatskoga svjetskog kongresa. ■

ENG The annual meeting of the central committee of the Croatian World Congress was held in Zagreb from the 11th to the 13th of May at the building of the Croatian Heritage Foundation. In the focus of this session was an analysis of the work to date and hammering out the future objectives.

Uključenje dijaspore u društveni i gospodarski život Hrvatske

Na sjednici je izneseno niz prijedloga kojima bi se olakšalo poslovanje hrvatskih poduzetnika iz iseljeničtva u Hrvatskoj te stvorilo uvjete za snažniju prisutnost dijaspore u društvenom životu Hrvatske

Tekst: Glas Hrvatske (HRT)

Foto: Hina / R. Studer

Saborski Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske održao je 24. svibnja sjednicu s temom "Uključenje hrvatske dijaspore u društveni i gospodarski život Republike Hrvatske". Izneseno je niz prijedloga kojima bi se olakšalo poslovanje hrvatskih poduzetnika iz iseljeničtva u Hrvatskoj te stvorilo uvjete za snažniju prisutnost dijaspore u društvenome životu Hrvatske, donosi se u saborskom priopćenju.

Predsjednik Odbora Božo Ljubić podsjetio je da izvan Hrvatske živi više od 3,5 milijuna Hrvata, čime je Hrvatska uz Irsku država s najvećim iseljeničtvom u odnosu na broj stanovnika. Osvrnuo se na povijesni kontekst iseljavanja Hrvata te na veliki ljudski i financijski doprinos iseljene Hrvatske tijekom uspostave samostalne Hrvatske i kasnije. – Potrebno je raditi na us-

postavi sustavne suradnje s Hrvatima izvan Hrvatske, što je posebno važno u suočavanju s dva nova izazova: očuvanjem identiteta hrvatskoga naroda u BiH i problemom demografskog propadanja i depopulacije – naglasio je Ljubić. Od administrativnih prepreka osvrnuo se na dugotrajan proces primitka u hrvatsko državljanstvo te Zakon o strancima koji hrvatskim iseljenicima ne olakšava boravak ili pokretanje poslovanja u Hrvatskoj.

BROJ ZASTUPNIKA

U vezi s prijedlogom o potrebi povećanja broja zastupnika iz redova iseljeničtva, Ljubić je rekao kako u Saboru nema konsenzusa za promjenu Ustava koji je za to potreban.

Potpredsjednik Odbora Željko Glasnović predložio je izradu Akcijskoga

plana za povratak iseljenika, a član Odbora Željko Raguž smatra da je potrebno osmisliti useljeničku politiku, izraditi Zakon o useljeničtvu i o tome otvoriti raspravu.

Mijo Marić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, također je naglasio čvrstu vezu i zajedništvo domaće i iseljene Hrvatske u stvaranju samostalne Hrvatske. Govoreći o iseljavanju, Marić je rekao kako je frustracija, bilo politikom ili gospodarskom situacijom, često pokretač iseljavanja. – I povratak u Hrvatsku može biti frustracija jer zašto bi se netko vraćao u Hrvatsku? Jedan od motivacijskih faktora može biti onaj emotivne prirode, identitet i pripadnost hrvatskome narodu, ljubav prema domovini. Iseljeničtvo može Hrvatskoj donijeti iskustvo razvijenoga zapada, oni su pravo bogatstvo koje Hrvatsku može učiniti

Govoreći o iseljavanju, ravnatelj HMI-ja Mijo Marić rekao je kako je frustracija, bilo politikom ili gospodarskom situacijom, često pokretač iseljavanja.

boljom i zato treba podizati svijest o zajedničkoj Hrvatskoj - rekao je Marić.

BIROKRATSKE PREPREKE

U ime Udruge za poslovno povezivanje domovinske i iseljene Hrvatske Meeting G2 govorio je Josip Hrgetić, iseljenik/povratnik iz Venezuele koji je u Hrvatsku prenio dio svojeg poslovanja. G2 umrežuje poslovne ljude iz domovinske i iseljene Hrvatske, no da bi se privukla ulaganja za ulagače je potrebno, predložio je Hrgetić, smanjiti stopu poreza prvih deset godina poslovanja i ukloniti birokratske prepreke. Spomenuo je pritom niz uspješnih poslovnih ljudi diljem Južne Amerike koji bi mogli dati svoj doprinos hrvatskom gospodarstvu ako se stvore povoljni uvjeti za ulaganja. Izrazio je zabrinutost podatkom da je Hrvatska po indeksu konkurentnosti na dnu ljestvice zajedno s Venezuelom, što ne doprinosi ulagačkoj klimi. U vezi s dugotrajnom procedurom dobivanja državljanstva u Hrvatskoj Hrgetić je naveo primjer Španjolske koja posljednjih godina bilježi porast stanovništva od četiri posto zahvaljujući mjeri automatskog primanja u španjolsko državljanstvo, ako je tražitelj potomak španjolskih iseljenika.

Glavni tajnik HSK Igor Lacković, koji živi i radi u Austriji, istaknuo je potrebu dopisnoga glasovanja za Hrvate izvan domovine i ubrzanje postupka dobivanja državljanstva.

Sudionici tematske sjednice saborskog Odbora za Hrvate izvan RH

Marin Sopta iz Hrvatskoga iseljeničkog kongresa smatra da interes za povratkom slabi na obje strane. - Što se tiče iseljeničtva, jedan od uzroka je razočaranje hrvatskom politikom i javlja se apatija, a uz to, događaju se i nova iseljavanja. Potrebno je vratiti povjerenje iseljenika, olakšati im dobivanje hrvatskog državljanstva i omogućiti glasovanje elektroničkim putem - naglasio je Sopta.

POVEZIVANJE PODUZETNIKA

O aktivnostima Ministarstva vanjskih i europskih poslova usmjerenim na jačanje gospodarske diplomacije, a time i na povezivanje poduzetnika u iseljeničtvu s hrvatskim gospodarstvenicima, govorila je izaslanica predsjednika Vlade, državna tajnica u MVEP-u Zdravka Bušić. - U tom segmentu mi intenzivno radimo na poticanju ulaganja, korištenju fondova Europske unije i pružanju logističke potpore izvozniciima putem diplomatskih kontakata.

Marko Babić iz Hrvatske gospodarske komore predstavio je novu Komo-

rinu strategiju internacionalizacije hrvatskoga gospodarstva. - Ovdje treba iskoristiti znanje naših iseljenika, njihove kontakte i znanje jezika, a mi trebamo lobirati za projekte u Hrvatskoj - rekao je Babić.

Glavni tajnik Hrvatskoga svjetskog kongresa Igor Lacković, koji živi i radi u Austriji, također je istaknuo potrebu dopisnoga glasovanja za Hrvate izvan domovine i ubrzanje postupka dobivanja državljanstva. Smatra da je potrebno aktivirati intelektualnu elitu i u Hrvatskoj i iseljeničtvu, zbog čega je u Austriji i osnovana Hrvatska akademska zajednica koja okuplja intelektualce hrvatskog podrijetla. - Ne mogu samo folklor i nogomet biti poveznica između iseljenika i domovine - rekao je Lacković.

PROTOK INFORMACIJA

Ruža Studer Babić, predstavnica Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH za Švicarsku, naglasila je nužnost protoka informacija prema iseljeničtvu kako se ne bi dogodile situacije poput pitanja oporezivanja inozemnih mirovina, zbog čega su neki hrvatski povratnici već drugi put napustili domovinu.

Okupljenima se obratila i Draženka Arar iz Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH koja je rekla da je u izradi Zakon o hrvatskom državljanstvu koji bi na jesen mogao biti u saborskoj proceduri, a u tijeku je i izrada digitalnoga registra hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske. ■

Joško Klisović, Ivan Bagarić, Miro Kovač i Milijan Brkić

ENG On the 24th of May Croatian Parliament's committee on Croats abroad held a session to discuss the inclusion of the Croatian diaspora in the societal and economic life of the Republic of Croatia.

Dodjela studentskih stipendija za Hrvate izvan RH

ZAGREB - U utorak, 29. svibnja, u prostorijama Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske organizirano je potpisivanje Ugovora o dodjeli stipendija studentima – pripadnicima hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske koji studiraju na Sveučilištu u Zagrebu.

Čestitajući dobitnicima stipendija Zvonko Milas, državni tajnik, naglasio je kako je jedan od najboljih načina jačanja zajednice i njezinog prosperiteta - ulaganje u znanje jer znanje donosi napredak - bolje sutra. "Isto tako, jačanje pojedinca, kroz izoštravanje njegovih sposobnosti, stručnosti, obrazovanja i intelektualnog kapaciteta - jača i zajednicu. Pojedinci sa snažnim vizijama i vjernom pripadnošću svojoj zajednici, svom narodu, čine jaku zajednicu spremnu za promjene, spremnu na odvažnost - zajednicu koja je spremna nositi se sa svim neizvjesnostima i izazovima koje donosi sutra. Stoga sam siguran da ćete vlastitim razvojem, razvojem svojih osobnih i jednog dana profesionalnih sposobnosti,

biti u mogućnosti unapređivati svoje zajednice, svoj zavičaj - što će zapravo biti najplemenitiji i najzahvalniji zadatak s kojim ćete se susresti", poručio je Milas.

Podsjećamo da je na temelju provedenoga Javnog natječaja za dodjelu stipendija studentima - pripadnicima hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske - za akademsku godinu 2017./2018. Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske dodijelio 502 stipendije za akademsku godinu 2017./2018., od čega 101 stipendiju za studij u Republici Hrvatskoj i 401 stipendiju za studij u Bosni i Hercegovini. Iznos mjesečne stipendije je 700 kuna, a dodjeljuje se za razdoblje od 10 mjeseci. *(Hrvati izvan RH)*

Rimska misa za domovinu kardinala Cupicha

RIM - Prigodom Dana državnosti Republike Hrvatske hrvatska rimska zajednica proslavila je misu za Domovinu u srijedu 6. lipnja u Hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu. Euharistijsko slavlje predvodio je kardinal hrvatskih korijena Blase Joseph Cupich, nadbiskup i metropolit Chicaga. Misi su nazočili i visoki diplomatski predstavnici brojnih zemalja koji su došli na poziv veleposlanika Republike Hrvatske pri Svetoj Stolicu Nevena Pelicarića.

Tijekom mise za Domovinu pjevao je zbor sv. Jeronima, sastavljen od hrvatskih svećenika, redovnica i studenata laika u Rimu pod ravnanjem vlč. Josipa Vidasu. Sve prisutne na početku mise pozdravio je rektor Zavoda sv. Jeronima Bože Radoš.

U zaključku homilije kardinal je rekao: "Hrvatska je zemlja uskrsnuća, Hrvati su narod nade. Molimo u zahvalnosti za hrvatsku neovisnost, ali također molimo da Hrvatska uvijek priznaje kako su svi narodi ovisni jedni o drugima i da na taj način dozvoli snazi uskrsnuća voditi njezine odluke, uvijek tražeći onu vrstu jedinstva koju je

Bog uvijek namijenio za svoj narod. To je vjera hrvatskoga naroda, to je baština koja nas čini ponosnima dok Hrvatska zauzima svoje mjesto u obitelji naroda doprinoseći izgradnji mira i pravde u svijetu. Neka Bog vazda blagoslovi našu ljubljenu Hrvatsku!"

Pri završetku slavlja veleposlanik Pelicarić zahvalio je kardinalu Cupichu što je prihvatio poziv da predvodi ovogodišnju misu

"pro patria Croata". Istaknuo je da je ovo za kardinala svojevrsan povratak doma, makar na jedan dan, jer je po djedu i baki ne samo hrvatskih korijena, nego i - Hrvat. Također je zahvalio nadbiskupu Lozanu i biskupu Crociju na sudjelovanju te Upravi Zavoda sv. Jeronima kao domaćinima večerašnjega slavlja. (IKA)

Peta obljetnica članstva Hrvatske u Europskoj uniji

Prvih pet godina punopravnog članstva Hrvatske u EU obilježilo je ugovaranje izgradnje Pelješkoga mosta, uz obilato Unijino financiranje, koji će napokon spojiti dva dijela hrvatskoga teritorija, ali i EU-ova

U povodu pete godišnjice punopravnog članstva Hrvatske u Europskoj uniji, koja se navršava 1. srpnja 2018., upitali smo za čitatelje časopisa *Matica* ministricu regionalnoga razvoja i fondova EU-a Gabrijelu Žalac o postignućima hrvatskog članstva u Uniji, analizi dostupnih i iskorištenih EU beneficija, ali i koristi koju naše gospodarstvo, kao integralni dio jedinstvenoga europskog tržišta, općenito ima od Unije.

“Mogućnosti koje nudi Europska unija, posebice kada je riječ o EU fondovima, iznimno su snažan instrument za poticanje ulaganja te se posljednjih godina, uzimajući u obzir gospodarsku krizu, *kohezijskom politikom* učinkovito kompenziralo smanjenje nacionalnih i regionalnih ulaganja. Hrvatskoj su europski izvori za financiranje investicija velika mogućnost za poticaj rastu i razvoju gospodarstva, konkurentnosti te porastu zapošljavanja. Koliko su europski fondovi važni za Hrvatsku govori i podatak da bi iskorištenje sredstava *kohezijske politike* u punome potencijalu moglo povećati hrvatski BDP za 2 do 3 postotna boda godišnje. Svakako smatramo kako je potrebna kontinuirana potpora postojećim dugoročnim politikama Europske unije, kao što su *kohezijska politika* i *zajednička poljoprivredna politika*. Ove politike trebaju nastaviti pružati važnu dodanu vrijednost za europske građane, stabilno unutarnje tržište i nastaviti poticati gospodarske i političke ciljeve nakon 2020. godine.

U mandatu ove Vlade RH zabilježen je značajan rast ugovaranja projekata sufinanciranih sredstvima iz ESI fondova. Ugovorena sredstva su porasla s 985 milijuna eura s kraja listopada 2016. godine na 4,4 milijarde eura, što je rast od 345%, čime je ugovoreno 41% ukupne alokacije od 10,7 milijardi eura. Najveći porast ugovaranja u iznosu od 534% postignut je u sklopu Operativnoga programa *Konkurentnost i kohezija* budući da je u posljednjih 18 mjeseci ugovoreno 2,5 milijarde eura dok je u prethodnome trogodišnjem razdoblju bilo ugovoreno samo 465 milijuna eura. Stopa ugovaranja za OPKK dosegla je ukupno 43% alokacije. Ono što je definitivno obilježilo prvih pet godina punopravnog članstva Hrvatske u EU jest ugovaranje izgradnje Pelješkoga mosta, strateškoga projekta vrijednog 420 milijuna eura, od čega bespovratna EU sredstva iznose 357,3 milijuna eura. Kao Slavonka, najviše sam ponosna na projekt *Slavonija, Baranja i Srijem*, kojim je ova Vlada usmjerila gotovo 19 milijardi kuna bespovratnih EU sredstava za projekte na području pet slavonskih županija od kojih je do sada iskorišteno već više od 6 milijardi kuna”, istaknula je ministrica Žalac.

Nedvojbeno, Hrvatska je kao punopravna članica Unije

Piše: Vesna Kukavica

sada u prilici sadržajno sudjelovati u kreiranju zajedničke europske budućnosti, pripremajući se i za Europski semestar tj. prvo presjedanje EU-om kao njezina najmlađa članica 2020. Ovoga proljeća donesen je Nacionalni program reformi. Recesija je iza nas, lani smo izašli iz postupka prekomjernoga deficita ispunivši pravila iz Maastrichta koja ne dopuštaju deficit iznad 3 posto ni javni dug iznad 60 posto BDP-a, politička stabilnost donosi i veći izvoz. Poduzetnici s jedne strane osjećaju pozitiv-

ne pomake u pogledu plasmana proizvoda i usluga, a s druge strane suočeni su s odljevom radne snage u druge zemlje EU-a, što hrvatskome društvu donosi pesimizam koji izaziva bolan odlazak najmladijih. Ukupno se iz RH u ostale članice EU-a, zaključno s podacima za 2017., iselilo 348.000 radno sposobnih građana, a među njima je nešto više od 60.000 onih s fakultetskom diplomom.

Unatoč iseljavanju, petu obljetnicu u europskome uglednom klubu zemalja RH dočekuje u boljoj situaciji nego ranijih godina. Nakon izazovnog početka, obilježenog (ne)provedbom europskoga uhidbenog naloga čiji je epilog okončan ovih dana pravomoćnom njemačkom presudom, slabim korištenjem EU fondova, potresom radi Brexita, situacija se razbistrila i za RH i za EU pa su jače vidljive i koristi od članstva. Uz dobivenih bespovratnih 357 milijuna eura za gradnju Pelješkoga mosta smanjuje se deficit RH radi učinkovitije iskorištenosti EU fondova. Unatoč tim pokazateljima, Hrvatska je ipak na začelju EU-a po bruto domaćem proizvodu po glavi stanovnika pa će joj i u idućem EU proračunu kohezijska politika za razdoblje 2021. - 2027. donositi oko 298 eura po glavi stanovnika. Nezaposlenost je u RH još velika, znatno veća od prosjeka EU-a, iako je i ona u stalnome padu ponajprije radi negativnih demografskih kretanja, a ne zbog ulaganja u rješavanje tog problema. Utješno zvuči podatak o slobodi kretanja EU-om koji pokazuje slučaj Poljske iz koje se u prvoj fazi (2004.) iselilo čak 10% stanovništva, dok se trenutačno u tu zemlju vraća njih na tisuće. Ako se u desetljetnom razdoblju u RH počne vraćati veći dio onih koji sada odlaze, vjerujemo da bi se sloboda kretanja ljudi mogla pokazati kao prednost za Hrvatsku jer će se u nju vraćati naši raseljeni građani s dodatnim znanjem, vještinama, kvalifikacijama pa i novcem stečenim u razvijenim Unijinim gospodarstvima. ■

ENG As part of the EU Croatia, now in its fifth year of membership, is in a position to actively participate in creating the union's shared future as it prepares for its European semester, i.e. its first stint at the union's rotating presidency in 2020. Croatia has adopted the 2018 national reform programme and its convergence programme for the 2018 to 2021 period.

Hrvatska dionica u podunavskoj historiografiji

Sustavno se obrađuje naš kulturni areal u panonskome mozaiku naroda, o čemu govori bogato naslijeđe - od graditeljstva, toponima, jezične baštine do umjetnosti i tradicijskih vještina

Predstavljajući *Leksikon podunavskih Hrvata - Bunjevaca i Šokaca* na 5. Kliofestu u organizaciji Hrvatske matice iseljenika

Napisala: **Vesna Kukavica**

Foto: **Naida Šehović**

Povijest hrvatskoga naroda izvan matične zemlje, bilo da je riječ o iseljeništvu s udaljenih meridijana ili našim autohtonim manjinama koje višestoljetno žive u dvanaestak zemalja srednje i jugoistočne Europe, sve se više istražuje posljednjih četvrt stoljeća od neovisnosti Lijepe Naše. Hrvatska dionica u podunavskoj historiografiji napokon izlazi iz sfere ljubitelja povijesne tematike i postaje predmet interesa domaćih i inozemnih akademskih krugova pa je Hrvatska matica iseljenika logično u tom prostoru oda-

brala svoje favorite iz Vojvodine za nastup na Kliofestu. Jednotjedni bogati festivalski program od 8. do 12. svibnja obuhvatio je povijesne inovativne programe, uz prateći sajam knjiga srodnih disciplina te multimedijску produkciju, ugostivši uz domaće povjesničare - stručnjake iz Češke, Mađarske, Slovenije, Srbije i Bosne i Hercegovine.

U Matičinoj suorganizaciji tako je predstavljen, 9. svibnja, u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u sklopu 5. Kliofesta *Leksikon podunavskih Hrvata - Bunjevaca i Šokaca*, čiji je 13. svezak lani izašao iz tiska u nakladi Hrvatskog akademskog društva (HAD) iz Subotice.

PROMOTOR KULTURNIH VREDNOTA

U uvodnom obraćanju ravnatelj Hrvatske matice iseljenika profesor Mijo Marić naznačio je: "Kako se Kliofest održava u Europskome tjednu kada se tradicionalno slavi mir i jedinstvo u Europi u spomen na godišnjicu povijesne Schumanove deklaracije, kada nam je glavni organizator prof. dr. sc. Damir Agičić

ponudio da se Matica uključi u festival povijesti na Dan Europe 9. svibnja - ni smo slučajno za ovu svečanu promociju odabrali leksikonski nakladnički projekt Hrvatskog akademskog društva iz Subotice, koje trenutno obilježava dva desetljeća uspješnog djelovanja. Odlučili smo se za *Leksikon* jer ga odlikuje vrhunska znanstvena akribija, čiji leksikografski sustav informacija ne počiva samo na spoznajama koje su stekle institucionalnu ili javnu legitimaciju, već sintetizira različite spoznaje općedruštvenog i stručno-znanstvenoga propitivanja civilizacijskih dosega vojvođanskih Hrvata."

Čestitavši na izvrsnosti HAD-u kao jedinstvenoj udruzi intelektualca koja je privukla stručnjake iz cijele regije koja punih 16 godina sustavno objelodanjuju ovu knjižnu seriju, ravnatelj Marić je naglasio: "Ovaj *Leksikon* promotor je kulturnih vrednota hrvatskoga naroda iz multietničkoga mozaika Vojvodine, gdje kao autohtona manjinska zajednica stoljećima živi u dijelovima Srijema, Bačke i Banata u sklopu današnjih državnih granica Republike Srbije. Lek-

"Leksikonski će sadržaj, ukoričenjem svih sveščića, ostati trajno ubaštinjen u cjelokupnu riznicu stvaralaštva hrvatskoga naroda u matičnoj zemlji."

Ivan Tepeš na štandu Hrvatske matice iseljenika

Tomislav Žigmanov i Robert Skenderović

Visoki uzvanici na 5. KlioFestu

Nagrađen Robert Skenderović

Nagrade Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti i Društva za hrvatsku povijesnicu koja nose imena po našim istaknutim povjesničarima - uručene su u završnici ovogodišnjega sjajnog KlioFesta u NSK u Zagrebu, na Dan povijesti, 11. svibnja 2018.

Nagradom "Mirjana Gross" nagrađen je za najbolju knjigu tiskanu u 2017. dr. sc. Robert Skenderović, za jedinstvenu monografiju *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije* u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice i Hrvatskoga instituta za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje. Autor Robert Skenderović rođen je u Zagrebu 14. svibnja 1972. Studij povijesti i filozofije diplomirao je u rodnome gradu na Filozofskome fakultetu. Na istom fakultetu je magistrirao 2002. s temom "Stanovništvo Požege 1699. - 1781. prema matičnim knjigama", a tri godine nakon toga i doktorirao s disertacijom "Utjecaj terezijanskih reformi na demografski razvoj slavonskog Provincijala". Od 1998. radi u Podružnici za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskoga instituta za povijest. Voditelj je znanstvenoga projekta "Od prašuma do oranica: povijest šuma u Slavoniji od srednjeg vijeka do početka 20. stoljeća".

sikonski će sadržaj, ukoričenjem svih sveščića, ostati trajno ubaštinen u cjelokupnu riznicu stvaralaštva hrvatskoga naroda u matičnoj zemlji."

'MALA, ALI VRIJEDNA GRANA'

Glavni urednik leksikonske serije Slaven Bačić rekao je da se *Leksikon* konceptijski nije odrekao imena Bunjevaca i Šokaca, imajući na umu da je to "mala, ali vrijedna grana" na rubu hrvatskog etnikuma te da obuhvaća njihovu kulturu bez obzira na političke granice. Redakcija se odlučila na skromniji naslov *leksikon* premda nakladnički projekt sadrži i značajan broj općih enciklopedijskih članaka koji su kontekstualizirani u odnosu na bačke Hrvate, rekao je Bačić. Trinaesti svezak *Leksikona* ima 162 stranice i donosi 180 natuknica 57 autora, a u izradi svih dosadašnjih svezaka sudjelovala su 159 autora, stvorivši 1.654 leksikonskih članka.

Sociolog i povjesničar dr. sc. Mario Bara, član uredništva *Leksikona* iz Zagreba, u svome izlaganju istaknuo je da leksikonski pothvat "predstavlja dosad najsveobuhvatniji znanstveni i stručni interdisciplinarni projekt koji se ostvaruje u prilično nepovoljnim okolnostima za hrvatsku manjinu u Srbiji - ne samo u političkom smislu, nego i po pitanju profesionalnoga okvira u kojem se *Leksikon* kreira. U tom smislu svaka manifestacija poput KlioFesta i medijski

"Leksikon je dobar primjer prekogranične suradnje većeg broja suradnika iz više zemalja, ponajviše iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske."

prostor koji se otvara za *Leksikon* znači mnogo na praktičnoj i simboličkoj razini. Za pripadnike hrvatskoga naroda koji žive izvan domovine to znači prije svega da nisu zaboravljeni i prepušteni sebi. Sadržaj *Leksikona* svjedoči o višestoljetnoj nazočnosti Hrvata u sklopu panonskoga kulturnog areala, o čemu govori bogato naslijeđe - od graditeljstva, toponima, jezične baštine, tradicijskih vještina, običaja, umjetnosti i dr."

LJUDI RAZLIČITIH PROFILA

Znanstvenik Bara naglasio je kako "*Leksikon* povezuje veliki broj ljudi različitih profila koji imaju široko znanje. Dobar je to primjer prekogranične suradnje većeg broja suradnika iz više zemalja, ponajviše iz Vojvodine (RS), Hrvatske i Mađarske. Naravno, prostora za suradnju sa znanstvenim, obrazovnim i državnim institucijama uvijek ima i poželjne su", podsjetio je Bara.

Izvršni urednik Tomislav Žigmanov rekao je da "kulturu bačkih Hrvata karakteriziraju dugotrajući ruralni pro-

cesi, od predturskih vremena, dok u posljednje vrijeme djeluje četrdesetak kulturnih institucija i niz kreativnih pojedinaca. Kultura bačkih Hrvata, koji su u Srbiji predmet vrlo grubog nijekanja, ostala je uvelike nepoznata među autohtonim Hrvatima, kao i onima s kojima oni žive", rekao je Žigmanov, naglasivši da je ona snažno zavičajno i lokalno određena. "Rad na *Leksikonu* u značajnoj mjeri je usustavio to znanje te ga učinio prisutnim u široj javnosti. Naime, prateći rad na *Leksikonu* pojavio se veliki broj zasebnih znanstvenih radova, više od 10 znanstvenih zbornika, kao i prva stalna znanstvena publikacija *Godišnjak za znanstvena istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata", objasnio je Žigmanov.

KONSTRUKTIVAN ODNOS

Sve je to povećalo cjelovitost slike o bačkim Hrvatima, njihovu kulturnu i političku zrelost te vidljivost u ukupnome ži-

votu. Promocijom je moderirao Marin Knezović, rukovoditelj Matičina Odjela za hrvatske manjine.

Predstavljanju su nazočili predstavnici Vlade RH i Hrvatskoga sabora, a savjetnica predsjednice Renata Margaretić Urlić podržala je rad na *Leksikonu* istaknuvši da je pitanje bačkih Hrvata jedno od najvažnijih pitanja u odnosima Republike Hrvatske s Republikom Srbijom. Hrvatska teži da Hrvati u Srbiji dostignu položaj koji u Hrvatskoj imaju

Srbi, rekla je. Izaslanica predsjednice Republike naglasila je da Hrvatska njeguje konstruktivan odnos, izbjegava političke konflikte i u prvi plan stavlja poboljšanje egzistencijalnih pitanja i unaprjeđenje općeg položaja Hrvata u Srbiji. ■

ENG *The Lexicon of Danube Region Croats (Bunjevci and Šokci) was promoted at the National and University Library by co-organiser the CHF in the frame of the 5th KlioFest event. The Croatian Academic Society of Subotica published volume 13 of the lexicon last year.*

VIJESTI

Miljenko Puljić novi predsjednik HKD Napredak – Zagreb

ZAGREB - Na izbornoj skupštini HKD Napredak - Zagreb, održanoj u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, izabrano je novo vodstvo te jedne od najstarijih i najvažnijih hrvatskih kulturnih institucija. Za novog predsjednika jednoglasno je izabran Miljenko Puljić, koji će tako na toj odgovornoj i časnoj funkciji zamijeniti dr. sc. Tomislava Dubravca. A uz predsjednika Društva, na Skupštini su izabrana dva

dopredsjednika, prof. dr. sc. Ivica Kisić i dr. sc. Tomislav Dubravac. Novi predsjednik Društva Miljenko Puljić bivši je ravnatelj Zagrebačke filharmonije, a danas obnaša funkciju direktora marketinga Kazališta Komedijska te je savjetnik za kulturne programe na Visokoj školi Edward Bernays u Zagrebu. Puljić je član svjetskog udruženja menadžera Međunarodnog društva za izvedbene umjetnosti sa sjedištem

u New Yorku, Europske asocijacije Festivala u Brüsselu, intendant je Međunarodnog festivala Mostarsko proljeće do 2016., član Rotary kluba Zagreb Kaptol, Matice hrvatske Zagreb te viši asistent na Fakultetu prirodno-matematičkih i odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru.

Uz izbornu Skupštinu i novo vodstvo Napretka, 2018. godinu obilježila je i proslava 25. obljetnice obnove rada HKD Napredak – Zagreb u sklopu koje je predstavljena monumentalna monografija "Djelovanje Hrvatskoga kulturnog društva Napredak u Zagrebu između 1992. i 2017. godine". Riječ je o temeljitome prikazu uloge i aktivnosti Napretka, institucije koja je stasala u Mostaru, Sarajevu i Zagrebu te stoljećima povezivala Hrvate u Hrvatskoj i BiH, kao i promicala prosvjetu i kulturu.

Bleiburg - metafora progona, mučenja i pogibije

Komemoracija je završila obraćanjima predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana Jandrokovića i predsjednika Hrvatskoga narodnog sabora BiH Dragana Čovića, nakon čega su mnogobrojna izaslanstva položila vijence na spomen-obilježje

Tekst/foto: Hina

Komemoracija 73. obljetnice bleiburške tragedije i hrvatskoga križnog puta, održana u subotu 12. svibnja na polju pokraj austrijskoga grada Bleiburga kao spomen na tragične sudbine mnogobrojnih civila i vojnika na kraju Drugoga svjetskog rata i poraća, protekla je pod strogom policijskom pažnjom i uz veliko zanimanje hrvatskih i austrijskih novinara. Komemoracija je protekla uobičajenim redom, molitvom za žrtve pokraj Hrvatskoga groba na mjesnom groblju u Unterloibachu, procesijom i molitvom na Bleiburškom polju koju je predvodio zadarski nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije (HBK) Želimir Puljić te molitvom za žrtve islamske vjere glavnoga imama Medžlisa Islamske zajednice iz Gunje Idriza Bešlića. Prema ocjenama medija okupilo se od 10 do 15 tisuća hodočasnika.

Komemoracija je završila obraćanjima predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana Jandrokovića i predsjednika Hrvatskoga narodnog sabora BiH Dragana Čovića, nakon čega su mnogobrojna izaslanstva, od najviših državnih do općinskih i predstavnika pojedinih lokalnih udruga, položila vijence na spomen-obilježje na Bleiburškom polju.

Predsjednik Hrvatskoga sabora Gordana Jandroković rekao je kako će Sabor i u budućnosti biti pokrovitelj komemoracije bleiburškim žrtvama koje su, naglasio je, jedno od teških poglavlja složene hrvatske povijesti te je pozvao građane Hrvatske da istom odgovor-

Na kraju mise nadbiskup Puljić je zahvalio svim hodočasniciima na ozračju u kojem je održana komemoracija te se osvrnuo na kritike koje ona u dijelu javnosti izaziva.

nošću kojom su stvarali neovisnu Republiku Hrvatsku grade njezinu demokratsku pluralističku budućnost.

Predsjednik Hrvatskoga narodnog sabora BiH, član Predsjedništva BiH Dragan Čović u svom je govoru naglasio da komemoracijom na Bleiburgu čuvamo sjećanje na sve križne puteve hrvatskoga naroda. "Iskazujući zahvalnost za svaku žrtvu križnog puta, misa sjećanja i trganja od zaborava Bleiburga neka nas ojača da pošaljemo snažnu civiliziranu poruku i onima koji bi ponovno pisali povijest našeg naroda u ime nas, kojima iznova smeta i ova komemoracija i naše hodočašće", rekao je.

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije (HBK), zadarski nadbiskup Želimir Puljić u propovijedi je istaknuo da je Bleiburg "metafora progona, mu-

čenja i pogibije silnoga mnoštva naših sunarodnjaka" koji su bez procesa i suda, bez groba i imena, umirali po logorima i grobištima u Sloveniji, Hrvatskoj, BiH i Srbiji. Na kraju mise nadbiskup Puljić je zahvalio svim hodočasniciima na ozračju u kojem je održana te se osvrnuo na kritike koje u dijelu javnosti izaziva bleiburška komemoracija. Među ostalima, u dijelu javnosti ona se opisuje kao okupljanje neonacista. "Čitali ste, digla se cijela Europa. Piše se svašta. Ljudi moji, gdje ti ljudi nalaze takve informacije i dezinformacije. Mi se samo Bogu želimo moliti i Bogu preporučiti one koji su stradali i potaknuti sve da se konačno završi Drugi svjetski rat, ako smijem tako govoriti. Da izgrađujemo domovinu, ali da ne zaboravljamo one koji su bez suda i osude stradali", poručio je Puljić uz pljesak okupljenih. ■

ENG A commemoration was staged on the 12th of May to mark the 73rd anniversary of the tragic massacre that occurred near the Austrian town of Bleiburg and the forced marches in the days that followed the end of World War II that took the lives of countless Croatian civilians and disarmed soldiers.

Zaokružila se umjetnikova životna priča

Stoljeće nakon sušačkog djetinjstva, studija u Zagrebu, odlaska u Englesku, u kojoj je četrdesetak godina radio u svom ateljeu, pa do umirovljeničkoga smiraja 1990-ih u Burgundiji Dworski se izložbom simbolički vraća u Hrvatsku

S otvorenja izložbe u Muzeju Mimara

Tekst: **Diana Šimurina-Šoufek**

Foto: **Snježana Radoš**

Retrospektivna izložba sitne keramike Adama Dworskoga, postavljena u Muzeju Mimara u povodu 100. godišnjice rođenja, otvorena je 23. svibnja. Izložba je realizirana u suradnji Hrvatske matice iseljenika kao inicijatora i koordinatora predstavljanja te Veleposlanstva Velike Britanije u Hrvatskoj.

Na otvorenju se mnogobrojnoj publici i riječkim gostima obratila ravnateljica muzeja Lada Ratković Bukovčan, zatim kipareva kći, uz nazočnost obojice

Otvorio je atelje koji je doživio procvat od šezdesetih do osamdesetih godina prošlog stoljeća. Posao je napredovao i Adamova djela izlagana su u Velikoj Britaniji, Europi i Americi.

braće, i autorica engleskoga teksta kataloga Marijana Dworski, zamjenik veleposlanika Velike Britanije u Hrvatskoj Peter Clemens i koordinatorka projekta Ljerka Galic te zamjenik ravnatelja HMI-a Ivan Tepeš, koji je i otvorio izložbu.

Povjesničarka umjetnosti i autori-

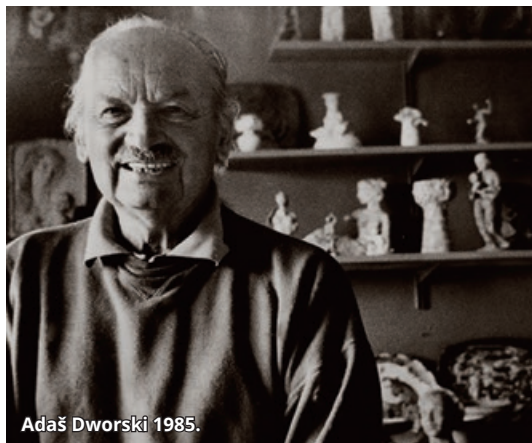
ca pratećeg kataloga izložbe rekla je uz ostalo: "Kvaliteta je apsolut i ne bi trebala biti podložna ukusima. Zato i nečemu što nam se ne sviđa ne treba osporavati vrijednost. U slučaju Adama Dworskog te dvojbe nema. Visoka razina izvedbe sve će vas opčiniti svojom ljupkošću i ljepotom. Večeras zahvaljujem Adamu Dworskom koji nas je svojom moćnom iseljeničkom pričom združio u promicanju ljepote stvaranja i životne radosti."

VISOKA RAZINA IZVEDBE

Predstavljanjem opusa keramičara i kipara Adama (Adaša) Dworskog zagrebačkoj javnosti zaokružuje se umjetnikova životna priča započeta u Fužinama 1917. godine. Stoljeće nakon sušačkog djetinjstva, studija u Zagrebu, odlaska u Englesku, u kojoj je četrdesetak godina radio u svom ateljeu u Walesu, pa do umirovljeničkoga smiraja 1990-ih u

Mnogobrojna publika uveličala je samo otvorenje

Adaš Dworski 1985.

Obitelj Dworski Pećine, Sušak 1926.

Burgundiji Dworski se izložbom simbolički vraća u Hrvatsku.

PRESELJENJE U FRANCUSKU

Adam je bio unuk imućnoga Gjura Ružića koji je kćer Nadu udao za austrougarskoga časnika, pomorskoga kapetana Emanuela Klemensa von Dworskoga de Prusa iz Lemberga (Lavova) u Galiciji (Poljskoj). Adam je bio srednji od trojice braće, a u njihovoj se kući govorilo hrvatski i njemački. Godine 1936. odlučio je otići u Zagreb na studij arhitekture, ali je u konačnici diplomirao pravo. Zasiurno je na taj izbor utjecala teška bolest i smrt njegova oca, kao i promijenjene poslijeratne okolnosti. Poznan-

stvo njegove obitelji s jednim engleskim admiralom na Sušak su 1930-ih godina dovele i Patriciju Nash.

Nakon vjenčanja 1954. Adam i Paddy odlučili su živjeti u Velikoj Britaniji. Adam je u početku radio raznovrsne poslove te je redovito slao u riječki Novi list priloge o životu u Engleskoj. Godine 1955. Adam i Paddy sprijateljili su se s vlasnikom keramičarske radionice *Overstone Studio Pottery*. Nakon stručne naobrazbe 1956. otvorio je atelje "Wye Studio Pottery" u selu Clyro na samoj englesko-velškoj granici. Tamo je rođeno i odraslo njihovo troje djece. Ondje su ostali više od 40 godina. Studij je doživio procvat od šezdesetih do

osamdesetih godina prošlog stoljeća. Posao je napredovao i Adamova djela izlagana su u Velikoj Britaniji, Europi i Americi. Drugi atelje služio je Adamu sve do 1990. kada se sa suprugom odlučio preseliti u Francusku, gdje su već živjela njihova dva sina.

Veze s domovinom održavao je ljetovanjima sa suprugom, djecom, a kasnije i unučadi u Villi Dworski na riječkim Pećinama. Bračni i poslovni partneri, Paddy i Adam, preminuli su 2011. godine. Nadgrobna ploča s njihovim imenima stoji otada u mauzoleju obitelji Ružić na riječkom groblju Trsatu. Njihovu ljubavnu i umjetničku priču i danas Adamova djela pronose diljem svijeta. ■

Izložbom je predstavljen život i opus keramičara i kipara Dworskog

ENG A retrospective exhibition of small pottery crafted by Adam Dworski (Rijeka 1917–Burgundy 2011) opened at the Mimara Museum to mark the 100th anniversary of the artist's birth. The exhibition is co-organised by the Croatian Heritage Foundation and the British embassy to Croatia.

TREĆI HRVATSKI ISELJENIČKI KONGRES 'ODLAZAK – OSTANAK – POVRATAK'

Osijek, 29. lipnja – 1. srpnja 2018.
Ekonomski fakultet

**POD POKROVITELJSTVOM PREDsjedNICE REPUBLIKE HRVATSKE
KOLINDE GRABAR-KITAROVIĆ**

GRAD OSIJEK

Organizatori i suorganizatori

Sponzori

Medijski pokrovitelji

www.cro-diasporacongress.com

Glavna godišnja manifestacija Hrvata u Sloveniji

Središnji dio Sabora bila je završna svečanost održana u SD Leona Štuklja, uz nastupe hrvatskih društava s područja cijele Slovenije, od Novoga Mesta, Lendave, Maribora, Velenja, Ljubljane, Škofje Loke do Pirana

Tekst: **Diana Mašala Perković**

U organizaciji Saveza hrvatskih društava u Sloveniji održan je 19. svibnja 2018. godine u Novome Mestu VII. sabor hrvatske kulture u Sloveniji. Domaćin ovogodišnjeg Sabora, koji se je održavao pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović i predsjednika Republike Slovenije Boruta Pahora, bila je Hrvatska kulturna udruga Novo Mesto. Cilj ove važne manifestacije bio je prikazati slovenskoj javnosti dio hrvatskoga identiteta kao sastavnicu društvenog života u Republici Sloveniji.

Cilj ove važne manifestacije bio je prikazati slovenskoj javnosti dio hrvatskoga identiteta kao sastavnicu društvenog života u Republici Sloveniji.

Program ovogodišnjeg Sabora počeo je nakon okupljanja domaćina i gostiju, u stolnoj crkvi sv. Nikole gdje je održano svečano euharistijsko slavlje prigodom VII. sabora hrvatske kulture u Sloveniji. Misno slavlje predvodio je dr. Tomislav Markić, nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu.

Župan općine Novo Mesto Gregor Macedoni upriličio je prijem za predstavnike hrvatskih društava i uzvanike iz Republike Hrvatske.

Središnji dio manifestacije bila je završna svečanost održana u SD Leona Štuklja, uz nastupe hrvatskih društava s područja cijele Slovenije, od Novoga Mesta, Lendave, Maribora, Velenja, Ljubljane, Škofje Loke do Pirana.

Program je započela vokalna skupina "Mezzo" izvođenjem himni Republike Hrvatske i Republike Slovenije, a nakon pozdravnih govora redom su nastupali: HKU "Novo Mesto", HKD "Međimurje" iz Ljubljane, HKUD "Komušina" iz Škofje Loke, MFD "Ljubljana", klapa "Dalmari" HKD-a iz Maribora, HKD "Istra" iz Pira-

na, HKD "Međimurje" iz Velenja, HKD "Pomurje" iz Lendave i HD "Ljubljana" iz Ljubljane.

Na početku programa prisutne su pozdravili: državna tajnica u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Zdravka Bušić, predsjednik saborskoga Odbora za Hrvate izvan RH Božo Ljubić i izaslanica predsjednice RH, veleposlanica RH u Sloveniji Vesna Terzić.

Na Saboru su bili prisutni i predstavnici Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, posebni savjetnik za hrvatske manjine Milan Bošnjak i Rajna Stević te predstavnice Hrvatske matice iseljenika, tajnica Diana Mašala Perković i rukovoditeljica Odsjeka za iseljeničku baštinu Ljerka Galic.

Na kraju programa podijeljene su zahvalnice svim društvima koja su sudjelovala u programu, nakon čega je slijedilo druženje domaćina i gostiju.

Osim muzičkog dijela priredbe, u sklopu Hrvatskoga tjedna organizirana je 17. svibnja u Knjižnici Mirana Jarca likovna izložba, izložba ručnih radova te literarna večer na kojoj su se predstavili članovi likovnih i literarnih sekcija. ■

Ljerka Galic, Gregor Macedoni, Diana Mašala Perković i Mijo Stanko

ENG The 7th Croatian Culture Parliament, an event organised by the Federation of Croatian Associations in Slovenia, was held in Novo Mesto on the 19th of May. The closing event featured Croatian associations from across neighbouring Slovenia; from Novo Mesto, Lendava, Maribor, Velenje, Ljubljana and Škofja Loka to Piran.

Značenje i uloga hrvatskoga tradicijskog ruha

Prisutnima su se obratili rukovoditeljica Odjela za kulturu Snježana Jurišić, ravnatelj Matice Mijo Marić, o. Zvonko Martić i Ivana Perkušić, zamjenica državnoga tajnika Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, koja je ujedno i otvorila izložbu

Otvaranje izložbe uveli su članovi HKUD-a Željezničar plesovima i pjesmom Posavine

Mijo Marić, ravnatelj HMI-ja

Tekst: Naida Šehović

Foto: Snježana Radoš

U četvrtak, 7. lipnja, svečano je otvorena izložba 'Ponosno hrvatsku nošnju nosim' u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Udruge za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini 'Stećak'. Otvaranje je započelo zvukom dvojnice u izvedbi etnologa Marka Brkljačića te plesovima i pjesmom Posavine u izvedbi HKUD-a Željezničar pod umjetničkim vodstvom Katarine Horvatić Medarić. Pozdravnim govorom prisutnima su se obratili rukovoditeljica Odjela za kulturu mr. sc. Snježana Jurišić, ravnatelj Matice prof. Mijo Marić, o. Zvonko Martić iz BiH i Ivana Perkušić, zamjenica državnoga tajnika Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, koja je ujedno i otvorila izložbu.

Otvorenju izložbe nazočili su i doc. dr. sc. Olivera Majić, zamjenica i izaslanica gradonačelnika Grada Zagreba, izaslanici Općine Tomislavgrad, zatim predsjednik Općinskog vijeća Tomislavgrada

Luka Krstanović i pomoćnik za pitanja branitelja i zajedničke poslove Ivica Šarac, predsjedatelj Skupštine Hercegobosanske županije Robert Bagarić i tajnik Skupštine Zdravko Skočibušić, predstavnici Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, predstavnici gradskoga Ureda za demografiju, predstavnici ZAFaz-a, Zvonko Djidić, član Uprave Saveza hrvatskih društava u Švedskoj,

pripadnici Turopoljskog banderija Plemenite općine Turopolje, predstavnici Ministarstva kulture (Uprava za zaštitu kulturne baštine, Odjel za etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu), dr. sc. Tvrtko Zebec, voditelj Međunarodne smotre folklor, predstavnici Instituta za etnologiju i vodstvo Međunarodne smotre folklor, predstavnici KUD-ova, Crkve i ostali prijatelji.

Akcent je i na osvješćivanju značenja hrvatske folklorne baštine u današnjem kontekstu i jačanju ponosa na hrvatsku tradicijsku kulturu.

Cindy Šoštarić, Italija (nošnja iz Pokuplja)

Sudionice 2. Revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan RH

REVIJA TRADICIJSKE ODJEĆE

Rukovoditeljica Odjela za kulturu mr. sc. Snježana Jurišić istaknula je kako izložba ima dva cilja, predstaviti zagrebačkoj publici i široj hrvatskoj javnosti program Revije tradicijske odjeće i Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan RH, koji se organizira petu godinu zaredom u Bosni i Hercegovini. Najavljujući program koji će se održati od 2. do 7. srpnja u Tomislavgradu, izložba 'Ponosno hrvatsku nošnju nosim' pridonosi i osvješćivanju javnosti o značaju hrvatske folklorne baštine u očuvanju hrvatskog identiteta u hrvatskim iseljeničkim i manjinskim zajednicama te u Hrvata u BiH. Organizator Izбора najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan RH je Udruga Stećak, a suorganizator Hrvatska matica iseljenika.

Izbor se održava pod visokim pokroviteljstvom Dragana Čovića, hrvatskoga člana Predsjedništva BiH, Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, Vlade Hercegbosanske županije i Općine Tomislavgrad. Jurišić dodaje kako ovime upućujemo javnost u značenje i ulogu hrvatskoga tradicijskog ruha kao važnoga elementa kulturnoga i etničkoga identiteta u hrvatskom iseljeništvu, među pripadnicima hrvatskih manjinskih zajednica u europskim zemljama i u Hrvata u BiH. Akcent je i na osvješćivanju značenja hrvatske folklorne baštine u današnjem kontekstu i jačanju ponosa na hrvatsku tradicijsku kulturu.

IZLOŽBA MODULARNOGA TIPA

Kako smo već najavljivali, istaknula je Jurišić, izložba je modularnoga tipa te će biti popraćena raznim sadržajima. Uz 52. omladinski tamburaški festival Hrvatske bratske zajednice organizirat će se radionica izrade turopoljske *podgutnice* – preteče današnje kravate te će svatko moći izraditi svoju vlastitu i odjenuti je ponosno kao dio svoje odjevne kombinacije. Time će, istaknula je Jurišić, publika pridonijeti razumijevanju značenja hrvatske folklorne baštine kao stalnoga procesa transmisije sustava vrijednosti i kao neizostavnoga elementa našeg identiteta. Osim radionice, održat će se i okrugli stol o baštini i migracijama te prikaz uporabe narodnih nošnji u hrvatskim manjinskim zajednicama s naglaskom na rekonstrukciju ruha, odnosno na važnost obnove

Snježana Jurišić i Matea Matijević

©. Zvonko Martić obratio se nazočnima dirljivim govorom

tradicijskoga tekstilnog rukotvorstva u današnje doba.

Autor izloženih fotografija je sarajevski umjetnički fotograf Jasmin Fazlagić, a nastale su tijekom održavanja proteklih revija u Tomislavgradu.

Izložba je otvorena u Hrvatskoj matici iseljenika i bit će otvorena za posjetitelje do 22. srpnja, kada završava i 52. međunarodna smotra folklor.

ENG The Croatian Heritage Foundation and the Stećak Association for the Preservation and Promotion of Croatian Traditional Culture in Bosnia-Herzegovina are staging the I Proudly Wear the Croatian Folk Costume exhibition at the CHF building.

44. kanadsko-hrvatski folklorni festival

KANADA - U kanadskome Norvalu održan je od 18. do 20. svibnja 44. kanadsko-hrvatski folklorni festival. Riječ je o najvećem okupljanju hrvatske mladeži u Kanadi. Na festivalu su sudjelovali Hrvati iz SAD-a i Kanade: Norvala, Mississauga, Toronta, Oakvillea, Hamiltona, Kitchenera, Londona, Windsora, Ottawe, Montreala, Vancouvera, New Yorka, Clevelanda, Detroita i Chicaga. Mnogi voditelji folklornih skupina ovaj događaj smatraju

krunom svoga rada i truda tijekom cijele godine. Na festivalu su se i ove godine okupili mladi prve, druge, čak i treće generacije sjevernoameričkih Hrvata.

Nakon folklornih nastupa u subotu, u nedjelju je u Hrvatskome franjevačkom centru Kraljica mira u Norvalu održana i sveta misa na kojoj su mladi također nosili nošnje iz stare domovine.

Hrvatski folklorni festival u Wollongongu

AUSTRALIJA - Više od 200 folkloraša iz osam hrvatskih folklornih grupa Sydneya, Canberre i domaćina Wollongonga priredilo je pravu kulturnu manifestaciju za sjećanje na tradicionalnome Hrvatskome folklornom festivalu, održanom 6. svibnja u dvorani *Illawarra Performing Arts Centre* u Wollongongu, a u organizaciji Udruženja hrvatskih folklornih grupa u državi NSW. Domaćin manifestacije bio je Hrvatski folklorni ansambl "Zagreb" iz Wollon-

gonga, a uz domaćina svojim nastupom predstavili su se - AHFG "Lindjo", HFG "Domovina", AHFG "Braća Radić", CFE "Sydney", HFG "Mladi Frankopani" i CFE "Vukovar" iz Sydneya te CFE "Croatia" iz Canberre.

Program su vodili Ethan Ivaneza na engleskome jeziku i Marta Abicic na hrvatskome jeziku. Oni su u svome uvodnom izlaganju istaknuli: "Večeras plešemo plesove, sviramo glazbu i pjevamo pjesme kako su to radili naši

bake i djedovi i svi naši preci tijekom mnogih stoljeća." I uistinu, članovi folklornih grupa su zapravo djeca druge i treće generacije, vrlo ponosni što su toga dana svojim nastupom predstavili hrvatsku kulturu na polju folkloru kao iskreni ambasadori ovoga hrvatskoga kulturnoga bogatstva.

Kulturni program otvorio je Hrvatski folklorni ansambl "Vukovar" izvedbom australske i hrvatske himne. Dvoranom su se redale folklorne grupe, a iza njih na velikom ekranu prikazivale su se slike hrvatskih gradova i mjesta kao simbol koji se odlično uklapa u program. Gledatelji su uživali u programu gdje su folkloraši svojim nastupom vjerno uz pjesmu i folklor izvodili plesove iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, što je dalo kompletnu sliku ovoga programa. Za ovako bogat program zahvalnost svakako pripada organizatorima, u prvome redu Udruženju hrvatskih folklornih grupa u NSW te domaćinu Hrvatskome folklornom ansamblu "Zagreb" iz Wollongonga. (Franjo Harmat)

Sv. Leopold Mandić okuplja Hrvate iz Italije

Na Duhove u svetištu sv. Leopolda u Padovi svečano euharistijsko slavlje predvodio je don Miljenko Babaić, dekan Stonskoga dekanata Dubrovačke biskupije, a slavlje je uvećao Mješoviti zbor Libertas

Tekst/foto: Željko Tutnjević

U svetištu sv. Leopolda Bogdana Mandića u Padovi održana je 19. i 20. svibnja proslava Mandićeva i XII. susret Hrvata u Italiji, u organizaciji Hrvatske zajednice u Venetu i Hrvatske matice iseljenika - podružnice Dubrovnik.

Mnogobrojni sudionici Susreta, kako Hrvati u Italiji tako i hodočasnici iz Republike Hrvatske i Republike Slovenije, mogli su uživati u vrlo bogatom i raznovrsnom programu ispunjenom duhovnim, edukativnim i kulturnim sadržajem. Susretu su nazočili: Neven Pelicarić, izvanredni i opunomoćeni veleposlanik RH pri Svetoj Stolici, generalna konzulica RH u Trstu Nevenka Grdinić i generalni konzul RH u Milanu Iva Pavić te predstavnici Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, savjetnica Draženka Arar, načelnica Dubravka Severinski i voditelj Alen Matanić.

Program je otpočeo u popodnevnom satima klanjanjem pred Presvetim Oltarskim Sakramentom, nakon čega je uslijedilo predavanje don Roza Palića na temu "Očinstvo i majčinstvo - odraz

U sklopu programa održan je i informativni sastanak svih hrvatskih udruga i zajednica Hrvata u Italiji o zaključcima Prve sjednice drugog saziva Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH.

Božje ljubavi". Nakon predavanja uslijedilo je euharistijsko slavlje koje je predvodio don Roza Palić, a koncelebrirao don Miljenko Babaić, dekan Stonskoga dekanata iz Dubrovačke biskupije.

Nakon sv. mise uslijedio je koncert dubrovačkoga mješovitog zbora Libertas pod ravnanjem Viktora Lenerta i uz pratnju dubrovačke pijanistice Ivane Jelača, koja s njima surađuje posljednjih godinu i pol. Duška Madunić, predsjednica Zajednice Hrvata Veneto i Maja Mozara, voditeljica ureda Hrvatske matice iseljenika u Dubrovniku, pozdravile su sve nazočne te zahvalile domaćinima na gostoprimstvu. Predstavljajući zbor Libertas Maja Mozara je, uz ostalo, istaknula kako je zbor na poseban način povezan sa sv. Leopoldom jer su pjesmom imali prigodu sudjelovati u pro-

gramu i ispratiti relikviju tijela sv. Leopolda iz njegova rodnog kraja.

U nedjelju na Duhove u svetištu sv. Leopolda u Padovi svečano euharistijsko slavlje predvodio je don Miljenko Babaić, dekan Stonskoga dekanata Dubrovačke biskupije, a slavlje je uvećao Mješoviti zbor Libertas. Orgulje je svirala Ivana Jelača, a uz hodočasnike i uzvanike nazočio je i Jasen Mesić - izaslanik predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović.

U sklopu programa također je održan i informativni sastanak svih hrvatskih udruga i zajednica Hrvata u Italiji o zaključcima Prve sjednice drugog saziva Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH, koje je iznijela Dragica Hadrović - članica Savjeta, predstavnica hrvatskog iseljeničtva za Italiju. Na sastanku su također sudjelovali i predstavnici Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH te predstavnici hrvatske diplomacije u Italiji. ■

ENG Padua's shrine of St Leopold Bogdan Mandić was the venue on the 19th and 20th of May for a celebration of the saint's feast day and the 12th meeting of Italian Croatians. The event was organised by the Croatian Community of the Veneto region and the Dubrovnik branch office of the Croatian Heritage Foundation.

Dirljiva iseljeničko-povratnička drama

Zbog propagande Titove Jugoslavije oko 4.000 iseljenika iz prekomorskih odredišta odlučilo se u godinama 1948. i 1949. na povratak u domovinu brodovima "Partizanka" i "Radnik"

HRT-ova ekipa u Gwaliji redatelj Miro Branković, direktor fotografije Dragan Ruljančić, montažer Mladen Radaković te stručni suradnik i autor Walter F. Lalić

Tekst: **Vesna Kukavica** Foto: **Vanja Lalić**

Potresni dokumentarni film o australskim Hrvatima emitiran je na Prvom programu Hrvatske radio-televizije pod naslovom "Iz nesigurnosti u neizvjesnost" u dvije epizode, i to 21. i 28. svibnja. Scenarij i režiju potpisuje Miro Branković dok je direktor fotografije Dragan Ruljančić, a montažer Mladen Radaković

te stručni suradnik i autor dr. sc. Walter F. Lalić iz Australije.

Film prikazuje jednu od naših najdirljivijih južnohrvatskih migrantskih drama prve polovice 20. st., koja je kulminirala u propagandnim akcijama Titove Jugoslavije. Riječ je o zaboravljenoj nezgodi iz suvremene povijesti Hrvatske (tada u sklopu SFR Jugoslavije), ali i Australije, Novoga Zelanda, Sjeverne Amerike te zemalja Južne Amerike. Iz tih su se prekomorskih odredišta od 1948.

do 1949. godine brodovima "Partizanka" i "Radnik" vraćali mnogobrojni hrvatski iseljenici, prethodno zahvaćeni zlatnom i smolonosnom groznicom, ali i ostalim čarima Novoga svijeta – jer je u domovini na prijelazu iz 19. u 20. st. vladala neimaština i filoksera koja im je uništila dominantne agrarne kulture, ponajprije vinovu lozu, masline, duhan i sl.

RASNI SUKOB NA GOLDFIELDSU

Na njihove četiri plovidbe iz Sydneya i Fremantlea ukrcao se gotovo 1.300 iseljenika-povratnika sa zlatnih rudokopa te krčilišta šuma i kauri-smole, među kojima je bilo više od tisuću hrvatskog podrijetla. Bili su to najveći putnički brodovi ikada registrirani u ondašnjim hrvatskim lukama. Tijekom dvije godine njima je prevezeno ukupno 4.060 iseljenika-povratnika iz raznih zemalja koji su se zbog različitih razloga odlučili na povratak u rodni kraj. Ta putovanja ostavila su duboki trag u životima pojedinaca koji su se s velikom radošću i nadom odlučili na povratak, ali isto tako i na sredinu koja ih je srdačno dočekala usred hladnoga zimskog ugođaja u dubrovačkoj Gruškoj luci. Sudbine i putovi povratnika i njihovih obitelji u rodnom kraju bili su različiti. Nekima je to postao trajni povratak dok se znatan dio vratio tamo odakle je stigao, bogatiji za kružno iseljeničko iskustvo.

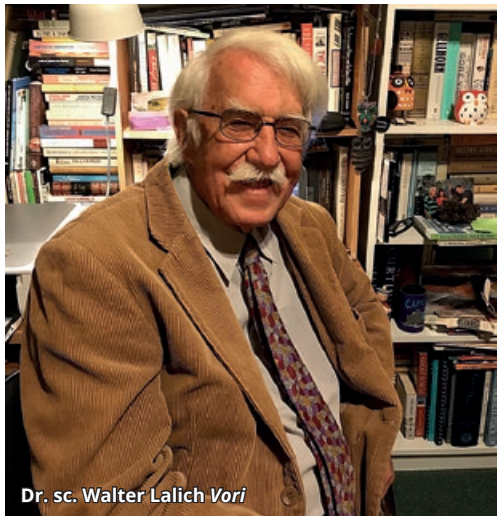

Istraživač Lalić ispred tipične nastambe u vrijeme zlatne groznice tj. *Pink House* u Gwaliji (WA)

U povodu 70. obljetnice putovanja ekipa redatelja Brankovića i istraživača Lalića trajno je ubaštinila audiovizualni zapis o ovome iznimnom događaju.

Ploča na grobu Jozipa Katića, Boulder groblje; Foto W. F. Lalić

Dr. sc. Walter Lalić Vori

Životopis istraživača Lalića

Walter Lalić Vori rođen je u Leonori, Zapadna Australija, godine 1940. Nakon preseljenja školovanje započinje u Boulderu i u Guilfordu kraj Perth, a nastavlja dolaskom na *Partizanki* u Tučepima, Makarskoj i Splitu, gdje završava i gimnaziju. Nakon završetka Ekonomskoga fakulteta u Zagrebu vraća se 1964. godine u Australiju. U Perthu radi i nastavlja studirati na Ekonomskome fakultetu Sveučilišta Zapadne Australije gdje postiže stupanj magistra znanosti. Radi u Australiskome zavodu za statistiku u Canberra. Niz obiteljskih nedaća utječe na odluku da ostane živjeti u Splitu 1973., a u Australiju se ponovno vraća 1995. godine. Doktorira na *University of Technology*, Sydney, 2004. godine disertacijom o aproprijaciji komunalnih objekata od etničkih zajednica u Sydneyu. Sudjelovao je na mnogim relevantnim znanstvenim skupovima i autor je većeg broja stručnih tekstova. Znanstveni je suradnik Centra Hrvatskih studija, Sveučilišta Macquarie u Sydneyu. Autor i dalje prikuplja životne priče iseljenika s povratničkih brodskih tura, koje možete s njim podijeliti na e-mali adresi: walter.lalich@mq.edu.au.

Sažeto, u povodu 70. obljetnice putovanja dvaju brodova iz australskih luka u hrvatske luke ekipa redatelja Brankovića i istraživača Lalića trajno je ubaštinila audiovizualni zapis o ovome iznimnom događaju, izvukavši ga filmskom kamerom iz povijesnoga zaborava i istaknuvši njegovu pripadnost zajedničkoj povijesti udaljenih krajeva svijeta. U to vrijeme ovaj događaj izazivao je kontroverzne reakcije, bilo je ra-

Skupina drvosječa u Lakewoodu, blizu Kalgoorlie; Izvor: pok. Marin Alagić

Partizanka napušta Perth 27. 1. 1948.; Izvor: Annie Grubišić

U epilogu saznajemo kako se 90 posto povratnika, nakon što su u Jugoslaviji politički i ekonomski marginalizirani, vratilo u Australiju.

dosti, ali i čuđenja. No, sedamdeseta je obljetnica stvorila trenutak da se pokuša o njemu progovori s ove vremenske razdaljine i to u obje više ne toliko udaljene sredine, u Australiji i u Hrvatskoj.

150 AUTENTIČNIH KAZIVAČA

Egzodus australskih Hrvata bio je posljedica stanja u Australiji. Naime, nepoznata je činjenica da je tridesetih godina prošlog stoljeća izbio rasni sukob na Goldfieldsu/Zlatnim poljima između starosjedilačkih Australaca i novih doseljenika: Engleza te Talijana i Slavena (uglavnom Hrvata pretežno iz Dalmacije). Napad velike skupine ksenofobičnih Australaca britanskog podrijetla na doseljenike s juga Europe na Goldfieldsu (WA) 1934. godine smatra se najvećim etničkim sukobom na tom kontinentu. Poginula su trojica rudara, među kojima je i hrvatski rudar Jozip Katić iz Bačine. Spaljeno je više stotina kuća dok je teško stečena imovina uništena za dvije noći pa su i njihove obitelji u Dalmaciji ostale bez vijesti o najmilijima i bez iseljeničkih doznaka. Hrvatski iseljenici u to su doba bili žrtve privilegiranih doseljenika iz anglosaksonskoga

kruga. Nemili je događaj obilježio kraj ideologije *Bijele Australije* na Goldfieldsu.

U epilogu saznajemo kako se 90 posto povratnika, nakon što su u Jugoslaviji politički i ekonomski marginalizirani, vratilo u Australiju. Oko 150 autentičnih kazivača, suvremenika ovih događaja, još je među živima. Njihove biografije dio su ovoga filma zahvaljujući istraživačkom naporu i objavljenim migrantskim studijama u časopisu *Gordogan* Branka Matana i Matičinu *Hrvatskome iseljeničkom zborniku* australskoga Dalmatinca dr. sc. Waltera F. Lalića, koji je kao dijete bio dionik tih plovbi.

Brod *Partizanka* nakon samo nekoliko godina izgubio je svoju važnost jer putnika više nije bilo, izgorio je pod sumnjivim okolnostima. Bio je to način da se propala ideja lažno prikaže kao pomorska nesreća. Naplaćena je velika odšteta, a prije požara sav je inventar odnesen. ■

ENG Croatian national radio and TV company HRT broadcast the documentary film *From Insecurity to Uncertainty about Australian Croatians who moved back to the homeland en masse in 1948 and 1949, wooed by the propaganda machine of Tito's Yugoslavia*.

Šezdeset godina - a još uvijek i ponovno mlada

“Ova misija je posebno povezana s našim blaženikom, kardinalom Alojzijem Stepincem. On je upravo taj dar Crkvi, a na poseban način dar hrvatskome narodu”, rekao je u propovijedi kardinal Bozanić

Tekst: Fenix-magazin (Josipa Zeko)

Foto: Petar Ćuk; Adolf Polegubić

Prigodom 60. obljetnice Hrvatske katoličke misije (HKM) Stuttgart svetu misu zahvalnicu u nedjelju 6. svibnja u katedralnoj crkvi St. Eberhard predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u suslavlju s katedralnim kanonikom Paulom Hildebrandom, dekanom i katedralnim župnikom Christianom Hermesom, provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joškom Kodžomanom, voditeljem HKM-a Stuttgart-Centar fra Zvonkom Tolićem, ravnateljem za Hrvatsku inozemnu pastvu Tomislavom Markićem, voditeljem Hrvatskoga dušobrižničkog ureda za Njemačku Ivicom Komadinom i drugim svećenicima Hrvatske katoličke misije u Njemačkoj te Katoličke crkve u Hrvata.

Prije početka misnog slavlja u ime domaćina nazočnima se obratio voditelj HKM-a Stuttgart-Centar fra Zvonko Tolić, radostan što misija stara 60 godina, a još uvijek i ponovno mlada, sla-

vi svoj jubilej, svoju svetkovinu duha, svoga života i rada u gradu Stuttgartu i mjesnoj crkvi.

ZAJEDNO S VJERNIČKIM PUKOM

Uvodeći u euharistijsko slavlje kardinal Bozanić je rekao da mu je drago što je u tome znakovitom slavlju 60 godina postojanja Hrvatske katoličke misije u Stuttgartu zajedno s vjerničkim pukom. “Ova misija je posebno povezana s našim blaženikom, kardinalom Alojzijem Stepincem. On je upravo taj dar Crkvi,

a na poseban način dar hrvatskome narodu. I u domovini i u inozemstvu, i u Hrvatskoj, i u Bosni i Hercegovini, on je naš dar. Dar zbog toga što je mogao javno reći: Moja je savjest mirna. Kad je on postao najveći? On je rastao kroz čitavo zvanje, ali najplodniji je postao upravo onda kad je bio u zatočeništvu. Onda je djelovao i svijetlio i nije stao ni poslije smrti. On okuplja one koji žele Boga slijediti i pokazuje nam primjer. Dovoljno je doći u zagrebačku katedralu tijekom tjedna, bilo koji sat, uvijek netko tamo ili kleči ili sjedi ili razmatra ili moli ili traži zagovor. Njegova obljetnica, i 20. i 120. se poklapa i s ovom obljetnicom. Bog piše svojim crtama. Trebamo imati pouzdanja u Boga”, rekao je kardinal Bozanić.

Pred kraj misnog slavlja u ime biskupa Gebharda Fürsta i biskupije Rottenburg-Stuttgart pozdrave i čestitke prenio je katedralni kanonik Paul Hildebrand te zahvalio hrvatskim katoličkim vjernicima na njihovu svestranu svjedočanstvu vjere. Dekan i katedral-

ni župnik Christian Hermes istaknuo je uz svoje čestitke i zahvale pozitivne osobine hrvatskih vjernika i pozvao Hrvate na veći vjernički i politički angažman u svojim vjerskim i mjesnim zajednicama te da kao ravnopravni članovi preuzmu odgovornost u njemačkom društvu, ta- mošnjoj Crkvi i Biskupiji.

NA SVOME JEZIKU

U ime Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja nazočnima se obratio fra Joško Kodžoman i zahvalio svim svećenicima, redovnicama i redovnicama koji su tijekom desetljeća podizali misiju u Stuttgartu, a posebnu zahvalu uputio je biskupiji Rottenburg-Stuttgart za potporu koju je dala i daje da Hrvati svoju vjeru na svom jeziku mogu živjeti, a uz nju i Upravi grada Stuttgarta koji su Hrvate s otvorenim srcem i raširenih ruku primili.

Prije završnog blagoslova fra Zvonko je za uspomenu kardinalu, a zatim i ostalim svećenicima uzvanicima darovao prigodom obljetnice tiskanu monografiju "U srcu Stuttgarta" koju kao autor potpisuje. Kardinal je zahvalio za dar i

Katedralni župnik Hermes pozvao je Hrvate na veći angažman u svojim vjerskim i mjesnim zajednicama te da kao ravnopravni članovi preuzmu odgovornost u njemačkom društvu i Crkvi.

odao priznanje za trud koji je fra Zvonko uložio u knjigu. "Ova knjiga je spomen, a mi trebamo obnavljati spomene. Jer onaj koji se ne sjeća prošlosti, nema niti budućnosti. Ova je knjiga spomen na ono što je bilo, a koja nas obvezuje da i dalje pišemo", istaknuo je kardinal uz priznanje i HKM-u Stuttgart za sve ono što čini za Crkvu u Hrvata, kao i uz priznanje biskupiji Rottenburg-Stuttgart za suradnju sa zagrebačkim Caritasom. Na kraju je fra Zvonku uručio medalju sv. Ivana Pavla II., pape.

Na kraju misnog slavlja fra Zvonko je zahvalio ponajprije kardinalu Bozaniću,

ali i svima onima koji su uveličali slavlje, kao i onima koji su pomogli pri proslavi obljetnice, posebice Organizacijskom odboru na čelu s Antom Prusinom.

Sproslave svoje 60. obljetnice HKM Stuttgart uputila je dar izgradnji Doma za smještaj mladih bez odgovarajuće roditeljske skrbi u sklopu projekta "Da život imaju". ■

ENG Josip Bozanić, the Roman Catholic cardinal and archbishop of Zagreb celebrated mass at St Eberhard cathedral on the 6th of May to mark the 60th anniversary of the Croatian Catholic Mission in Stuttgart.

VIJESTI

Izložba i predavanje o gradišćanskim Hrvatima

SAMOBOR - Samoborski muzej priključio se 18. svibnja obilježavanju Međunarodnoga dana muzeja izložbom i predavanjem o gradišćanskim Hrvatima. Uz prigodnu izložbu o životu i običajima gradišćanskih Hrvata, u Muzeju je održano i predavanje dr. sc. Katarine Tyran, znanstvene novakinje s Instituta za slavistiku Sveučilišta iz Beča. Svečanosti je u ime Hrvatske matice iseljenika nazočio mr. sc. Marin Knezović, rukovoditelj Odjela za hrvatske manjine.

Kako su uvodno objasnili ravnatelj muzeja Miroslav Milonjić i kustos Luka Kazimović, ova izložba dio je svojevrsnoga tematskog ciklusa. Naime, prošle godine Samoborski muzej priredio je izložbu o moliškim Hrvatima, a planira se da će dogodine u Samoboru biti prikazana i izložba o karaševskim Hrvatima u Rumunjskoj.

Dr. Katarina Tyran već se jedno desetljeće bavi proučavanjem jezičnih i

identitetskih specifičnosti gradišćanskih Hrvata u Austriji i Njemačkoj. Naglasak njezina predavanja u Samoboru bio je na specifičnostima, sličnostima i razlikama između generacija Hrvata koje od 16. stoljeća žive u istočnoj Austriji te dijelovima Slovačke i Mađarske, a koje se zajednički svrstava pod naziv gradišćanski Hrvati. Inače, kako je objasnila doktorica Tyran, pitanjem normiranja jezika Gradišćanci su se počeli

baviti dosta kasno i dugo su koristili svoje jezične forme koje najčešće odlikuje čakavština, ima i mješavine sa štokavskim, a u nekoliko sela govori se kajkavskim narječjem. Normiranje jezika gradišćanskih Hrvata, prije svega s austrijske strane, provelo se tek 2003. godine kad je izdana službena gramatika. Tako je Tyran i jezične teme stavila u širi kontekst očuvanja identiteta u stranom okruženju, kao i u kontekst sadašnjega života gradišćanskih Hrvata. (Vesna Kukavica)

Zašto je Gospa progovorila hrvatskim jezikom?

Očito smo privilegirani kao zajednica, kao narod, kao vjernici, svjedočiti nećem tako nadnaravnom. Po svemu sudeći, na ovome našem kamenjaru Nebo je dotaknulo Zemlju

Tekst: **Božo Skoko**

"A što ako se Gospa stvarno ukazala u Međugorju?" – zaskočio me iznenadnim pitanjem dugogodišnji kolega, novinar po zanimanju, inače prilično sumnjičav prema svemu što ne može osobno iskusiti, nakon poduzetog razgovora o međugorskom fenomenu, u kojem mi je pokušao argumentirati da je duhovna stvarnost u našem svijetu nemoćna. "Znači, ipak nisi potpuno siguran u svoje tvrdnje?" – upitao sam. "Samo ostavljam mogućnost i hipotetski raz-

mišljam - ako se ipak dokaže da je istina, što bi to uistinu značilo za hrvatski narod, za čovječanstvo... Bila bi to stvarno vijest stoljeća!" – dodao je mirno i zašutio kao da mu se tisuće pitanja odjednom počelo rojiti glavom.

Iako smo time završili razgovor, jer mu nisam mogao pružiti nijedan opipljiv dokaz o ukazanjima osim plodova Međugorja o kojima sam govorio, i mene je natjerao na razmišljanje. Jesmo li uistinu svjesni važnosti i snage Gospinih ukazanja? Ili ako već vjerujemo u taj fenomen, očito naše oduševljenje, nada i zanos nisu primjereni snazi tih događaja, odnosno naša reakcija na to

"čudo" nije dovoljno radosna i "zarazna" kako bismo druge potaknuli barem da se zamisle nad tom stvarnošću i Gospinim porukama. Sumnjati je ljudski. I sveti Toma apostol je sumnjao iako je mjesec proveo s Isusom, nagledao se čuda i poznao pisma iz prve ruke. Ali apostoli nakon Duhova, baš kao i milijuni kršćana diljem svijeta koje je dotaknulo Nebo, postali su najgorljiviji glasnogovornici Radosne vijesti. Zato oni koji ne vjeruju s pravom očekuju od nas koji tvrdimo da smo iskusili Božju dobrotu i osjetili Gospin zagovor da to pokažemo vlastitim životom, odnosno da ih oduševimo svojim ponašanjem,

Croatiam Aeternam

Gospa s djecom govori hrvatski
i vrata zadnjih, zatvara, vremena.

Tko posljednji uđe
na živo će se drvo osloniti,
rukama izljuštiti grom od munje,
prozrijet elemente
i razumjet razluke ljudske.

Biti izabran u repu vremena,
kada gasnu narodi i zvijezde,
milost je veća od prvorodenja.
Nekad zborismo o predznacima,
sad sve ukazuju
na odsudni čas nastavka.

Tko mogaše ikada slutjeti
da Gospa je vrh naše sudbine?
Neuništiv snijeg,
otkrivenje nakana povijesti.
Kraljica otoka i kopna, stella
maris, sjajna nad sporim lađama.

O gipke hadrijanske struje,
unjišite me, unesite krhko,
pod mjesečno krilo zaborava.
Plahim, ospite, poljupcima
dok blaga sipi svjetlost
sa hrvatskih zvijezda.

djelima, primjerom, svjedočanstvom...

Dapače, hodočasnici koji putuju danima i miljama iz najudaljenijih dijelova svijeta opterećeni vlastitim brigama i fascinirani Gospinom brigom za čovječanstvo, ali i odabirom ovoga našega malog mjesta za njezino veliko djelo, s pravom očekuju od naroda koji je zadobio takvu milost da bude primjer, da nešto nauče od njega... A mi se pogledajmo u zrcalo i zapitajmo – jesmo li uistinu inspiracija i poticaj svima njima da postanu bolji, odgovorniji, produhovljeniji i sretniji!?

POGLEDAJMO SE U ZRCALO

A očito smo privilegirani kao zajednica, kao narod, kao vjernici, svjedočiti nećem tako nadnaravnom. Po svemu sudeći, na ovome našem kamenjaru Nebo je dotaknulo Zemlju. Gospa, koju stoljećima molimo, kojoj se utječemo i nazivamo svojom odvjetnicom i zagovornicom, došla je među nas i progovorila našim jezikom. Nas želi za svjedoke, a preko nas želi poslati poruku cijelome svijetu.

Ako vjerujemo da su se Gospina ukazanja dogodila u Fatimi i Lurdu, a Crkva je donijela pravorijek o njihovoj autentičnosti, onda nema razloga ne vjerovati u mogućnost da svoju misiju, koju je ondje započela, nastavlja u Međugorju. Ako su se onamo dogodila ukazanja u presudnim vremenima, s jasnom nakanom i porukom čovječanstvu, onda nam je lakše povjerovati da su i vremena u kojima živimo izazovna i da svijet treba Majčinski savjet i recept za snalaženje u novim izazovima.

Zato mi u sjećanje dolazi jedna od najljepših pjesama posvećenih značenju Međugorja za hrvatski narod – *Croatiam Aeternam* Drage Štambuka, koja na poseban način ocrtava svu dramatičnost i sav blagoslov koje su u našu i svjetsku povijest donijela ukazanja.

I onda kad smo se svi pomalo uspavali, a neki na žalost pronašli i alternativne bogove, Gospa nas budi i vraća u stvarnost. Ali nam daje i svoje povjerenje, postajući tako baš «vrh naše sudbine».

Koliko god pjesma zvučala pomalo apokaliptično budući da Gospa – prema ovome vrsnom pjesniku i diplomatu – zatvara vrata posljednjih vremena, dolazeći među nas na “repu vremena”, ona slavi život s Bogom i tešku hrvatsku povijest, koja ovime postaje blagoslovljena. Gospa nam daje posljednju opomenu i priliku za obraćenje, ali i dobronamjerne upute da se dostojanstveno pripreмимо za Kristov završni dolazak. Ali dolazi među one koje smatra svojim, da bi ih ohrabrila i učinila svjedocima svijetu. Ona uistinu s djecom govori hrvatski. Ima li veće časti za jedan narod od toga da ga izravno dotakne Nebo i učini svojim instrumentom u stvaranju boljeg svijeta. “Biti izabran u repu vremena, kada gasnu narodi i zvijezde, milost je veća od prvorodenja” – kaže pjesnik i kao da baš opisuje vrijeme u kojem živimo. Dok se urušava poznati svijet pred našim očima, nama se otvara nova Božanska perspektiva. A mi, jesmo li svjesni te milosti ili je uzimamo zdravo za gotovo!?

“Tko mogaše ikada slutjeti da Gospa je vrh naše sudbine?” – pita se Štambuk u pjesmi, navodeći i Gospine njezine zažive koji su toliko proželi naše molitve, ali i hrvatsko duhovno biće da su postali dio našeg identiteta. Stoljećima smo je nazivali Kraljicom Hrvata, Najvjernijom odvjetnicom Hrvatske, Najsajnijom zvijezdom našeg mora... Njoj u čast su izgrađene tolike crkve i kapelice, izgovorene tolike krunice i molitve, preporučene tolike sudbine... A ona je koračala uz nas cijelu našu povijest. Prepoznavali smo njezina djela i čuda u Mariji Bistrici, Sinju, Trsatu, Remetama, zagrebačkim Kamenitim vratima... Spašavala nas je kad nam je bilo najteže, branila nas je od daleko nadmoćnijih, slala nam poruke kako nas nije napustila, obraćala je i one koji nisu vjerovali u njezinu moć i prisutnost. I onda kad smo se svi pomalo uspavali, a neki na žalost pronašli i alternativne bogove, Gospa nas budi i vraća u stvarnost. Ali nam daje i svoje povjerenje, postajući tako baš “vrh naše sudbine”. Pitanje je samo hoćemo li ga opravdati!

U JEDNOM DAHU

Kad znamo da je ova pjesma napisana daleke 1987., onda nam iz današnje perspektive djeluje pomalo i proročki. Autor ju je napisao u svibnju te godine dok je živio i radio u Londonu, kao vrstan liječnik. A nedavno mi je, tijekom susreta u Zagrebu, ispričao i kako je nastala. Te svibanjske noći, nakon napornog dana, nikako nije uspijevao usnuti. Ustao je i uključio televizor. Britanski BBC je na programu imao emisiju posvećenu Međugorju. To ga je iznenadilo. Iako je čuo za međugorska ukazanja i bio svjestan njihove snage, ta emisija potaknula ga je da shvati važnost Međugorja za cijeli svijet. Sjeo je za pisači stol i u jednom dahu napisao ove stihove. Parafrazirajući svoga kolegu s početka priče, zapitajmo se i zamislimo – što ako pjesma stvarno opisuje našu stvarnost!? E onda je vrijeme da se uistinu probudimo. ■

ENG *If we believe that St Mary revealed herself at Fátima and Lourdes, with the Roman Catholic Church having passed its verdict as to the authenticity of these events, then there is no reason not to believe that she may have continued her mission at Međugorje.*

Državni tajnik Milas primio nove hrvatske državljane

ZAGREB – U povodu primitka u hrvatsko državljanstvo, 5. lipnja, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas primio je nove hrvatske državljane i državljanke, stipendiste Ureda – programa učenja hrvatskoga jezika na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, Splitu i Rijeci, ujedno potomke hrvatskih iseljenika, ali i državljanku bez hrvatskog podrijetla koje ima njezin suprug.

Državljanstvo su dobili Ivan Čosić iz Kanade sa završenim studijem Međunarodnih odnosa te poslijediplomskim studijem francuskoga jezika. Čosić živi i radi na relaciji Zagreb-Toronto, a osnivač je projekta "Ljeto in Croatia" te dobitnik nagrade uglednoga časopisa "Travel and leisure" kao jedan od deset najboljih promotora u svijetu za Europu, a jedini za Hrvatsku. Također, državljanstvo su dobili Skrapec Lygia iz Brazila koja hrvatsko podrijetlo ima po ocu, ekonomistica je s iskazanim interesom za turizam te-

meljen na hrvatsko-brazilske suradnje te lurman Maximiliano Javier iz Argentine koji hrvatsko podrijetlo ima po očevim roditeljima iz Istre, sada živi u Splitu, a kao stipendist Središnjega državnog ureda pohađa tečaj hrvatskoga jezika "Croaticum". Po zanimanju je ekonomist sa završenim studijem turizma. Quiroga Mabel Esther je iz Argentine i nema hrvatsko podrijetlo, ali ima ga njezin suprug podrijetlom Hva-

ranin. Quiroga Mabel Esther u Zagrebu je od kraja veljače 2018. godine gdje kao stipendistica Središnjega državnog ureda pohađa tečaj hrvatskoga jezika "Croaticum", po zanimanju novinarka koja se bavi fotografijom i filmom, a interes iskazuje za hrvatski jezik i kulturu.

"Hrvatska je prelijepa i sigurna zemlja u kojoj želimo ostati živjeti i raditi te tu ostvariti sve svoje snove i potencijale", istaknuli su svi novi hrvatski državljani i državljanke. (hrvati_izvan_rh)

Australska slikarica Gina Sinozich darovala slike riječkome muzeju

RIJEKA - Gina Sinozich, 88-godišnja samouka australska slikarica hrvatskog podrijetla, darovala je Pomorskomu i povijesnomu muzeju Hrvatskog primorja (PPHMP) u Rijeci svoje 24 slike i to je začetak muzejske Zbirke iseljeničtva. Gina Sinozich izbjegla je sa suprugom i dvoje djece iz rodnog sela Paroni pokraj Šušnjevice u Istri najprije u Italiju, a zatim su otputovali brodom u Australiju 1957. godine. U dobi od 70 godina naslikala je svoju prvu sliku i već za nekoliko godina postigla svjetsku slavu. Za Australski nacionalni pomorski muzej kompletirala je 2003. seriju od 14 slika koje oslikavaju njezin dolazak iz Istre u Australiju. Njezine su slike u stalnome postavu mnogih australskih galerija te u mnogobrojnim privatnim kolekcijama. Sinozich slika u stilu naive, a motivi su joj, osim osobnih sjećanja, život Australije, krajolici, cvijeće i živopisni apstraktni radovi.

Ravnateljica PPHMP Tea Perinčić rekla je da je Sinozich u Rijeci prvi put izlagala prije nekoliko

godina te je tad uspostavljen njezin kontakt s ovim muzejom. "Prije par mjeseci me nazvala i ponudila svoje slike na dar. U početku je bilo riječ o 15-ak slika, a zbirka, koja predstavlja presjek njezina slikarstva, narasla je na 24 djela", rekla je Perinčić. Gina Sinozich zahvalila je na gostoprimitstvu i ovoj svečanosti nagovijestivši da će u PPMHP stići još njezinih radova.

Na darovanju je zahvalio predsjednik Županijske skupštine Primorsko-goranske županije Erik Fabijanić rekavši da ovaj kraj obilježavaju velika iseljavanja tijekom stoljeća. Svaki odlazak je trauma, ali posebno veseli kad se ovdje vraća dio onoga što su iseljenici stvorili, naglasio je. Veleposlanica Australije u Hrvatskoj Elizabeth Petrovic istaknula je da je Gina Sinozich odličan primjer useljenika u Australiju koji čine kulturno bogatstvo ove zemlje. Potpuno je prihvatila svoju novu zemlju, ali nije zaboravila odakle je stigla, navela je Petrovic. (Hina)

FROM THE HISTORY OF THE CFU

I historian Dr. Ivan Čizmić of Zagreb, Croatia wrote "History of the Croatian Fraternal Union of America" in 1994 as part of the CFU Centennial celebration. He researched the largest and the oldest Croatian organization in the diaspora (presently the Croatian Fraternal Union of America). We are publishing some selections from the book.

As we approach the 125th Anniversary of our organization which, will be celebrated in 2019 at the CFU Quadrennial Convention in Pittsburgh, PA, we

must remember that we are indebted to our pioneers who forged the path for future generations and who kept the Croatian Fraternal Union of America on a course of progress and expansion. We thank them for their wisdom, leadership and diligent work that propelled the CFU into the second century of its existence as the largest and most influential Croatian organization outside of Croatia.

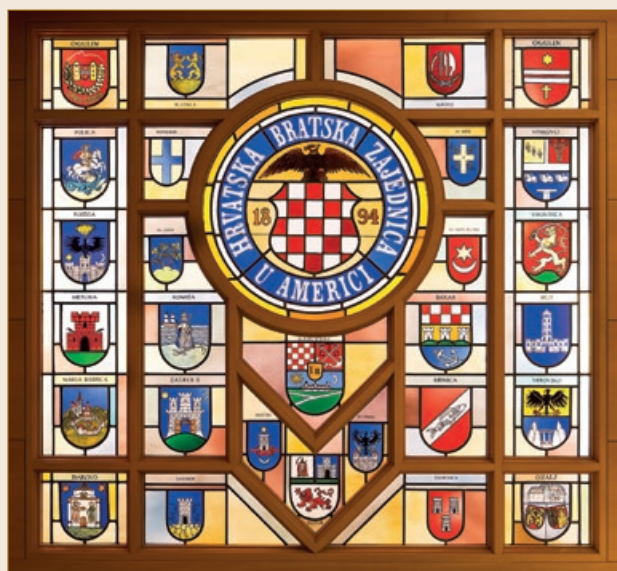
The strength of the CFU today is a testament to the vision of our founders and our commitment to shared goals.
(By Franjo Bertović)

By Dr. Ivan Čizmić

The Foundation of the Croatian Society - Towards a General and Humanitarian Croatian Organization

While the members of other nations, those with a longer immigrant traditions such as the Italians, Greeks, Poles, Czechs, Jews, etc. found in the New World their own national organizations offering them at least some help in distress, the Croats in immigration did not have such organizations. Consequently, their situation, particularly after work accidents, was that much harder and hopeless. True, there existed some Croatian benefit organizations such as the Slavonic-Ilyric Mutual and Benevolent Society of San Francisco, established as early as 1857, or the United Slavonian Benevolent Association of New Orleans, founded in 1864. These societies were exclusively of local character and were situated on the western and southern coast of the USA, too far away from the

main flows of Croatian mass immigration which were chiefly in the regions with mines and iron works in Pennsylvania, in neighboring Western Virginia, and Ohio, or a little further away in Indiana, Michigan, Illinois and other states of the Mid-West. From the Austro-Hungarian diplomatic and consular

representatives in the USA, the immigrant Croats could neither expect nor hope for any help of understanding of their needs.

In such difficult circumstances, exploited and discriminated, left to themselves, without necessary protection, in an intolerant American industrial system, an idea about self-protection arose among the Croats following the model of other immigrants, first of all of the Czechs and Slovaks. The idea was to establish societies for mutual help in case of death, disease, work accident, unemployment and other distress. This idea was promoted in the columns of the two Croatian immigrant papers. Nikola Polić, the editor and publisher of the journal *Chicago-Sloboda* (Chicago-Freedom) and Juraj Škrivanić, the publisher and editor of the *Napredak* (Progress) of Hoboken, New Jersey during 1893, wrote

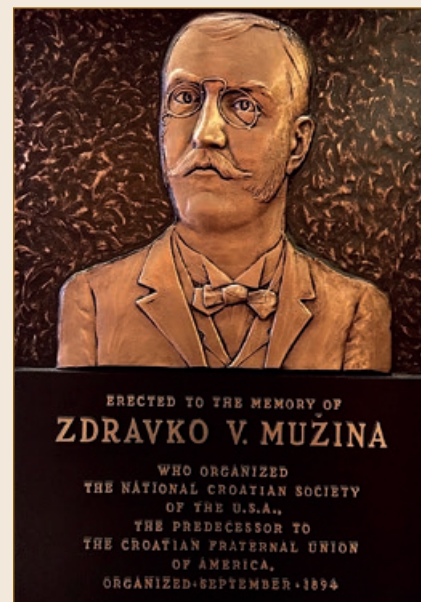
systematically in favor of establishment a general organization for the Croats of America. But the real supporter of the idea was Zdravko V. Mužina. Mužina was born in Hrvatsko Primorje. Because of his political activity in the Party of Rights, he lost his scholarship in Zagreb and his Party colleagues sent him to Chicago to help Nikola Polić, also a Party member, in editing his journal Chicago-Sloboda.

Mužina did not approve of Polić's opinion that it was necessary for the Croatian immigrants to become naturalized, which Polić was arguing for on the pages of his journal. But that was not the real reason why Mužina left Chicago sometime later. They had actually decided together that Mužina should go to Pennsylvania, to the Allegheny area where a large number of Croats lived, and try to establish a society for Croatian immigrants. Mužina arrived in Pittsburgh at the end of 1893 and immediately made the acquaintances of the immigrant leaders Petar Pavlinac and Franjo Šepić with whom he started a campaign for founding a Croatian fraternal benefit society. He was successful in establishing the newspaper Danica (Morning Star) that appeared on New Year's Day, 1894.

In the foreword of the first edition of the paper one could read the following, "The aim of Danica will be the following ... taking care that every place where Croats live societies should be formed

which would later be united in a larger union. In that way we would promote moral and material advantages of the Croatian people". Mužina and his collaborators called a meeting on January 14, 1894; in the Czech Catholic School with the intention of establishing a Croatian lodge in Allegheny. According to the minutes, more than 300 people attended the meeting and all of them agreed that the lodge was a necessity. On the motion of Mužina they named it "Dr. Ante Starčević Croatian Workers Relief Lodge". The by-laws of the lodge were adopted and it was also decided that the Croats from far away places could be the members as long as they

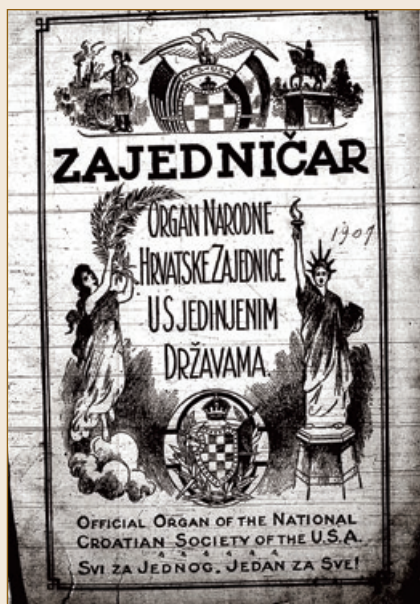

paid fees and attended the sessions of regularly. At the foundation meeting of Dr. Ante Starčević Lodge it was decided that it would join the Croatian society as soon as it was established.

Croats had founded a lodge a year earlier by the name of "Franjo Josip" I in the neighboring mining town of Benwood, West Virginia. The lodge president was a renowned Croatian immigrant, Ivan Ljubić. Mužina was against the use of the Austrian emperor's name that was given to the lodge and the members supported him and renamed the lodge Hrvatska.

Other lodges were founded in the meantime. In March, 1894, Sv. Vid Lodge

was established in Pittsburgh, in April in McKeesport Sv. Ciril i Metod, in May in Johnstown, Sv. Rok Lodge, and Sv. Nikola in Braddock. All of them expressed their readiness of uniting in a joint Croatian Society.

Some Croatian newspapers were afraid of the formation of a large fraternal society of Croats. They censured Mužina for wanting to establish something that even larger Slav societies were unable to create. Persistent and undaunted he answered his critics in the Danica explaining that the Slovak and Czech societies were all successful and that there was no reason why the Croats should not achieve the same.

Meanwhile, the Organizing Committee of the representatives of the Croatian lodges was formed. Its members were Petar Pavlinac and Franjo Šepić of Allegheny, Josip Žegudović of McKeesport, Božo Gojsović of Johnstown, and Ivan Ljubić of Wheeling. The Committee made all the necessary preparations and issued a call for the holding of the foundation meeting on September 2, 1894, at Majak Hall of the Czech Society in Allegheny. Altogether six lodges were represented at the First Convention. At the Convention the society was named "Hrvatska zajednica" or the Croatian Association» of America, adopted the by-laws and the following were elected as members for the Supreme Board:

Ivan Ljubić, president; Josip Šubašić, vice president; Petra Pavlinac, secretary, Franjo Šepić, accountant; Josip Buneć, treasurer. The Board of Trustees: Božo Gojsović, Josip Žegudović, Franjo Zibrat, Nikola Bukovac, Franjo Tahija and Ignac Jarnević and on the High Trial Board were elected: Juro Papa, Anton Nemanić and Miko Moškun.

The news about the foundation of the Croatian Society met with very favorable reactions in Croatia. Many famous Croats and Croatian associations sent their congratulations to the founders.

Josip Juraj Strossmayer (1815-1905) said in his message: "With great joy in my heart I have heard the news that you intend to bring together all Croats over there – those who already have or will have their separate societies – into one and the same 'Society', thus helping and protecting each other and encouraging the good deeds in others. In this way the Croatian name will be cherished and your unhappy country will be made famous. God bless you all, I give you heartiest bishop's blessing to your idea."

Dr. Ante Starčević (1823-1896), the founder and initiator of the Croatian Party of the Rights, addressed the society with the following words, "To the famous Croatian Society! Only in unity of purpose and work lies the salvation of the Croats."

Josip Frank (1844-1911), the leader of the Pure Party of the Rights, sent the following congratulations, "The 'Society' is perfect proof of the vital strength of the Croats, and in the new world let it be not only comfort to the unhappy and oppressed but also a living flame of resurrection, freedom and unity of the Croatian homeland."

In its message, the Hrvatska newspaper, published in Zagreb, announced, "We are very happy to hear that the Croats in far away America work together. By this, brothers, you who live among foreigners, bestow honors to yourself and to your beloved country. Wishing well to your 'Society' we shout with joy, "Long live!" ■

IN HONOR OF

Bernard M. Luketich 1931-2015

In tribute to CFU National President Emeritus Bernard M. Luketich who served the Society with distinction throughout his 55-year career as a National Officer and for an unprecedented 36 years at the helm as the Society's National President.

It is with solemn respect and admiration that we acknowledge his fraternal leadership and recognize his extraordinary ability to unify our membership and our Croatian people.

His legacy will live on, as his impact upon our Society was immeasurable. Brother Luketich left an indelible mark on the path of fraternalism to be enjoyed and appreciated by all members today and for generations to follow.

On the one-year anniversary of his passing, we pause during this Christmas season 2016 to remember Brother Luketich and to extend our prayers and good wishes to his wife, Martha, and the Luketich family.

Edward W. Pazo
National President

THE CROATIAN FRATERNAL UNION HOME OFFICE AND MUSEUM

history and representations of Croatian folk culture and heritage. The Home Office welcomes CFU members, guests, and tour groups throughout the year.

On the occasion of Bernard M. Luketich's 25th Anniversary as CFU National President, celebrated in 2003, and his outstanding contributions to the Croatian Fraternal Union and to the preservation of Croatian culture and heritage, the CFU Museum was dedicated in his honor. Designation of the Bernard M. Luketich Croatian Cultural Museum is in recognition of his founding influence in the organization of the CFU Junior Cultural Federation, the CFU Adult TamFEST, the annual CFU Ski Festival, the CFU Scholarship Foundation, Inc., the CFU Humanitarian Aid Fund, CFU affiliation with the DORA orphaned children's foundation of Croatia and the National Federation of Croatian Americans as well as in tribute to his years of service to the Society.

The Bernard M. Luketich Croatian Cultural Museum maintains one of the most unique collections of authentic Croatian folklore costumes (hrvatskih narodnih nošnji); Croatian naïve art (oil paintings on the reverse of glass by recognized masters such as Lacković, Generalić, Fišter and Cugovčan); water colors by the renowned Mladen Veža; and, an array of tamburitza instruments. Also included in the museum is a large collection of memorabilia from the Society's past which documents the National Administration's activities and history over the years, the activities of its many lodges, the existence of the former CFU Children's Home, an orphanage run by the Society, and the many tamburitza combos and ensembles which have been affiliated with the Society over its storied past. ■

The CFU Home Office, located in the eastern suburbs of Pittsburgh, PA, is unquestionably one of the most beautiful and architecturally intriguing office buildings in southwestern Pennsylvania. A mo-

dern office housing Executive Officers, employees, records and computer operations, it also contains a classroom, a basic recording studio, office quarters for the Croatian Consulate, both a music and literature library, and an extensive museum rich in artifacts from CFU

BERNARD M. LUKETICH – A MEMORIAL RETROSPECTIVE AND TRIBUTE

By Edward W. Pazo/CFU National President

In response to the passing of CFU National President Emeritus Bernard M. Luketich, a tremendous outpouring of expressions of condolence was received from his many friends in the United States, Canada and Croatia. Although we mourn the loss of his presence among us, we rest well in knowing that his was a life well lived.

We acknowledge the admiration and respect shown our CFU National President Emeritus by Members of the Croatian Government, Hrvatska Matica Iseljenika and Friends of Mr. Luketich. We further offer our appreciation to those in the Republic of Croatia who sponsored memorial services including: Hrvatska Matica Iseljenika; HFD Podravske Sesvete; and CFU Lodge 2000, Zagreb.

BERNARD M. LUKETICH, CFU NATIONAL PRESIDENT EMERITUS

To know Bernard M. Luketich was to know a man of so many outstanding qualities. He was, first and foremost, a wonderful husband to his lifelong love, Mar-

tha, a great father to daughters, Marlene and Bernadette and a wonderful grandfather to Derek, Adam and Marko. Balancing his family responsibilities with those of his profession with our society was an almost daily chore as his passion for our society, and for what it stands, burned deeply within him.

Born the youngest of five children to Ivan and Emma Grossek Luketich, Bernard Luketich's roots extended a long distance from his birthplace of Cokburg to the rolling green fields of Zagorje, near Ogulin, Croatia that his father left as a young man. That distance did not diminish his interest and love of our Croatian culture, and of his heritage.

He would be the first to downplay his accomplishments or to share praise to those who stood beside him along his life's path of unparalleled accomplishments. This is the charm and character of the man we all knew and loved. He was humble to a fault and had an incredible understanding and ability for treating all people with respect and sincerity.

It is an honor to recognize this great man for all that he has meant to his family, the Croatian Fraternal Union of America, the Croatian people and cultu-

re, and the democratically established Republic of Croatia.

Brother Luketich's career on the national stage of the Croatian Fraternal Union can be traced to his first CFU Convention in 1951 where he represented his lodge as a delegate. Elected to the CFU National Board of Directors in 1959, he held progressively more responsible positions as National Treasurer and National First Vice President, culminating with his selection as National President on June 1, 1978—a position he held with distinction for thirty-six years until his retirement on June 1, 2014.

As a leader of our society, he was without equal. Astute as a businessman; however, equally well-equipped to deal with the specific needs of the society and its myriad of Croatian related responsibilities and programs. He didn't just get the job done; he did it with style and grace.

His accomplishments are many and have been widely acclaimed. Just to name just a few, CFU National President Emeritus Bernard M. Luketich:

- Was instrumental in organizing the CFU Junior Cultural Federation, now celebrating its 52nd Anniversary Festival in Zagreb, Croatia in June 2018, where children have the opportunity to learn about and appreciate Croatian culture and heritage. He also led the establishment of the CFU Adult Tamburitza Federation, now in its 32nd year of promoting and preserving our Croatian folklore;
- Spearheaded relief efforts for Croatia and its citizens, most notably during the time of its war of independence; however, also in response to numerous other calls for assistance;
- Oversaw the expansion of the CFU Croatian Cultural Museum which houses high quality and rare Croatian national folk costumes, books and other periodicals from throughout the history of Croatia and its people, Croatian Naïve Art by masters such as Ivan Lackovic, Josip and Ivan Generalic, Ivica Fister and Josip Cugovcan, including also se-

veral dozen watercolors by master Mladen Veza, and several Statues by the renowned sculptor Ivan Mestrovic and other notable sculptors. The entire CFU Museum was designated as the Bernard M. Luketich Croatian Cultural Museum by decree of the delegates to the 22nd Quadrennial Convention in 2007.

- Forged relationships with government representatives to initiate Croatian Cultural exchanges dating from the 1960's through the present time between our Croatian brothers in present day Croatia and those in the United States and Canada. This includes leading many tours of Croatia accompanied by CFU members who were in search of their roots;
- Participated in the inaugural meeting of the National Federation of Croatian Americans (NFCA) and offered support and guidance throughout its 24-year history of effectively lobbying the United States congress

in the best interests of Croatia and its people; earning him a lifetime achievement award;

- Met with US leaders President Bill Clinton and VP Al Gore; the Holy Father John Paul II; Croatian Princes of our Catholic Faith, Franjo Kardinal Kuharic, Josip Kardinal Bozanic and Vinko Kardinal Puljic; scores of Croatian and US Bishops; and hundreds of US Senators, Congressman and State Representatives;
- Met with Croatian Presidents here in the US and in Croatia; Croatian and US Ambassadors; and thousands of Croatian citizens who called him their own;
- Worked with his colleagues in the National Administration to promote the growth of our society, both financially and in stature among our group of peer fraternal benefit societies throughout his tenure in office beginning in 1959 through his retirement on June 1, 2014.

Bernard M. Luketich with the family

His efforts were appreciated by scores of members and friends of the Croatian Fraternal Union evidenced by his receipt of awards and citations from the Fraternal Industry in which our society operates, our CFU Lodge organizations and also from the Republic of Croatia.

He is a recipient of the John Jordan Upchurch award, granted by the Pennsylvania Fraternal Alliance to those leaders of fraternal benefit societies who exemplify the fraternal mission and charter instituted by JJ Upchurch in the late 1890's.

He was honored by the Four County United CFU Lodges as its Man of the Year, a CFU Lodge was named after him, and a song was written with him specifically in mind entitled, "Hrvatski Sin", or Croatian Son.

Numerous awards were presented to him by the following former Presidents of Croatia: Dr. Franjo Tudjman, Mr. Stjepan Mesic, and Mr. Ivo Josipovic with the most recent award designated by President Josipovic and presented by Croatian Ambassador Josko Paro, the **CHARTER OF THE REPUBLIC OF CROATIA**. With the award being presented for:

"Outstanding contributions in pro-

moting the reputation and interests of the country and preserving the existence of the Croatian identity."

Whether you knew Bernard Luketich as a son of a coal miner, then a miner

himself, or as an American serviceman serving honorably in Korean War, or as the President of the Croatian Fraternal Union, or as just a friend, you walked in the presence of greatness.

His was a greatness that came from within, earned through hard work, determination and always thinking of how to help his fellow man.

He long will be remembered and never forgotten.

In the spirit of our motto, "All for One" and "One for All", the Croatian Fraternal Union of America, its membership, and the Croatian people in general owe to Bernard M. Luketich a debt of gratitude that can never be repaid. ■

CROATIAN FRATERNAL UNION TODAY

Croatian Fraternal Union of America (CFU) is the largest, oldest and most prominent Croatian organization in the diaspora today. Our Society has assets approaching five hundred million dollars. CFU members take pride in belonging to a large and strong Croatian organization dedicated to fraternal ser-

vice and to the betterment of the lives of Croatians throughout the world.

Promoting the culture, music, customs and character of Croatian heritage and preserving it for future generations are of significant importance to the Society. CFU offers members the highest quality of insurance and saving products at affordable rates. CFU belongs to both the American and Canadian Fra-

ternal Congress and strictly abides by all insurance regulations in the states, provinces and countries in which it operates. The CFU is a non-profit organization and all profits are utilized to provide fraternal programs and to meet the needs of its members.

Cultural Programs – The preservation and promotion of our beautiful Croatian folklore and tamburitza music

is at the heart of the CFU. The Society holds two annual tamburitza festivals: the CFU Junior Cultural Federation Tamburitza Festival held the first weekend in July and the Adult TamFEST held the first weekend in November. Approximately 55 CFU affiliated ensembles participate in these festivals that are held in a different city each year, spanning across the United States, Canada and Zagreb, Croatia. These festivals, which attract thousands of people, are the crown jewels of the fraternal programs.

Over the years, the CFU has sponsored concert tours of popular tamburitza groups that visit major cities in which there are lodges and Croatian homes. The CFU also sponsors other concerts of Croatian performers as opportunities are available, hosts seminars on Croatian folk dance and music, and continuously supports junior and adult tamburitza ensembles.

The official organ "Zajedničar" -

Since 1904, one of the most popular benefits to CFU members is the "Zajedničar," the official organ of the Croatian Fraternal Union of America. Commonly referred to as the "Z," it is published in both the English and Croatian languages and averages 20 pages per bi-weekly edition. The "Z" serves as the most important means of communication between the Home Office, lodges, and the general membership.

Lodges, tamburitza groups, and members are encouraged to submit news about their activities and articles of interest to our membership. Submissions are accepted electronically or in hard copy.

Sports Program – Members of the Society are encouraged to participate

in varied sports activities. These sports activities date back to the late 1920s and have been continued over the years. The CFU sports program includes skiing, basketball, golf, bowling and soccer. All of these programs take place on the national, regional and local levels in the United States and Canada. There is hardly a weekend that passes in which a CFU lodge somewhere is not hosting a sport or cultural event, or some type of social gathering to involve its members and members from surrounding lodges. The opportunities for involvement are limitless!

Scholarship Foundation – Since

its inception in 1958, the CFU Scholarship Foundation, Inc. has awarded more than four million dollars to member-students seeking higher education. The Scholarship Foundation operates a General Fund and also maintains a special endowment fund program which is a self-perpetuating fund.

Society that Cares – The CFU has been called the "Society that Cares" and it will continue to care for our members and provide them with high quality life insurance protection and saving opportunities. The Society provides its members with a competitive insurance and annuity products.

CFU strives to fulfill its members' financial needs with an array of life insurance products and saving opportunities. There are many extracurricular and fraternal benefits that may be derived from CFU membership. Among the most important benefits are lasting friendships, opportunities for mutual-interest companionship, and numerous chances to appreciate the simple joys of people caring about one another.

By Franjo Bertović

Ponovno postavljena povijesna spomen-ploča

O počecima hrvatskog školstva u Pečuhu svjedoči barokna spomen-ploča postavljena na školskoj zgradi s latinskim natpisom 'Hrvatska trivijalna škola podignuta s potporom baruna Ivana Leopolda Makara pripadnika iste nacije g. 1722.'

Tekst: **Branka Pavić Blažetin**

Foto: **Hrvatski glasnik**

Ove godine Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj obilježen je 27. svibnja, u organizaciji Hrvatske državne samouprave (HDS), u pečuškoj Hrvatskoj školi Miroslava Krleža. Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj obilježava se u spomen na prvu hrvatsku školu u Pečuhu koja je počela s radom 1722. godine.

O počecima hrvatskog školstva u Pečuhu svjedoči do naših dana sačuvana barokna spomen-ploča postavljena na školskoj zgradi s latinskim natpisom SCHOLA TRIV: NAT: ILLYR: ERECTA AB EADE NAT: BENEFICIO IDDI: B: IOAN:LEOPOL: MAKAR MDCCXXZ (Hrvatska trivijalna škola podignuta s potporom baruna Ivana Leopolda Makara pripadnika iste nacije g. 1722.).

Spomen-ploča imala je zanimljivu sudbinu. Ona je na zgradi nekadašnje hrvatske škole stajala gotovo dva stoljeća, do 1910. godine, kada je grad prodao zgradu, a novi vlasnik kuću je srušio, no na sreću spomen-ploča predana je gradskome muzeju gdje se čuvala do 1988. godine kad je darovana Katedri za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta u Pečuhu. Voditelj Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu dr. sc. Stjepan Blažetin spomen-ploču je na poslijetku 'poklonio' pečuškom Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleža prigodom II. dana hrvatskoga školstva, 21. svibnja 2017. godine.

Slijedom toga, u sklopu svečanosti obilježavanja III. dana hrvatskoga školstva spomen-ploča postavljena je prigodnim govorom Gabora Győrvárija, ravnatelja Hrvatske škole Miroslava Krleža, koji je zatim zajedno s predsjednikom Hrvatske državne samouprave Ivanom Guganom otkrio spomen-ploču.

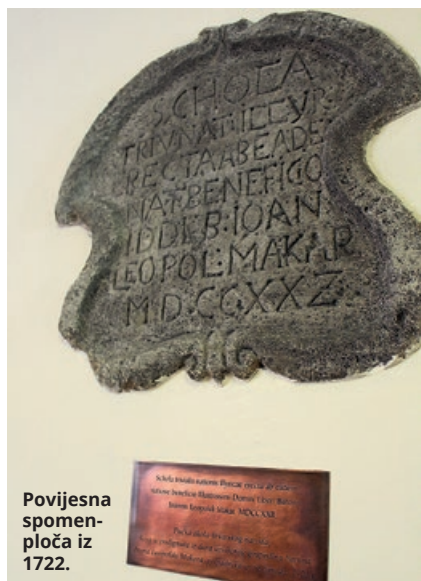
Svečanost je nastavljena u auli pečuške Hrvatske škole, recitacijom i kavanjem proze učenika te nastupom

školskoga tamburaškog orkestra i ple-sne skupine koja je izvela običaj 'kralji-ca'. Tome su slijedila dva predavanja suradnika Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj s temom o povijesti hrvatskog školstva u Mađarskoj. Silvester Balić, znanstveni suradnik, održao je predavanje "Hrvatski udžbenici u Mađarskoj 1918. – 1945.", a dr. sc. Stjepan Blažetin izlagao je na temu naslova "Iz povijesti hrvatskog školstva". Prikazan je i film iz arhiva MTVA novinara Ivana Gugana "Naši učitelji – Marija Čepelsiget".

Zatim su HDS-ovom zahvalnicom i spomen-odličjem nagrađeni umirovljeni pedagozi za dugogodišnji rad na polju hrvatskog školstva u Mađarskoj.

Među ostalima, na svečanosti su nazočili generalna konzulica RH Vesna Haluga, doravnatelj Hrvatske matice iseljenika Ivan Tepoš i Lada Kanajet-Šimić, rukovoditeljica Odjela za školstvo, znanost i sport HMI-ja. ■

ENG Croatian School Day in Hungary was celebrated on the 27th of May at the Miroslav Krleža Croatian School in the southern Hungarian city of Pécs. The event commemorates the opening of the first Croatian school in the city in 1722.

Dvojezični virtualni vodič Dubrovnika

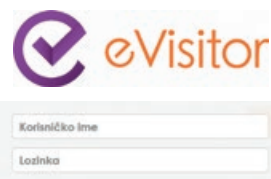
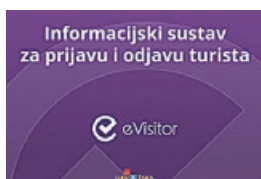
Mobilna aplikacija "Sveti Vlaho i Dubrovnik" projekt je Dubrovačkih muzeja koji posjetiteljima povijesne jezgre Dubrovnika, koji se služe pametnim telefonima, omogućuje virtualni pregled povijesnog, likovnog i kulturnog naslijeđa, koje je *Grad baštino*. Ona predstavlja svu javno dostupnu baštinu, koja se nalazi na 30 lokacija, poput gradskih vrata, fortifikacija, javnih zgrada, crkava, samostana, muzeja i dr. Virtualno vodstvo kroz grad svetoga Vlahu obuhvaća 64 pojedinačna spomenika te još 3 kategorije skupno predstavljene baštine, koje se odnose na dubrovački novac i medalje, zastave te pečate i povele Dubrovačke Republike. Predmeti u aplikaciji dodatno su opisani slikom, tekstom i geolokacijom, a aplikacija ucrtava najkraću rutu s obzirom na trenutnu lokaciju korisnika. Spomenici su dostupni putem liste ili interaktivne karte, dok je uvodni dio prezentiran u audiozapisu. Krećući se gradom, korisniku će se na ekranu pojaviti notifikacija o objektima u blizini, a odabirom notificirane lokacije prikazuje se lista spomenika koji se tamo mogu vidjeti. Kao podloga rute i interaktivne karte aplikacija koristi GPS i Nokia Maps servis. Kao preduvjet za funkcionalnost aplikacije, mobilni uređaj mora imati uključen GPS i pristup Internetu bilo preko WiFi-ja ili mobilnog operatera. Aplikacija je dostupna na hrvatskom i engleskom jeziku za Android i iOS platforme. Izrađena je u suradnji sa zagrebačkom tvrtkom Novena i dana na slobodno korištenje. Skenirajte QR kod i preuzmite aplikaciju:

<http://www.dumus.hr/hr/kulturno-povijesni-svezj/novosti/mobilna-aplikacija-sveti-vlaho-i-dubrovnik,185.html>

Klikni – Idem doma! Virtualna šetnja Dubrovnikom fascinantna je kao i zbiljska pustolovina jugom Hrvatske.

Hrvatski turistički informacijski sustav eVisitor

Piše: Vesna Kukavica

Hrvatski turistički informacijski sustav eVisitor osvojio je treće mjesto i nagradu Svjetske turističke organizacije (UNWTO) za inovativnost u istraživanju i tehnologiji. Riječ je o nagradi primljenoj ove godine u Madridu u sklopu *La Feria Internacional de Turismo (FITUR)*, najvećega međunarodnog turističkog sajma u Španjolskoj. Nagradu je primio direktor Glavnoga ureda Hrvatske turističke zajednice Kristijan Staničić koji je

rekao kako je sustav eVisitor među svim finalistima bio jedini nominirani hrvatski projekt. "U Hrvatskoj smo s velikim veseljem dočekali vijest o kandidaturi sustava eVisitor za nagradu UNWTO-a, a ova osvojena nagrada i treće mjesto čine nas osobito ponosnim. Sustav eVisitor je vrlo važan projekt za cjelokupni hrvatski turizam pa nam je iznimno drago što je njegova kvaliteta prepoznata u svijetu. Osim što se njime znatno smanjuje administrativni posao u procesu prijave i odjave turista, sustav služi kao izvrstan alat za daljnji razvoj turističke ponude te marketinških i promotivnih

aktivnosti svih korisnika, od iznajmljivača u obiteljskome smještaju pa do turističkih tvrtki i javnih institucija. Ovo priznanje daje nam dodatnu motivaciju za daljnju nadogradnju našega integriranog sustava, ali i stvaranje novih inovativnih projekata kako bi hrvatski turistički sustav bio još uspješniji", objasnio je Staničić, pohvalivši se da su finalisti FITUR-a odabrani između 128 prijavljenih inovativnih projekata iz 55 zemalja svijeta - što upućuje na ovaj fantastičan uspjeh projekta Hrvatske turističke zajednice koji je u potpunosti razvijen u Lijepoj Našoj, odnosno djelo je hrvatskih stručnjaka. Nagrade na FITUR-u dodjeljuju se u četiri kategorije. Za inovativnost u istraživanju i tehnologiji, osim eVisitora iz Hrvatske, bila su nominirana još dva informacijska projekta. Pobjednikom ove kategorije proglašen je *Segittur* iz Španjolske za projekt *Smart Tourism System (SIT)*, dok je drugo mjesto pripalo organizaciji *EarthCheck* iz Australije za projekt *Building Planning and Design Standard (BPDS)*. Usto, Svjetska turistička organizacija nagrade je uručila i za kategoriju inovacije u javnoj politici i upravljanju, inovacije u poduzećima te inovacije u nevladinim organizacijama, a svake godine se dodjeljuje i Nagrada UNWTO Ulyses odabranome uglednom znanstveniku za izvrsna postignuća u turizmu. "Ovo je izvanredno priznanje za hrvat-

ski turizam i dokaz da je Hrvatska danas prepoznata kao jedan od lidera u turističkoj industriji svijeta", objašnjava Staničić.

Sustav eVisitor u Hrvatskoj je u punoj primjeni od 2016. godine kao jedinstveno i središnje mjesto prijave i odjave turista, odnosno za obračun i kontrolu naplate boravišne pristojbe. Dostupan je na sedam jezika, a to su: hrvatski, engleski, talijanski, njemački, ruski, slovenski i češki. Klikni – Idem doma: <https://www.evisitor.hr/info/>. Omogućava i praćenje turističkoga prometa u gotovo realnom vremenu. Ovim integriranim sustavom

moguće je pratiti turističke tijekove po različitim parametrima, čime se dobiva vrlo detaljan uvid u različite strukture turističkoga prometa. Platforma eVisitor umrežava oko 300 turističkih zajednica, 60.000 pružatelja usluga smještaja, Hrvatsku turističku zajednicu i njezina mnogobrojna predstavništva u svijetu, kao i Ministarstvo turizma, Ministarstvo uprave, Ministarstvo unutarnjih poslova, Carinsku upravu i inspekcije, Državni zavod za statistiku te ostale zainteresirane partnere iz turističkoga sektora. Prihodi turizmu od stranih gostiju lani su iznosili 9,5 milijardi eura. ■

Croatia's eVisitor Tourism Information System

Croatia's eVisitor tourism information system has won the third prize of the World Tourism Organisation (UNWTO) in the category of tourism innovation and technology. The prize was presented this year in Madrid during *La Feria Internacional de Turismo (FITUR)*, the largest international tourism industry fair in Spain.

The eVisitor system has been in full implementation in Croatia since 2016 as the single and central point for the registration of tourist arrivals and departures and for the calculation and monitoring of the collection of occupancy tax. It is available in seven languages: Croatian, English, Italian, German, Russian, Slovenian and Czech. Click – *Going Home*: <https://www.evisitor.hr/info/>

The system also provides for the monitoring of tourism turnover at almost real time speeds. It is able to follow tourism flows based on various parameters, providing very detailed insight into the different segments of the tourism industry. The eVisitor platform networks some three hundred tourism boards, sixty thousand accommodation service providers, the Croatian National Tourism Board and its numerous offices around the world (<https://croatia.hr/hr-HR/Aktivnosti-i-atrakcije/Dogadjanja>), the tourism ministry, the public administration ministry, the interior ministry, the customs administration and inspectorate, the Croatian Bureau of Statistics and other interested partners from the tourism sector.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

*A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian.
Learn when and where you want.*

Sveučilište u
Zagrebu

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

Jesenski semestar / Autumn semester

10. rujna - 2. prosinca 2018. (prijave do 1. rujna)

September 10 – December 2, 2018 (registration until September 1)

Proljetni semestar / Spring semester

4. ožujka - 26. svibnja 2019. (prijave do 22. veljače)

March 5 – May 26, 2019 (registration until February 22)

Jesenski semestar / Autumn semester

9. rujna - 1. prosinca 2019. (prijave do 2. rujna)

September 9 – December 1, 2019 (registration until September 2)

- **7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodleu)**
- **150 nastavnih aktivnosti**
- **24 sata online nastave u živo**
- **iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik**
- **interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika**

- *7 learning units in the Moodle-based e-learning system*
- *150 learning activities*
- *24 hours of real-time communication online*
- *experienced language instructors, specialists in Croatian as L2*
- *an interactive, communicative and individual approach to language learning*

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Piše: dr. fra Šimun Šito Ćorić, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Kad je čovjek htio imenovati i predstaviti pojam najgora moguće izopačenosti nekog bića, onda joj je još u davna vremena dao ime *diabolos*, đavao, a što na starogrčkome znači otac i širitelj kleвета, laži, zavisti i mržnje, s ulogom varke, zlobe, spleta, prurušenih varalica, napasnika i trovača u odnosu prema istini i ljudima.

Svi smo postali svjesni stalnoga suludog rasta i uvećavanja jasenovačkih žrtava u vrijeme komunističke Jugoslavije i ponavljanja danas, ali ovo o *diabolosu* palo mi je ponovno na um kad mi je netko donio objavljen tekst nekoga srpskog "stručnjaka" imenom Srboľjub Živanović, u kojem tvrdi da je u Jasenovcu ubijeno (PAZI!) 110 (stotinu i deset) tisuća djece i da ih je ubijalo 1.400 (tisuću i četiri stotine) katoličkih popova! Temeljito poznajući svoju nacionalnu povijest i suočen s takvom "stručnošću" čak vodećih ljudi svoga naroda i njegova mentaliteta, nije čudo da je žestoki zagovornik srpskog nacionalizma Dobrica Ćosić naznačio u svojim "Deobama" onu poznatu njihovu karakteristiku: "Laganje je najbolja vrlina srpskog naroda... Laž je vid našeg pa-

Istinom protiv lažne propagande

Nedovoljno je voljeti istinu, a ne suzbijati laž i oprijeti joj se. Na riječi premijera Plenkovića da Hrvatska nije ista kao i Srbija, srbijanski šef diplomacije Dačić tipično je odgovorio krivotvorinom

triotizma i potvrda naše urođene inteligencije. Lažemo stvaralački, maštovito, inventivno..."

NEUMOLJIVE ČINJENICE

Na riječi premijera Plenkovića da Hrvatska nije ista kao i Srbija, srbijanski šef diplomacije Dačić tipično je odgovorio srpskom krivotvorinom: "Točno je da nismo jednaki, mi nismo bili na strani Hitlera, nismo provodili holokaust nad Židovima i Hrvatima, nismo tjerali Hrvate da nose obilježja kao što su Srbi i Židovi morali nositi tijekom Drugog svjetskog rata..." A neumoljive činjenice govore drukčije. Holokaust u Srbiji bio je tako temeljit da je već 1942. očišćena od Židova te proglašena "judenfrei". Žute trake uvedene su mjesec dana prije nego u NDH, gdje su zbog toga prosvjedovali Crkva i Stepinac, a u Srbiji nije nitko.

U holokaustu u Srbiji ključnu je ulogu imala vlada Milana Nedića. Njemački šef vojne uprave dr. Harald Turner već je 28. ožujka 1942. javio: "Gospodin Nedić će moći da prisvoji historijsku zaslugu da je za vreme njegove vladavine jevrejsko pitanje u Srbiji u potpunosti rešeno." A kako i ne bi kad je od 17.000 Židova u Srbiji ubijeno 15.200. Tijekom Nedićeve uprave u Drugom svjetskom ratu statistike pokazuju da je 6.478 biblioteka, 1.670 škola, 30 fakulteta, 19 muzeja, 7 kazališta, 52 pravoslavne crkve i manastira, 216 džamija, 63 sinagoge i više od 60 ra-

znih znanstvenih institucija uništeno ili opljačkano. Naravno, Dačić uz svu svoj zadrhtu ograničenost ipak sve to zna!

O BLEIBURGU

I perjanice srpske manjine u Hrvatskoj slijede svoje beogradske protagoniste. Milorad Pupovac nikad nije donio nijedan dokaz za svoju svojedobnu provalu da je u Hrvatskoj pokršteno "11.000 (jedanaest tisuća) srpske djece". Duh srpskih laži plete se stalno i oko Bleiburga i hrvatskih križnih putova nakon Drugoga svjetskog rata. Eno, Nenad Stazić zapjenjeno boljševički na sav glas kuka

"Razlike između zločina nema, a oni koji opravdavaju ili zagovaraju zločin, zapravo se ne razlikuju od samih zločinaca", zaključuje predsjednica RH gospođa Kolinda Grabar Kitarović.

što partizani nisu pobili i poklali sve što se naišlo na Bleiburgu javno ističući da "u svibnju 1945. posao nije obavljen temeljito. Kakva šlampavost pobjednika". I takav čovjek dvadesetak godina sjedi u Saboru RH! A na svim stranama je objavljen britanski vojni dokument koji svjedoči o masovnom izbjeglištvu i nacionalnoj tragediji hrvatskoga naroda pred partizanskom vojskom te kobne 1945.: "Kod Bleiburga na austrijsko-jugoslavenskoj granici prema demarkacionoj crti, primicalo se ukupno dvije stotine tisuća hrvatskih vojnika... Oni

su eskortirali oko pet stotina tisuća civilnog pučanstva koje se htjelo prebaciti na englesko područje, da bi se predali i stavili pod britansku zaštitu" (Britanski vojni arhiv/War Office, 170 4465).

Uzalud se javila i hrvatska predsjednica: "Kakav je čovjek koji tako nešto može reći? Na preslabu revnost u ubijanju žalio se Aleksandar Ranković 1945., a Nenad Stazić žali se 2018. Ovo je najbrutalniji nastavak politike 'mi ili oni', koja vodi u jednoulmlje, eliminaciju nestomišljenika i podriva same temelje demokracije. Razlike između zločina nema, a oni koji opravdavaju ili zagovaraju zločin, zapravo se ne razlikuju od samih zločinaca", zaključuje predsjednica.

KRAJNJE JE VRIJEME

Najgore je što smo desetljećima svjedoci kako se sve te spomenute i slične laži šire svijetom. Službena Hrvatska ponešto kaže, ali njezin glas se slabo i nemoćno s ove strane granice čuje! Slabašno i rijetko i od hrvatske diplomacije! Oni koji "iz naroda" svojim studijama ili nastupima govore, nemoćni su i bez velikog učinka! Bojim se da ove sve bjelosvjetske laži strukture vlasti RH ne uzimaju ozbiljno iako je laž plodna pa samo jedna može roditi desetke drugih! Očito, nedovoljno je voljeti istinu, a ne suzbijati laž ili biti toliko pritisnut samim sobom da joj se nemamo snage oprijeti! Krajnje je vrijeme da se i hrvatski "lex veritas" službeno doneše i ozakoni! ■

Povijesni grad na Kupi

Prometni položaj na kontaktu Bele krajine te Pokuplja bio presudan za razvoj ovoga srednjovjekovnoga grada, jednog od značajnijih središta političkog i kulturnog stvaralaštva knezova Zrinskih i Frankopana

Piše: Zvonko Ranogajec Foto: Turistička zajednica Ozalj; arhiva HMI-ja

Ozalj je grad u sjevernome dijelu Karlovačke županije na kontaktu obronaka Žumberačke gore i brda Vodenice prema nizinskom peripanonskom dijelu Hrvatske. Ozalj je položen na desnoj obali Kupe na mjestu gdje ona iz kanjonskoga dijela poprima nizinska obilježja i prelazi u Pokuplje, dok je uzvodnije smještena regija Bela krajina u susjednoj Sloveniji. Ozalj je, naime, podjednako udaljen od gradova Karlovca ili Jaske u Hrvatskoj te Metlike i Črnomlja u susjednoj Sloveniji. Upravo je prometni položaj na kontaktu Bele krajine i Dolenjske u Sloveniji te Pokuplja u Hrvatskoj bio presudan za razvoj ovoga srednjovjekovnoga grada, jednog od značajnijih središta političkog i kulturnog stvaralaštva knezova Zrinskih i Frankopana u 15., 16. i 17. stoljeću.

SLIKARICA SLAVA RAŠKAJ

Ime Ozlja prvi put se spominje 1244. kao slobodan kraljevski grad koji je bio u posjedu velikaške obitelji Babonića da bi od 1398. pa do 1550. vladali hrvatski knezovi Frankopani. Rodbinskim vezama Ozalj prelazi u vlast Zrinskih sve do

1671. godine kada su u Bečkome Novome Mjestu mučki pogubljeni Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan. Koliko su oni obilježili povijest Ozlja govori činjenica je za Dan grada određen 30. travanj, kao uspomena na događaj iz 1671. kada su pogubljena dvojica najvećih hrvatskih plemića, što je na žalost značilo i kraj uloge njihovih obitelji u hrvatskoj povijesti. U 18. stoljeću Ozalj je u vlasti obitelji Batthyany, a tijekom 19. i sve do početka 20. stoljeća obitelji Thurn i Taxis.

Površina grada Ozlja je 179 četvornih kilometara, a sastoji se čak od 98 naselja. Prema posljednjem popisu iz

Zaštitni znak Ozlja je Stari grad čija vizura dominira na vapnenačkoj stijeni ponad bistrozelene Kupe kojim od 1928. upravlja družba "Braća hrvatskog zmaja".

2011. godine područje lokalne samouprave grada Ozlja ima 6.817 stanovnika, dok samo naselje Ozalj ima 1.181 stanovnika. Veća su naselja Jaškovo sa 490, Vrhovac s 354 i Slapno s 275 stanovnika. Nekoliko naselja izumrla su bez stalnih stanovnika, u mnogima su samo

Jedna od prvih hidroelektrana u Hrvatskoj – ozaljska "Munjara"

staračka domaćinstva, dok u manjem broju ima i mladih. Demografska slika je nepovoljna tako da većina napuštenih naselja s prostora Ozlja postupno postaju kuće za odmor bivšega domicilnog stanovništva koje se iselilo u veće gradove ili inozemstvo.

VIVODINSKA VINSKA CESTA

Zaštitni znak Ozlja je Stari grad čija vizura dominira na vapnenačkoj stijeni ponad bistrozeleno Kupe koji su posljednji vlasnici Thurn i Taxis 1928. godine darovali družbi "Braća hrvatskog zmaja" uz uvjet da služi na dobro hrvatskome narodu. Oni Starim gradom upravljaju posljednjih desetljeća i u tom vremenu obavljena je djelomična obnova. Pred njima stoji dosta posla oko obnove unutrašnjosti u kojoj je smješten Zavičajni muzej i galerijski prostor posvećen poznatoj hrvatskoj i ozaljskoj slikarici Slavi Raškaj. Njezini akvareli predstavljaju najviši domet hrvatskog akvarelnog slikarstva krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Zaštitni znak grada je i ozaljska "munjara". Riječ je o jednoj od prvih hidroelektrana u Hrvatskoj izgrađenoj 1908. godine stotinjak metara nizvodno od staroga grada. Godine 1952. sagrađena je HE Ozalj II na lijevoj obali Kupe, a obje hidroelektrane imaju instaliranu snagu od 5,5 MW.

Ozalj svoj današnji razvoj temelji na industriji, poljoprivredi i turizmu. Od industrije značajne su tvrtke *Ilsad* koja proizvodi plastičnu stolariju, *Agestil plus* s kupaonskim sadržajima te *Flammifer* koja proizvodi vatrogasna i specijalna vozila. Poduzetnička zona Lug podignuta 2002. godine ima ukupno 21 poslovni

Poduzetnička zona Lug podignuta 2002. godine ima ukupno 21 poslovni subjekt s tendencijom rasta broja tvrtki i broja zaposlenih.

subjekt s tendencijom rasta broja tvrtki i broja zaposlenih. Nositelj poljoprivredne proizvodnje je više OPG-ova koji proizvode mlijeko, ratarske proizvode, jagode, bučino ulje i orašaste proizvode. Na obroncima Vodenice, a posebno Vivodine na južnim obroncima Žumberačke gore, postoji duga tradicija vinogradarstva koje je posljednjih desetljeća doživjelo renesansu.

OBNOVA PRUGE

Ozaljska Vivodinska vinska cesta duga je 30 km i pruža se obroncima Vivodine, Lovića i Vrhovca. Na prisojnim stranama vinogradima je prekriveno blizu 80 hektara na kojima se od bijelih vina proizvode graševina, sauvignon, rajnski rizling, chardonnay i žuti muškati te od crnih pinot, frankovka i portugizac.

Turiste privlači i lov, ribolov te kupališni turizam na Kupi, kao i posjet Starome gradu i muzeju te etno parku u

okolici grada. Ozalj je jedan od rijetkih gradova koji ima uređeno kupalište u samome središtu grada. Značajan dio ponude za turiste je i duhovnog sadržaja, a odnosi se na pavlinski samostan Svetice s kojeg se pruža nenadmašan pogled na ozaljski kraj, kao i šire na Pokuplje i ogulinski kraj. Razvoju turizma pridonosi i dobra prometna povezanost Ozlja s većim susjednim destinacijama, bilo cestovnim ili željezničkim prijevozom. Ozalj se nalazi na međunarodnoj pruzi Karlovac – Metlika, a prugu koja je vrlo blizu autocesti očekuje i obnova.

Ozalj je i grad poznat po ženskom kuglanju, a ŽKK Kupa natjecao se u prvoj ligi uz stvaranje više kuglačica reprezentativnoga kalibra. ■

ENG *Ozalj is an ancient town in the north of Karlovac County perched on the right bank of the Kupa River. It was one of the chief hubs of the political and cultural activity of the Zrinski and Frankopan dukes.*

Pavlinski samostan Svetice

Duboki književni i nacionalni zadatak

Premda opsegom nevelik, zbornik članaka, govora i stihova nastalih na I. međudržavnome susretu hrvatske književnosti vrijedan je prilog toj književnosti i orijentir za sve ogranke Društva hrvatskih književnika

I. Međudržavni susret hrvatske književnosti održan u Stonu (svibanj 2017.)

Tekst: **Đuro Vidmarović**

Južnohrvatski ogranak je najmlađi među ograncima Društva hrvatskih književnika. Čine ga članovi DHK i članovi – suradnici koji žive na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije, hercegovačkih županija, Boke kotorske i talijanske pokrajine Molise. Osnovan je s nakanom povezivanja ljudi od pera koji žive u ovome dijelu hrvatskoga kulturnog prostora, ali i s ciljem unapređenja književnoga stvaralaštva na hrvatskome jeziku u svim navedenim državama. U Stonu i Dubrovniku održan je prvi susret književnika ovoga ogranka, s pravom na-

zvan Međudržavni susret hrvatske književnosti jer su njegovi sudionici došli u Ston iz triju susjednih država - BiH, Crne Gore i Italije. Drugi susret održan je u pokrajini Molise gdje živi hrvatska jezična zajednica poznata pod lokaliziranim imenom moliški Hrvati. Taj susret dogodio se 17. – 19. kolovoza 2017.

Predsjednik ogranka Ljubo Krmeć i njegov zamjenik Stjepan Šešelj skupili su sve referate i izlaganja koja su pročitana ili izgovorena na ovome susretu, uz priložene poetske ili prozne uratke sudionika, i sve ih objavili u vrlo lijepo opremljenom zborniku, pod navedenim naslovom.

Prvo izlaganje pripalo je Božidaru Petraču, tada predsjedniku DHK, a

objavljeno je pod naslovom “Međunarodni književni susreti u organizaciji Južnohrvatskog ogranka DHK”. Autor je svoje izlaganje zaključio riječima: “Osjećaji zajedništva koji su prožimali sve sudionike toga susreta, kako u Stonu i Dubrovniku tako i u talijanskoj pokrajini Molise, svjedoče ne samo o dobrim željama pojedinaca, nego su takvi susreti – primjerice posjet Osnovnoj školi u Stonu – neiscrpno vrelo učenja i svladavanja književnih vještina mladih i najmlađih naraštaja.”

OSJEĆAJI ZAJEDNIŠTVA

Đuro Vidmarović, sadašnji predsjednik DHK, objavio je članak u kojem izvještava o posjetu delegacije DHK moliškim Hrvatima. Njegov prilog nosi naslov “Moliški Hrvati čuvaju riječ”. Tom prilikom naše sunarodnjake koji već pola tisućljeća žive u ovome brdovitom dijelu Italije posjetili su uz predsjednika DHK, Stjepan Šešelj, potpredsjednik Južnohrvatskoga ogranka, književnica Eneka Bijač i Adrijan Vuksanović, Hrvat iz Boke kotorske, pjesnik i parlamentarni zastupnik u Crnoj Gori.

Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, pozdravio je sudionike člankom “Prvi međudržavni susret hrvatske književnosti”. Tom je prilikom rekao: “Iznimno nam se sviđelo što su programi imali i informativni i edukativni karakter pa su tako u program susreta bile uključene škole, kulturne i prosvjetne institucije, ustanove i udruge s područja gradova Dubrovnika i Stona te iz gradova Kruć, Mundimitar i Filić, što smo imali priliku posjetiti povijesno- kulturne znamenitosti, kao i zemljopisne i duhovne karakteristike prostora iz kojih pojedini književnik /sudionik dolazi.” Deković je svome tekstu priložio nekoliko pjesama Desanke Matijević (koja je, na

U Stonu i Dubrovniku održan je prvi susret književnika ovoga ogranka s pravom nazvan Međudržavni susret hrvatske književnosti jer su njegovi sudionici došli iz BiH, Crne Gore i Italije.

žalost, u međuvremenu umrla, i Miroslava Sindika).

Adrijan Vuksanović iz Tivta nesumnjivo je najzanimljiviji sudionik ovih susreta. On je pjesnik i političar. Vuksanović u svome tekstu ističe: "Hvale vrijedna je inicijativa koju su pokrenula spomenuta gospoda o duhovnom integriranju kroz književnost Hrvata iz Molisea, BiH, Boke kotorske i Hrvatske. Bit će to dobar poticaj za onaj dio hrvatskoga puka koji je nacionalno atrofirao da kroz kulturu revitalizira svoju nacionalnu svijest."

MOLIŠKI HRVATI

Antonio Sammartino iz Molisea po stažu je jedan od najmlađih članova DHK. Osobno je izrazio želju sudjelovati u radu Južnohrvatskoga ogranka jer su preci moliških Hrvata podrijetlom iz neretvanskoga i makarskoga kraja. On je u ovome zborniku priložio članak na svome lokalnome idiomu gradića Mundimitra: "Stare oš nove riče (Kako su pro morem)." Svome članku priložio je

i tri vrlo dojmljive pjesme na rodnome narječju. Njihovi su autori pjesnici Hrvati iz Molisea. Gianluca Miletta drugi je moliški Hrvat zastupljen u ovome zborniku. Predstavio se s nekoliko dojmljivih pjesama.

Uz navedene sudionike Susreta zbornik sadrži i izlaganja Luke Paljet-

ka, Miljenka Stojića, Enerike Bijač, Pere Pavlovića, Domagoja Vidovića, Borisa Njavre, Stanka Krnjića, Frana Vlatkovića, Ljube Krmeka. Završnu riječ u ovome zborniku napisao je Stjepan Šešelj. Njegov pledoaje "U zagrljaju hrvatske književnosti" sažima rezultate ovoga književnog susreta.

Premda opsegom nevelik, zbornik članaka, govora i stihova nastalih na I. međudržavnom susretu hrvatske književnosti vrijedan je prilog toj književnosti i orijentir za sve ogranke DHK. Intencija je vodstva DHK da uz pomoć Ogranaka ujedini u književnu cjelinu i članove koji žive izvan Republike Hrvatske. U ovom slučaju pokazalo se kako ovakva nakana može biti ostvarena jer ima duboki ne samo književni, već i nacionalni zadatak. ■

ENG A collection of papers from the First International Meeting on Croatian Literature has been published. The event was held in Ston and Dubrovnik and pooled the local chapters of the Croatian Writers' Association (DHK) in southern Croatia.

VIJESTI

Profesorica i studenti zajedno u Subotici

SUBOTICA - Novi predmet profesorice Sanje Vulić - *Nastava hrvatskoga jezika u dijaspori* pobudio je veliki interes u studenata nastavnickoga smjera kroatologije na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Riječ je o predmetu na kojem studenti svoju nastavničku praksu imaju u školama u dijaspori.

Nakon mađarskoga Pomurja i Gradišća u Austriji, studentska nastavnička praksa nastavljena je u svibnju u Subotici, u dvjema školama: u OŠ Ivana Milutinovića i Gimnaziji Svetozara Markovića, u kojima u svakom naraštaju jedan razred ima nastavni predmet Hrvatski jezik. Budući da je pri organizaciji nastavničke prakse u Subotici prof. Vulić veliku pomoć pružila Margareta Uršal, dopredsjednica Odbora za obrazovanje Hrvatskoga nacionalnog vijeća (HNV) u Republici Srbiji, prvoga dana boravka u Subotici studenti Ivan Kapović, Zvonimir Mikulić i Endrina Hrenić zajedno su sa svojom profesoricom posjetili HNV. Slijedili su

intenzivni radni dani za studente i za profesoricu. Nakon nadziranja studentske nastavničke prakse prof. Vulić držala je dva plenarna predavanja na Akreditiranome stručnom skupu "Hrvatski standardni jezik i zavičajna književnost", u organizaciji HNV-a. Prvo je bilo naslovljeno Pravopis

hrvatskoga jezika, a drugo Suvremeni leksik hrvatskoga jezika. Također je na tome stručnom skupu održala vježbe iz hrvatskoga pravopisa i hrvatskoga leksika. Stručni skup bio je namijenjen učiteljima i nastavnicima hrvatskoga jezika u Vojvodini, a pratile su ga i odgojiteljice. Zanimljiv je podatak da ih se okupilo čak četrdesetak, što pokazuje veliko zanimanje za hrvatski jezik u tom kraju. Za vrijeme jezičnih vježbi postavljali su mnogobrojna pitanja profesori, izrazili iznimno zadovoljstvo ponuđenim programom i sadržajima stručnoga skupa te želju da takvih skupova bude što više. (Endrina Hrenić)

Nagrada za životno djelo fra Šimunu Šiti Ćoriću

ČITLUK - Na svečanoj sjednici OV Čitluk, upriličenoj u povodu proslave Dana općine 24. svibnja, predsjednik Vijeća Predrag Smoljan i čitlučki načelnik Marin Radišić uručili su i javna priznanja općine Čitluk zaslužnim pojedincima u znak zahvalnosti za iznimna dostignuća i doprinos od osobitog značaja za razvitak i promidžbu ugleda općine Čitluk. Najveće općinsko priznanje - Nagrada općine Čitluk za životno djelo - uručena je prof. dr. sc. fra Šimunu Šiti Ćoriću

za razvoj hrvatske znanosti, umjetnosti, obrazovanja i kulture te za izniman doprinos u promidžbi i ugledu općine Čitluk.

Fra Šito Ćorić trenutno živi u Švicarskoj, gdje djeluje kao voditelj HKM Solothurn i nacionalni je koordinator Hrvatskih katoličkih misija u Švicarskoj. Fra Šito i njegova obitelj već 14 godina također nose svoj križ zbog političke i ni s čim dokazane presude Suda u Haagu njihovu bratu Valentinu.

U sklopu obilježavanja Dana općine Čitluk na lokalitetu Blizne gomile čitlučki župnik fra Miro Šego zazvao je Božji blagoslov na novopodignuti zavjetni bijeli križ. Taj prekrasni zavjetni armirano-betonski križ, koji je visok 15 metara, dali su izgraditi čitlučki župnik fra Miro Šego i čitlučki načelnik Marin Radišić te ostali prijatelji hrvatskih nevinih žrtava, nepravедno osuđenih na

različitih sudištima. Križ je postavljen na uzvišenju Blizne gomile, neposredno uz magistralnu cestu M 17.4 Mostar – Čitluk, a svojom veličinom dominira nad cijelim Brotnjom te ljepotom mami poglede svima koji u Čitluk dolaze iz smjera Mostara. Na postavljenoj kamenoj ploči s hrvatskim pleterom stoji natpis: "U spomen hrvatskim žrtvama UN-tribunala u Haagu i drugih sudišta" te "Navik on živi ki zgine pošteno."

Ugledno priznanje Ljerki Toth Naumovoj

MAKEDONIJA - U Skoplju je 18. svibnja u dvorani Doma kulture Ilinden održana središnja svečanost 19. književne manifestacije "Ilinden 2018." - pjesnički miting "Stihovi za dušu" na kome je sudjelovalo 26 pjesnika iz Makedonije, Srbije, Hrvatske i Bugarske. Na završetku manifestacije dodijeljena su priznanja zaslužnima za kulturni razvoj skopske općine Ilinden te pojedincima koji su pridonijeli njegovanju prijateljskih odnosa s hrvatskom općinom Rešetari.

Pjesnikinja Ljerka Toth Naumova, nagrađivana hrvatsko-makedonska književnica, dobila je još jedno u nizu priznanja za svoj rad u kulturnom povezivanju svojih dviju domovina, Hrvatske i Makedonije. Priznanje za realizaciju zajedničkih projekata, posebno

u područjima kulture i obrazovanja između općina Ilinden i Rešetari, uručio joj je gradonačelnik općine Ilinden Žika Stojanovski, a na dodjeli je nazočila i Zvezdana Borovac iz Veleposlanstva RH u Makedoniji.

- Sporazum o međusobnoj suradnji i prijateljstvu između općine Rešetari u Hrvatskoj i općine Ilinden u Makedoniji potpisan je 15. rujna 2012. godine. Na temelju njega realizirani su projekti, među njima je jako značajan međunarodni projekt Most prijateljstva "Ilinden - Rešetari" u kojemu su sudjelovali Osnovna škola "Ante Starčević" iz Rešetara i Osnovna škola "Goce Delčev" iz Ilindena s ciljem promicanja kulture, baštine, zavičaja i domovine te prijateljstva koje se prenose na mlada pokoljenja - rekla je Ljerka Toth Naumova prigodom dodjele priznanja.

Tom su međunarodnome projektu potporu dali i Zajednica Hrvata u Makedoniji, hrvatsko veleposlanstvo u Makedoniji te Hrvatska matica iseljenika, dodala je Naumova. (Violeta Kalić)

Svestrani likovni umjetnik i donator

Akademski slikar i grafičar Anton Cetín s višedesetljetnom kanadskom adresom ovih je dana otvorio svoje dvije izložbe u Dalmaciji, potvrđujući se ovom prigodom i kao veliki donator vlastitih umjetničkih djela domovini

Tekst: **Vesna Kukavica**

Djela iz donacije Antona Cetína *Umjetničkoj galeriji Dubrovnik* naziv je izložbe otvorene u Galeriji *Dulčić - Masle - Pulitika* 10. svibnja, a koja se može razgledati do kraja lipnja. U suradnji s ravnateljem *Umjetničke galerije Dubrovnik* Marinom Ivanovićem, Cetín je obogatio fundus Galerije s 81 djelom (grafike, crteži, kolaž, slike). Ovom samostalnom izložbom hrvatsko-kanadskog slikara djela su pokazana široj javnosti mediteranskoga likovnoga kruga. Ivanović je rekao kako je umjetniku središnja stvaralačka inspiracija i ključna figura njegova opusa motiv *Eve*, uručivši Cetínu priznanje kao znak zahvale za donaciju.

U ovome recentnome dubrovačkom izboru, iz zaista plodnoga stvaralačkog

opusa iščitavaju se i bitne sastavnice slikareva izraza, kao i njegove tematske preokupacije te je stoga ova njegova samostalna izložba vrijedna pozornosti jer daje relevantan uvid u temeljne slike-reve odrednice apstraktnog slikarstva. Autor izložbe i donator upoznao je okupljene s pozadinom donacije. Cetín je u 31. godini u Parizu započeo s *Evom*, a Ivanović je u svojoj 31. godini Cetínu otvorio izložbu. Ravnatelj UGD-a dobio je i jednu umjetnikovu litografiju na dar, što je bilo ugodno iznenađenje.

Hrvatski slikar iz okolice Čazme s polustoljetnom kanadskom adresom Anton Cetín (81) je svestrani likovni umjetnik dobro znan na svjetskoj likovnoj sceni, kojega je i te kako obilježilo njegovo zagrebačko studentsko razdoblje na Akademiji likovnih umjetnosti, ali i francuska likovna scena kraja šezdesetih gdje se u Parizu nakon diplome

Ravnatelj *Umjetničke galerije Dubrovnik* Marin Ivanović i slikar Anton Cetín

usavršavao u uglednim ateljeima. Počevši od 1968. godine pa sve do danas Cetínova se stvaralačka energija uspješno razvijala u kontekstu suvremene kanadske likovne scene na kojoj je njegovo djelo apostrofirano od likovne kritike po izvornosti autorskih obilježja uspješno prezentiranih na samostalnim i skupnim izložbama, navodi u katalogu dubrovačke izložbe autor predgovora Milan Bešlić.

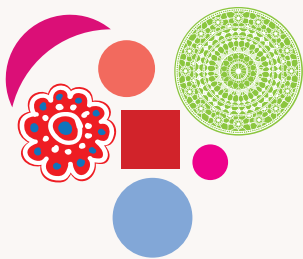
Godine 1986. priređuje svoju prvu veliku samostalnu izložbu u domovini, u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, kojemu se vraća svakoga ljeta. Za svoj rad primio je više nagrada i počasti. Godine 2001. u gradu Čazmi otvorena je Galerija Anton Cetín sa stalnim postavom njegovih djela. Darovao je golem dio svoga opusa mnogobrojnim galerijama u širem zavičajnom okružju (Čazma, Kutina, Petrinja, Bjelovar te Zagreb), uključujući izdašnu donaciju Grafičkoj zbirci Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Djela mu se nalaze u muzejima, galerijama i privatnim zbirkama u mnogim zemljama svijeta.

Nakon Dubrovnika Cetín je održao još jednu izložbu i to u Splitu u organizaciji tamošnjega ogranka *Alliance Française* koju su posjetitelji razgledali od 12. do 25. svibnja 2018. Riječ je o sjajnoj izložbi dvadesetak radova u miješanoj tehnici pod nazivom *Eva - lelu-javi život ili misterij kojeg odnosi san*. ■

ENG An exhibition of works donated by Anton Cetín to the Dubrovnik Art Gallery opened on the 10th of May at the *Dulčić-Masle-Pulitika* Gallery and will be open for viewing through to the end of June.

Cetín je obogatio fundus *Umjetničke galerije Dubrovnik* s 81 djelom prikazanim na samostalnoj izložbi široj javnosti mediteranskoga likovnog kruga.

Hrvatska matica iseljenika
u suradnji
s **Hrvatskom školom Boston**
i **Zakladom hrvatskih studija iz Sydneyja**
organizira natječaj

IGRAČKA U SRCU

O NATJEČAJU

S ciljem očuvanja hrvatskoga nacionalnoga identiteta, stjecanja novih vještina i znanja djece predškolskog i školskog uzrasta uz razvijanje jezičnih kompetencija te učenje o hrvatskoj kulturnoj i tradicijskoj baštini, Hrvatska matica iseljenika u suradnji s Hrvatskom školom Boston i Zakladom hrvatskih studija iz Sydneyja objavljuje natječaj za djecu i mlade hrvatskih korijena u dobi 5-18 godina.

Tema natječaja je **igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom**, s time da je unutar svake kategorije određena podtema i oblik (način) izrade.

KATEGORIJE

1. Likovni rad (pojedinačni rad i skupni rad)
2. Fotografija (pojedinačni rad)
3. Multimedija / Videospot ili film (pojedinačni i skupni rad)
4. Literarni rad (pojedinačni rad)

PRAVILA PO KATEGORIJAMA

1. Likovni rad

Tema: Edukativna igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom

Radovi trebaju predstavljati edukativnu igračku pomoću koje dijete uči o hrvatskoj tradicijskoj kulturi (primjerice slagalica ili pamtilica s motivima hrvatske tradicijske baštine). Mogu biti napravljeni u svim tehnikama prostorno-plastičnog oblikovanja (preporučene su kiparske tehnike modeliranja kao što su glina, metal, drvo, papir, plastične mase ili tehnike plošnog oblikovanja kao što je kolaž, mozaik, freska).

Rad treba fotografirati s nekoliko strana, a fotografije treba poslati u formatu jpg na e-adresu organizatora-koordinatora.

Fotografiju treba pratiti popratni tekst na hrvatskom jeziku (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- objašnjenje što rad (tj. fotografije) prikazuje, zašto je odabran baš taj motiv
- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/centra; ime, prezime i uzrast autora, tj. imena, prezimena i uzrast djece koja su izradila skupni rad te ime i prezime mentora
- e- adresu

2. Fotografija

Tema: Tradicijska igračka moje bake/moga djeda

Radovi trebaju izraziti poveznicu između bake/djeda iseljenika s djetinjstvom i zavičajem kroz tradicijsku igračku. Fotografije se šalju u formatu .jpg na e-adresu organizatora-koordinatora.

Fotografiju treba pratiti popratni tekst na hrvatskom (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- objašnjenje što fotografija prikazuje
- datum (mjesec i godinu) snimanja
- naziv škole/misije/centra; ime, prezime i uzrast autora te ime i prezime mentora
- e-adresu

3. Multimedija

Tema: Edukativna igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom

- a) Radovi trebaju prikazati proces stvaranja skupnog likovnog rada (pod 1.). Mogu biti u obliku videospota ili kratkog filma ne dužih od 4 minute.
- b) Radovi trebaju predstavljati edukativnu igračku pomoću koje dijete uči o hrvatskoj tradicijskoj kulturi (primjerice slagalica ili pamtilica s motivima hrvatske tradicijske baštine) te trebaju biti napravljeni u digitalnom obliku.

Tema: Tradicijska igra moje bake/moga djeda

U ovoj kategoriji sudjeluju samo skupine (primjerice škola, dječja folklorna skupina i sl.), a tema su dječje igre starih naraštaja. Radovi mogu biti u obliku videospota ili kratkog filma ne dužih od 4 minute.

Zbog veličine, molimo da sve radove iz ove kategorije pohranite na neku od standardnih video sharing stranica (npr. YouTube), a samo poveznicu pošaljete na e-adresu organizatora-koordinatora.

Radove treba pratiti popratni tekst na hrvatskom jeziku (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/skupine; ime, prezime i uzrast autora, tj. imena, prezimena i uzrast djece koja su izradila skupni rad te ime i prezime mentora
- e-adresu

4. Literarni rad

Tema: Igra/Igračka moje bake/moga djeda

Radovi trebaju izraziti poveznicu između bake/djeda iseljenika s djetinjstvom i zavičajem kroz tradicijsku igru. Uz naslov, radovi trebaju sadržavati od 150 do 400 riječi. Mogu biti napisani u obliku razgovora (intervjua) ili u nekom drugom obliku, a šalju se u formatima .doc, .docx ili .pdf na e-adresu organizatora-koordinatora.

Ispod rada treba navesti:

- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/centra; ime, prezime i uzrast autora te ime i prezime mentora
- e-adresu

PRAVILA SUDJELOVANJA

Na natječaj se mogu prijaviti djeca i mladi u dobi od 5 do 18 godina, pojedinačno ili skupno (npr. škola, hrvatska katolička misija, hrvatski kulturni centar, folklorna skupina, društvo, udruga i sl.).

Svaki pojedinac i skupina mogu poslati samo jedan rad po kategoriji. Radove treba poslati najkasnije do **3. rujna 2018.** na sljedeće e-adrese organizatora-koordinatora:

Organizator-koordinator za Australiju i Novi Zeland:

Zaklada hrvatskih studija, Sydney

croatian.teachers.au@gmail.com

Organizator-koordinator za Sjevernu Ameriku i Južnu Ameriku

Hrvatska škola Boston

natjecaj@croatianschoolofboston.org

Organizator-koordinator za Europu i Južnoafričku Republiku:

Hrvatska matica iseljenika, Zagreb

igrackausrcu@matiss.hr

Radove će ocjenjivati nezavisni stručni ocjenjivači iz Hrvatske i svijeta. Slanjem radova na natječaj autori i njihovi mentori potvrđuju autentičnost i izvornost rada. Objava pobjedničkih radova bit će **3. listopada 2018.** na stranicama Hrvatske matice iseljenika.

POBJEDNIČKI RADOVI

Svi će sudionici dobiti zahvalnicu. Pobjednički radovi bit će poslani u Hrvatsku, u Hrvatsku maticu iseljenika gdje će biti izloženi u sklopu **multimedijalne izložbe hrvatskih igračaka inspiriranih tradicijskom kulturom Igračka u srcu** koja će se održati u prosincu 2018. godine. Na toj će izložbi stručni ocjenjivači izabrati najbolje radove čiji će autori dobiti prigodne nagrade.

Na izložbi će biti izloženi i radovi partnerskih škola iz Hrvatske koje se neće natjecati, već će sudjelovati kao gosti.

Koordinatori iz Bostona i Sydneyja mogu samostalno organizirati lokalne izložbe s preostalim pristiglim radovima.

Hrvatska vrijedi svakog izazova

Gospodarski prijem označava važan dan za hrvatsko gospodarstvo u SR Njemačkoj pa su se zato odazvale i mnogobrojne njemačke institucije i komore, ali i gospodarstvenici i investitori

Na okruglom stolu diskutiralo se o tome što Hrvatska čini kako bi postala atraktivnija stranim investitorima

Tekst: Fenix - magazin

Foto: IHK Rheinhessen/Kristina Schäfer

Utorak, 29. svibnja, Hrvatski gospodarski savez u Njemačkoj organizirao je u suradnji s Veleposlanstvom RH, Njemačko-hrvatskom industrijskom i trgovinskom komorom, Hrvatskim svjetskim kongresom u Njemačkoj, Hrvatskim izvoznici, Agencijom za investicije i konkurentnost, Industrijsko-trgovinskom komorom Rheinhessen i Njemačko-hrvatskim automobilskim klubom Gospodarski prijem u Industrijsko-trgovinskoj komori Rheinhessen u Mainz.

Gospodarski prijem označava važan dan za hrvatsko gospodarstvo u SR Njemačkoj pa su se zato odazvale i mnogobrojne njemačke institucije i komore, ali i gospodarstvenici i investitori. U samom uvodu bila je riječ o ekonomskoj suradnji između Hrvatske i Njemačke koja je uz određene angažmane Hrvatskoga gospodarskog saveza i njegovih suradnika sada već na poželjnoj, ali i zavidnoj razini.

Ovogodišnju nagradu "Most" primio je Franjo Pavić iz tvrtke INKOPA Industrielle Kooperation koji se ističe kao graditelj mostova njemačko-hrvatskih gospodarskih odnosa.

Uvodne riječi pripale su predsjedniku Industrijske i trgovinske komore za Rheinhessen, dr. Engelbertu J. Günsteru, te dr. Gordanu Grlić Radmanu, veleposlaniku Republike Hrvatske u SR Njemačkoj.

Nakon pozdravnih riječi slijedio je okrugli stol u kojem su sudjelovali Christian Gutgsell (vlasnik tvrtke König Metall GmbH & Co. KG), Zdenko Lucić (ravnatelj hrvatske Agencije za investicije i konkurentnost, AIK), dr. Domagoj Milošević (predsjednik saborskog Odbora za europske poslove), Sven Potthoff (direktor Njemačko-hrvatske industrijske i trgovinske komore), dr. ing. Anette Rückert (voditeljica Odjela za stručnu radnu snagu, kvalificiranje i izbjeglica i

Dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik RH u Njemačkoj

digitalno obrazovanje u njemačkome Saveznome ministarstvu gospodarstva i energetike), Franjo Akmadža (predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa u Njemačkoj, kao i član Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH) te Klaus-Peter Willsch (zastupnik u njemačkome parlamentu).

Na okruglom stolu diskutiralo se o tome što Hrvatska čini kako bi postala atraktivnija stranim investitorima. Sudionici su nakon kontroverzne diskusije došli do zaključka kako Hrvatska vrijedi svakog izazova.

Program je vodio Mario Šušak, predsjednik Hrvatskoga gospodarskog saveza u Njemačkoj i glavni tajnik Hrvatskoga svjetskog kongresa u Njemačkoj koji je za financijsku potporu zahvalio svim sponzorima, a posebice Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH i Aleanu Mataniću, koji je u ime Središnjega državnog ureda podržao prijem.

Na samome kraju Mario Šušak dodijelio je nagradu "Most" kojom se oдаje priznanje za angažman u njemačko-hrvatskim odnosima. Priznanje se dodjeljuje već sedmi put, a biralo se kao i uvijek između mnogih poduzeća iz Njemačke i Hrvatske. Ovogodišnje priznanje dodijeljeno je Franji Paviću iz tvrtke INKOPA Industrielle Kooperation. "Poduzeća i osobe poput Franje Pavića Hrvatski gospodarski savez vidi kao graditelja mostova njemačko-hrvatskih gospodarskih odnosa", naveo je Mario Šušak pri dodjeljivanju nagrade. ■

ENG The Croatian Business Association in Germany staged a business forum at the Rheinhessen chamber of industry and commerce in Mainz. This is a top event for Croatian business in Germany drawing many German institutions, chambers of commerce, business people and investors.

'Nova riječ' – časopis za književnost i umjetnost iz Subotice

SUBOTICA - U nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU "Hrvatska riječ" iz Subotice izašao je novi broj časopisa za književnost i umjetnost "Nova riječ" br. 1 – 2, prosinac, 2017. Glavni i odgovorni urednik je Tomislav Žigmanov, a uredništvo časopisa čine Katarina Čeliković, Bernardica Ivanković, Mirko Kopunović, Ljubica Vuković Dulić i Željko Zelić. Hrvati u Vojvodini svojevrsan su fenomen s književnog aspekta. I uz nepovoljne političke uvjete, odnosno asimilatorskog pa i neprijateljskog odnosa političkih struktura Republike Srbije prema njima, oni stvaraju vrijedna književna djela. Osim toga, kako često ističe njihov lider Tomislav Žigmanov, Hrvati u Srbiji su najsiriromašnija hrvatska

manjina na svijetu. Stoga nas raduje što uz sve uspijevaju izdavati dva književna časopisa: "Klasje naših ravni" i "Novu riječ". To je iznimno važno za čuvanje ne samo književnog djelovanja i književnog stvaralaštva, već i za čuvanje etničke samobitnosti cijele manjinske zajednice. Uvidom u njegov sadržaj možemo utvrditi kako uredništvo vodi vrlo stručnu i izbalansiranu književnu politiku nastojeći objaviti što više građe, ali i što kvalitetnije.

Književni časopis "Nova riječ" dobro je uređena i raznolika književna revija. Kao takva ona se snažno ukorjenjuje u književnost i duhovnost Hrvata u Vojvodini. (Đuro Vidmarović)

Stjepan Radić dobio ulicu u Pragu

PRAG - Hrvatski političar Stjepan Radić, koji je na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće bio najveći promicatelj hrvatsko-čeških odnosa, dobio je ulicu sa svojim imenom u Pragu. Odluku o tome donijelo je 15. svibnja 2018. Vijeće grada Praga na temelju inicijative koju su još 2009. pokrenuli Hrvatsko-češko društvo iz Zagreba i predstavnik češke nacionalne manjine u Zagrebačkoj županiji Franjo Vondraček. Prijedlog je u siječnju pred praškim Magistratom ponovno aktualizirala hrvatska veleposlanica u Češkoj Ines Troha i inicijativa je bila pozitivno primljena, što je i rezultiralo odlukom nadležnih vlasti, upravo u godini u kojoj se navršava 90. godišnjica Radićeve smrti. Kako stoji u odluci o kojoj je Hrvatsko-češko društvo obaviješteno u petak, Stjepan Radić bio je "hrvatski domoljub, međuratni političar i popularizator češkog jezika, povijesti i kulture u Hrvatskoj". Novoizgrađena i dosad neimenovana ulica, čiji

službeni naziv glasi "Radićova", nalazi se u praškome predjelu Břevnov, u gradskoj četvrti Prag 6 u kojoj je smješteno hrvatsko veleposlanstvo, kao i crkva svetoga Norberta u kojoj je Radić 1898. sklopio brak sa svojom suprugom, Pražankom Marijom Dvořákovom.

"Na žalost, Češka se nikad nije Radiću za života odužila za njegov rad pa je imenovanje ulice njegovim imenom u Pragu velika povijesna satisfakcija najvećem prijatelju i simpatizeru kojeg su Česi ikada imali na hrvatskim prostorima.

Činjenica da se ujedno radi o jednoj od najvećih ličnosti hrvatske povijesti dovoljno govori koliko je Češka bila važna Hrvatima kao oslonac i primjer u vrijeme kad se i sama borila za samostalnost i slobodu. Radić je vrlo volio Prag kojeg je u svojim djelima i pismima gotovo uvijek nazivao Zlatnim Pragom", izjavio je povjesničar i bohemist Marijan Lipovac, predsjednik Hrvatsko-češkog društva.

Atentat na Stjepana Radića prije 90 godina

Stjepan Radić
na novčanici
od 200 kuna

S govorničke tribine Narodne skupštine srpski zastupnik Puniša Račić pucao je iz revolvera na zastupnike HSS-a. Ubio je Pavla Radića i dr. Gjuru Basaričeka, a teško ranio Stjepana Radića koji je uskoro podlegao ranjavanju

Piše: **Željko Holjevac**

U dvorani Narodne skupštine Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Beogradu 20. lipnja 1928. izvršen je atentat na zastupnike Hrvatske seljačke stranke. Usred parlamenta ubijeni su Pavle Radić i dr. Gjur Basariček. Lakše su ranjeni Ivan Grandža i Ivan Pernar, a teže Stjepan Radić koji je uskoro umro od zadobivenih rana. Prošlo je 90 godina od tih tragičnih i krvavih događaja.

Potkraj 19. stoljeća došlo je do smjene političara na hrvatskoj političkoj sceni. Umjesto starijih političara, koji su umrli ili su se povukli iz političkog života, nastupila je nova generacija koja je obilježila prvu polovicu 20. stoljeća. Tako se 1895. u hrvatskome javnom životu prvi put pojavio mladi student Stjepan Radić. Zajedno s nekolicinom svojih kolega on

Ivan Tišov: Stjepan Radić među seljcima

je te godine na glavnome zagrebačkom trgu sudjelovao u prosvjednom spaljivanju mađarske zastave, zbog čega je morao napustiti zagrebačko sveučilište i otići studirati u Prag.

BRAĆA RADIĆ

Vrativši se u Zagreb, Stjepan je zajedno s bratom Antunom 1899. počeo izdavati list *Dom*. Bio je to prvi list u Hrvatskoj namijenjen seljacima, poglavito za njihovu poduku. Braća Radić su 1904. osnovali vlastitu političku stranku – Hrvatsku pučku seljačku stranku (HPSS). Nova je stranka zagovarala preobrazbu Austro-Ugarske u podunavsku konfederaciju, u kojoj bi Hrvatska bila jedna od nekoliko ravnopravnih država. Isprva stranka nije imala veću težinu u hr-

Zajedno s nekolicinom svojih kolega mladi student Stjepan Radić sudjelovao je 1895. na glavnome zagrebačkom trgu u prosvjednom spaljivanju mađarske zastave.

vatskoj politici jer mnogi seljaci još nisu imali pravo glasa. Ipak je Stjepan Radić ispravno procijenio veliki politički potencijal seljačkog stanovništva budući da su seljaci činili najveći dio hrvatskog pučanstva. Stoga je poticao njihovu poduku u političkim pitanjima te njihovo aktivno uključivanje u političke događaje. Osim toga, stranka se borila za hrvatska nacionalna prava, demokratizaciju društva i socijalnu pravdu za sve.

Radić govori na stranačkom skupu

U vrijeme raspada Austro-Ugarske na kraju Prvog svjetskog rata Stjepan Radić se okrenuo prema južnoslavenskom ujedinjenju pod vodstvom Srbije, ali je težio za stvaranjem konfederalne i republikanske seljačke države pa je upozoravao: "Ne srljajte kao guške u maglu." Pokazalo se da je bio u pravu jer Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca nije zaživjela kao ravnopravna zajednica, nego kao proširena Srbija, koja se kolebala između ograničenog parlamentarizma i kraljeve diktature i u kojoj nije bilo riješeno nacionalno pitanje, poglavito hrvatsko. Politika centralizacije, batinanja, gospodarski pritisak, financijske prijevare, porezna opterećenja, markiranje novčanica, nepovoljna zamjena krune za dinar, obilježavanje stoke, agrarna reforma, ukiđanje Hrvatskoga sabora i zemaljske vlade, razbijanje starih pokrajina i podjela povijesnih teritorija na oblasti, gubitak hrvatske državnosti, politički progoni Hrvata, kolonizacija Srba i projekt kulturne integracije izazvali su veliko nezadovoljstvo, pogotovo nakon što je Vidovdanski ustav 1921. ozakonio postojeće stanje nepovoljno za Hrvate, a

Čim je stigla vijest o atentatu na hrvatske zastupnike, u Zagrebu su izbili spontani prosvjedi na kojima se okupilo oko 30.000 građana, radnika i studenata tražeći republiku.

Zakon o zaštiti države ograničio slobodu političkog djelovanja.

PROMICANJA REPUBLIKANSTVA

Politički otpor hrvatskoga naroda doveo je do uspona Hrvatske republikanske seljačke stranke koja je zbog uvođenja općeg prava glasa za muškarce, većinom seljake, postala najveća hrvatska politička stranka, a njezin prvak Stjepan Radić zbog promicanja republikanstva i odbijanja polaganja prisega kralju izrastao je u vođu hrvatskoga naroda i nacionalnoga tribuna. U borbi protiv centralizma i monarhije tražio je pomoć i u inozemstvu pa je posjetio neke zapadne zemlje, a u Moskvi je uključio svoju stranku u Seljačku internacionalu. Zbog toga je HRSS privremeno zabranjena, ali je postigla uspjeh na novim izborima, nakon čega je Radić u zatvoru pristao na sporazum sa srbijanskim radikalima i ušao u vladu pa je došlo do zaokreta u politici HRSS-a koja je postala Hrvatska seljačka stranka. Ubrzo je nastavak političke borbe za ravnopravnost Hrvata i preustroj postojeće države doveo HSS opet u oporbu, a Stjepan Radić je napustio vladu i zajedno sa Svetozarom Pribićevićem ušao u Seljačko-demokratsku koaliciju (SDK) koja je u parlamentu opstru-

irala politiku beogradske vlade. Novine su pisale da se Narodna skupština nalazi u predvečerje burnih dana, a radikalni zastupnici prijetili su ubojstvima.

S govorničke tribine Narodne skupštine, u koju je došao radi osobnog objašnjenja, srpski radikalni zastupnik Puniša Račić pucao je 20. lipnja 1928. iz revolvera na zastupnike HSS-a. Ubio je Pavla Radića i dr. Gjuru Basaričeka, a teško ranio Stjepana Radića te lakše Ivana Pernara i Ivana Grandu koji je svojim tijelom štitio Radića. Račić je tražio i Svetozara Pribićevića kako bi i u njega pucao. Uhićen je tek poslijepodne kad je sam došao u kabinet ministra unutarnjih poslova dr. Antona Korošca kako bi se predao. Sutradan je zastupnički klub SDK proglasom odbio sudjelovati u Narodnoj skupštini dok se ne stvore uvjeti za jednakost i ravnopravnost. Čim je stigla vijest o atentatu na hrvatske zastupnike, u Zagrebu su izbili spontani prosvjedi na kojima se okupilo oko 30.000 građana, radnika i studenata tražeći republiku. HSS je pozvao mase da se povuku, ali su mjesni komunisti letkom, na kojem je bio potpisan Josip Broz, pozvali na nastavak prosvjeda, a proveden je i opći štrajk. U sukobima s policijom ubijeno je pet osoba, dok ih je oko 50 ranjeno i više od stotinu uhićeno.

'KRVAVA SKUPŠTINA'

Okupivši čitavu hrvatsku oporbu, zastupnici SDK tražili su ukidanje Vidovdanskih ustava i preuređenje države na temelju priznavanja nacionalnih individualnosti. Dva tjedna nakon strahovitog krvoprolića u Narodnoj skupštini, vlada Velje Vukičevića podnijela je ostavku 4.

Spomenik na zagrebačkom groblju Mirogoj

srpnja. Tada je kralj Aleksandar Karađorđević iznio Svetozaru Pribićeviću velikosrpski plan za izdvajanje hrvatskih i slovenskih krajeva iz Kraljevine SHS, uz oduzimanje Slavonije, Dalmacije i dijela središnje Hrvatske. Plan o tzv. amputaciji uključivao je zemljovid Velike Srbije s crtom razgraničenja na liniji Virovitica – Karlovac – Karlobag. Do toga nije došlo, a nakon što je ranjeni Stjepan Radić, koji je zahtijevao raspuštanje Narodne skupštine, nove izbore i reviziju ustava, vratio ponuđeni mandat za sastav vlade, dr. Anton Korošec sastavio je 27. srpnja prijelaznu vladu od članova Slo-

venske ljudske stranke, Jugoslavenske muslimanske organizacije, srbijanskih radikala i demokrata te Hrvatske pučke stranke. Narodna skupština sastala se 1. kolovoza, ali u krnjem sastavu jer su je napustili zastupnici SDK, koji su se vratili u Zagreb ne priznajući "krvavo Skupštinu" pravo da donosi zaključke "za narod u prečanskim krajevima, koji predstavljamo, a za hrvatski narod napose".

Stjepan Radić umro je 8. kolovoza 1928. od posljedica ranjavanja. Njegov sprovod 12. kolovoza pretvorio se u manifestaciju protiv beogradske pre-

vlasti. Atentat u Narodnoj skupštini bio je početak kraja monarhističke Jugoslavije, a lipanjskim žrtvama 1928. posvećeni su stihovi:

"Slava Vama, mučenici naši,
Divni borci za zlatnu slobodu!
Uspomena ostat će Vam do vijek
U cijelome hrvatskome rodu." ■

ENG *Stjepan Radić, a popular Croatian leader and a MP in the national assembly of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes representing the Peasant Party was shot ninety years ago on the 20th of June 1928 during a session of the assembly in Belgrade. The assassination was effective, as Radić succumbed to his wounds shortly thereafter.*

Govorimo hrvatski

Takozvani "naši prostori"

Današnji studij hrvatskoga jezika u svijetu uglavnom se svodi na lektorate iz hrvatskoga jezika, dok su malobrojna sveučilišta na kojima se može studirati hrvatska književnost izvan "srpskohrvatskoga" okvira

U novinarskim (i ne samo novinarskim) pisanim tekstovima te u usmenim izjavama različitih u današnje vrijeme popularnih osoba, sve se češće mogu čuti izrazi *naši prostori* ili *ovi prostori*. Čitatelju i slušatelju nameće se pitanje što znače ti izrazi. Kada ih izgovaraju Hrvati u Hrvatskoj logično bi bilo zaključiti da misle na krajeve u kojima stoljećima obitavaju Hrvati, bilo u okviru današnjih hrvatskih državnih granica ili izvan njih. Međutim, svatko tko bi izveo takav zaključak prevario bi se. Sveprisutni izrazi *naši prostori* i *ovi prostori* podrazumijevaju bivšu SFRJ koja se kao avet šulja sviješću mnogih. Budući da izraz *regija* (ili u govoru istočnih nam susjeda *region*), koji se također rabi u tom značenju, nije kod svih slušatelja i čitatelja pozitivno prihvaćen, oni koji su zaduženi da se ta bivša državna tvorevina ne zaboravi dosjetili su se novim, manje upadljivim, ali vrlo djelotvornim izrazima: *naši prostori* i *ovi prostori*. I na te bi izraze trebalo početi odlučnije, ili barem s porugom reagirati kao na izraz *regija* u istom novom značenju.

Istodobno i studij hrvatskoga jezika i književnosti na svjetskim sveučilištima kao da sve više posustaje i pretvara se u studij jezika i književnosti *naših prostora*. Današnji studij hrvatskoga jezika u svijetu uglavnom se svodi na lektorate iz hrvatskoga jezika, dok su malobrojna sveučilišta na kojima se može studirati hrvatska književnost izvan "srpskohrvatskoga" okvira. Koliko je stanje zabrinjavajuće najbolje mi je

Piše: Sanja Vulić

posvjedočio nedavni boravak na Filološkom fakultetu Sveučilišta "Ivan Franko" u Lavovu u Ukrajini. Očekivali bismo da se studij hrvatskoga jezika na sveučilištima u prijateljskoj Ukrajini razvija u dobrim uvjetima, pogotovu u Lavovu u zapadnoj Ukrajini gdje je aktivna udruga "Bijela Hrvatska". Na žalost stanje je posve drukčije. Na Odsjeku za slavenske filologije ne samo da nema posebnoga studija hrvatskoga jezika nego nema ni lektora hrvatskoga jezika u organizaciji Ministarstva znanosti i obrazovanja RH. Navodno se

tomu protivi dio Odsjeka za slavenske filologije na tom sveučilištu, pa se studij hrvatskoga jezika svodi na predavanja i jezične vježbe koje drži jedna profesorica Ukrajinka, koja doduše izvrsno zna hrvatski, ali je jasno da razvoj kroatistike ne može počivati na jednoj osobi. Kako sada izgleda, taj razvoj nije ni predviđen. Hrvatska se književnost ne izučava kao zasebna cjelina nego također u "srpskohrvatskom" okviru. Pritom je zanimljivo da se za studente srbistike s toga sveučilišta organizira sezonski rad na hrvatskim otocima jer "poznaju jezik". A to nije izolirani slučaj. Putovanje Jadranom već ovoga proljeća otkriva veliki broj konobara i konobarica s *naših prostora* koji doduše ne znaju hrvatski, ali to izgleda nije ni važno. Čini se da je jedino važno da znaju neki od jezika s *naših prostora*.

Nameće se uvijek isti zaključak: ne možemo očekivati da drugi poštuju hrvatski jezik i hrvatsko nacionalno dostojanstvo jer ga sami ne poštujemo. ■

**Naša
kuhinja**

Vrijeme pripreme:
80 min

MANDULATA ILI BADEMOVAC

Mandulata ili bademovac tradicionalna je dalmatinska slastica nastala od bjelanaca, badema, meda i šećera te obložena oblatnama. Njegova je posebnost u pjenastoj smjesi kuhanoj na pari uz neprestano miješanje te postupno dodavanje meda i badema. Ova vruća smjesa zatim se izlijeva na oblatne, pritisne i razreže na kockice ili prutiće.

SASTOJCI: 180 g šećera • 2 bjelanca • 1 vanilin šećer • 120 g meda
• 200 g badema • 1 limun (manji) • 2 manje oblatne

PRIPREMA: Napraviti čvrsti snijeg od bjelanaca te postupno dodati šećer, vanilin šećer, ribanu limunovu koru i sok od pola limuna. Zatim na pari zagrijati med. Dodati smjesu od bjelanaca, pomiješati te kuhati na pari uz povremeno miješanje. U međuvremenu polovicu badema nasjeckati na manje komade, a polovicu ostaviti cijele. Nakon otprilike 45 minuta smjesi od bjelanaca dodati bademe i nastaviti kuhati još oko 30 minuta dok smjesa ne postane gusta, ljepljiva i odvaja se od posude. Smjesu rasporediti po oblatni, poklopiti drugom i ostaviti da odstoji oko 24 sata. Na kraju rezati ostrim i vrućim nožem.

SAVJETI:

- vrijeme kuhanja može varirati, ovisno o posudi u kojoj se kuha, za kraće vrijeme kuhanja najbolje uzeti posudu s tanjim dnom
- obavezno ostaviti da odstoji barem 24 sata, ako se reže prije možda nećete dobiti lijepe ploškice
- jednostavnije je razmazati i rasporediti nadjev ako su svi bademi usitnjeni, ali s cijelim komadima ploške ljepše izgledaju
- mandulat će biti ukusniji ako oguljene bademe prethodno kratko popečete

CMC TV TOP 30

1. **Mia** - Do posljednjeg retka
2. **Željko Bebek** - Tajno
3. **Igor Delač** - Budan
4. **Zdravko Čolić** - Tebe čuvam za kraj
5. **Magazin** - Titanik
6. **Boris Novković** - Moskva
7. **Tonči & Madre Badessa feat. Huljigani** - Šta se to čuje
8. **Tragovi** - Malena
9. **Bang Bang** - Što ako ne bude po tvom
10. **Vladimir Kočiš Zec** - Usne boje Venere
11. **Bosutski bećari** - Priča o Jeli
12. **Mejaši** - Ale, ale
13. **D'Beni Band & Denis Dumančić** - Što mi lutko radiš
14. **Vojko V** - Ne može
15. **David Temelkov** - Balerina od stakla
16. **Bajaga & Instruktori** - U sali lom
17. **Domenica** - Ljubavna limunada
18. **Sergej feat. Jana** - Bar da odeš
19. **Tri mušketira** - Prijatelji zovite mi nju
20. **Rajko Dujmić** - Rijeka suza
21. **Adrijana Baković** - Zaboravi
22. **Jelena Rozga** - Najbolji dan
23. **Petar Grašo** - Ako te pitaju
24. **Pirati** - Da je sreće
25. **Antonela Doko** - O čemu pričamo
26. **Colonia** - Zadnja suza
27. **Urban&4** - Kuća sjećanja
28. **Buđenje** - Budi moja
29. **Kedžo** - Vojnik ljubavi
30. **Mišo Kovač** - Pismo moja

Volim i 'Socceroose' i 'Vatrene'

Kad sam bio dijete, moja pokojna majka i otac radili su cijeli dan. Ali uvijek im je bilo veliko zadovoljstvo doći na utakmice koje smo igrali u hrvatskim klubovima i družiti se s našim ljudima

Razgovarali: **Marko Barišić i Veso Jurić**
(Hrvatski vjesnik)

Australski Hrvat Ante Miličić doživljava vrhunac svoje nogometne karijere otkako se kao pomoćni trener australske reprezentacije plasirao na Svjetsko prvenstvo u Rusiji. Ovaj bivši profesionalni nogometaš, rođen 1974. u Sydneyu, dao je intervju za hrvatski tjednik iz Australije "Hrvatski vjesnik", koji je vođen u Zagrebu. U razgovoru iznosi svoja očekivanja u vezi s predstojećim Svjetskim prvenstvom u Rusiji, ali i otkriva kako se snašla njegova obitelj u Hrvatskoj, gdje je već više od pola godine.

Gosp. Miličiću, u Rusiji ste u teškoj skupini s Francuskom, Peruom i Danskom, kakva su očekivanja?

– Istina, to je za nas teška skupina jer mi smo ipak Australija. Tom izazovu pristupit ćemo na isti način kao i do sada. Fokusirani smo na prvu utakmicu s Francuskom. Za nas je to najbitnija utakmica i sve ćemo uložiti, sav naš napor, rad i trud da u tom ogledu budemo što bolji. Bit ću iskren, nećemo ni razmišljati o daljnjim utakmicama s Danskom i Peruom. Staro je pravilo, ako se napravi dobar rezultat na otvorenju, onda se time dobije određeni vjetar u

"U nogometu naši dečki davali su sve od sebe kako bi svojim roditeljima dali neku zadovoljštinu za sve njihove napore, zadovoljstvo da se njihov trud u Australiji na kraju isplatio."

leđa i može se s optimizmom gledati dalje. Dakle, utakmica s Francuskom za nas je - biti ili ne biti. Naš cilj je proći skupinu, prvi krug, i ući u daljnje natjecanje. Međutim, vidjet ćemo kako će se to sve posložiti.

Svaka generacija australske reprezentacije imala je, možemo to tako reći, hrvatski pečat. Ima je sad i ova. Ovdje u Hrvatskoj posebno je bio uočljiv Mile Jedinak i njegovi golovi protiv Hondurasa kojima je Australija izborila Svjetsko prvenstvo?

– Mile Jedinak naš je vođa. Psihički je jako snažan. Odličan je kapetan i puno znači za našu reprezentaciju. Koliko nam je važan pokazala je baš ta uta-

kmica s Hondurasom kad se on vratio jer ga u nekim ranijim utakmicama nismo imali zbog ozljede. Velika je razlika kad on igra za reprezentaciju i kad ne igra i po tome se vidi njegova kvaliteta. Meni je jako drag jer ga znam od malena. Njegov otac bio je u upravi Sydney Croatia kad sam ja igrao za taj klub. Inače, on je kao mladi igrač bio i u Hrvatskoj. Pod vodstvom trenera Čire Blaževića igrao je u Varteksu. Kasnije je napravio veliku karijeru, sada je u engleskoj Aston Villi.

Predvodit će Australiju u Rusiji kao kapetan?

– Najvjerojatnije. Iako, kada dođe novi trener nikad se ne zna kako će on

Postao je desna ruka trenera australske nogometne reprezentacije Berta van Marwijka

"Bilo je zaista prekrasno u Rijeci. Tada sam bio mlad, živio sam blizu Opatije, igrao sam za Rijeku, ona Kantrida je uvijek bila veliki, prekrasan stadion, čudo jedno..."

postaviti te stvari. No, nadam se da će tako biti.

Ali on nije jedini Hrvat?

– Tu je još Tomi Jurić koji je dosta vremena igrao i u Hrvatskoj. To su dva igrača za koja možemo reći da su najbliži tome da idu u Rusiju. Prije četiri godine imali smo Franića, Vidošića, Špiranovića. Dakle, uvijek se nađe dva-tri naša igrača koja igraju za australsku reprezentaciju.

U čemu je tajna da hrvatska zajednica u Australiji daje tako veliki broj kvalitetnih nogometaša s obzirom na njezinu brojnost. Posebno pamtim Krnčevića, Viduku, Šimunića, Didulicu, Horvata, Skoku, Sertića...?

– Po mome mišljenju to je stvar genetike. Naši dečki u Australiji imaju najprije te predispozicije, zatim imaju tu ljubav prema nogometu, što dolazi iz srca. Ali ima tu i još jedna stvar. Mi smo gledali naše roditelje koji su napustili bivšu Jugoslaviju i vidjeli smo kako su teško radili, borili se kako bi ostvarili bolji život, ponajprije za svoju djecu. U tom sportu, u ovom slučaju nogometu, naši dečki davali su sve od sebe kako bi svojim roditeljima dali neku zadovoljštinu za te napore, zadovoljstvo da se njihov trud na kraju isplatio. Mislim da u tome leži dobar dio odgovora na taj fenomen.

Tako je bilo i u Vašem slučaju?

– Kad sam bio dijete, moja pokojna majka i otac radili su cijeli dan. Vidio bih ih ujutro i tek na večer kad bi došli kući, slomljeni od posla. Ali uvijek im je bilo veliko zadovoljstvo doći na utakmice koje smo igrali u hrvatskim klubovima, družiti se s našim ljudima i nije im

bilo teško davati nam najviše od sebe da bismo mi uspjeli u onome u čemu smo mogli biti dobri. I, evo, još samo jedna usporedba. Moj otac došao je u Australiju brodom. Putovao je trideset dana. A ja sada putujem zrakoplovom u business klasi 20 sati i to mi je kao dugo, teško, dođem dolje slomljen. A kako je onda bilo mome starom kad je otišao tamo. Nije znao što će raditi, gdje će spavati, hoće li imati što jesti. Nije znao jezik. Takva je situacija bila i ostalim našim ljudima. Ta psihička snaga naših roditelja u određenom smislu prenesena je na nas, njihovu djecu, i to smo onda pokazali u našem nogometu.

Kao igrač počeli ste u sydneyjskoj Croatiji?

– To je bilo poluprofesionalno, trenirali smo tri puta na tjedan. Puno nas mladih Hrvata prošlo je taj put od mladih kategorija pa dalje. Za mene je to bila velika čast kad sam počeo igrati za prvu momčad tada Sydney Croatije, danas Sydney Uniteda. Tamo sam stekao puno prijatelja, naučio svoje prve nogometne korake i formirao se kao nogometaš.

Kako je tekao Vaš daljnji igrački put?

– S 23 godine došao sam u Bredu u Nizozemskoj, a nakon toga u Rijeku. Bilo je to 2001. Tamo mi je bilo odlično. Kad sam došao trener mi je bio Nenad Gračan, a u drugoj sezoni Ivan Katalinić.

Još dandanas se čujem s igračima iz te momčadi. To je bilo jedno od najljepših razdoblja mog života. Uvijek sam imao san živjeti u Hrvatskoj pa sam iskoristio tu priliku uz nogomet. Bilo je zaista prekrasno. Tada sam bio mlad, živio sam blizu Opatije, igrao sam za Rijeku, ona Kantrida je uvijek bila veliki, prekrasan stadion, čudo jedno. Kao igrači držali smo se zajedno. I inače kad gledaš prošlu karijeru, uvijek se sjećaš gdje je bila dobra ekipa, klapa, dobra atmosfera. I to smo stvarno imali, bili smo prijatelji i izvan terena. Bilo mi je sve jako lijepo, ali tadašnja Rijeka što se tiče financija nije bila to što je danas pa smo se na kraju razišli. Tada sam se vratio u Australiju. Ali u te dvije godine stekao sam puno iskustva i izvan nogometa. To uvijek govorim. Nisam išao na fakultet, ali to je bio moj fakultet na kojem sam puno naučio o životu.

Nakon povratka u Australiju, malo ste igrali pa ste bili ujedno i trener. I tako počinje Vaša trenerska karijera?

– Bio sam seniorski trener u sydneyjskoj Croatiji i uz to su me zvali da budem pomoćni trener u kategoriji ispod 20 godina u australskoj reprezentaciji. Tako sam 2009. išao na Svjetsko prvenstvo za tu dob u Egiptu, 2011. u

U Hrvatskoj uzdanici u Zagrebu

Kolumbiji, i tako je to išlo. Sada imam dvije uloge. Glavni sam trener mlade australske reprezentacije do 23 godine i pomoćni trener u seniorskoj reprezentaciji.

Kakvo je stanje u australskome nogometu. Aljoša Asanović trener je Melbourne Knightsa. Kako mu ide?

– Pratim što se događa. To je sada druga liga. To je za njega jedno novo iskustvo, sada može vidjeti kako stvari izgledaju danas u Australiji jer je on inače kao gost igrač bio u Sydney Croatia 2002. godine. Tada smo odigrali dvije utakmice zajedno. Sada je u Melbourneu, vidjet ćemo kako će to dalje ići. Ako s Knightsima napravi dobar posao, možda izbori priliku za A, prvu ligu. Nadam se da će ostvariti uspjeh.

Sada ste u Hrvatskoj s obitelji. Koliko dugo?

– U Hrvatskoj sam sa suprugom i naše troje djece od srpnja prošle godine. Trebalo je srediti puno stvari, od stana, škole, raznih papira. Sve je išlo dobro, ljudi su nas lijepo primili. Skoro cijela moja rodbina je ovdje u Hrvatskoj. Osjećam se kao doma. Djeca su se priviknula. Zapravo, to mi je najvažnija stvar. Kad su oni sretni, onda je sve u redu. Rekli smo kako ćemo doći na godinu dana, a onda ćemo odlučiti što dalje. Mogu se vratiti u Australiju, a mogu i ostati.

Kako ste to riješili sa Savezom?

– Dobar dio igrača australske reprezentacije ili mogućih kandidata za nju igra u europskim klubovima. Prema dogovoru s australskim savezom pratim njihove igre. Savez mi daje plaću kao da sam dolje, a stan i ostali troškovi su moji. Taj dogovor je koristan za obje strane.

Kako su djeca reagirala na preseljenje?

– Vidio sam na djeci u ovome kratkom razdoblju da su otkrili jedan drugi način života. Male stvari koje puno znače. Mislim da je ovo jedno dragocjeno iskustvo za njih i sada kada možemo ostati duže vremena i oni to žele, i ja sam za to.

Miličić kao igrač
sydneyjske Croatiae,
danas Sydney Uniteda

“Osjećam se kao doma u Hrvatskoj. Djeca su se priviknula. Zapravo, to mi je najvažnija stvar. Kad su oni sretni, onda je sve u redu...”

Ne govore – tata vrati nas u Australiju?

– Nikako. Baš sam ih za Božić pitao hoćemo li možda doma, u Australiju, tamo je ljeto, vruće je, a oni mi kažu ne, ostajemo tu. Bili smo malo u Austriji na skijanju s obitelji Josipa Šimunića. Ta blizina europskih zemalja za našu djecu veliko je otkriće. Austrija je udaljena od Zagreba nekoliko sati vožnje, Italija tek koji sad dulje. Tu je i Njemačka. I hoćeš li ići ili nećeš, možeš odlučiti 3-4 dana prije putovanja. Primjerice, u petak sam bio doma u Zagrebu i u subotu sam odlučio otići na utakmicu Bayern u Münchenu. To se ne može iz Austrije. Kad sam dolje, ne možeš ništa planirati na daleko bez jumbo zrakoplova.

A tu Vam je i otac?

– Da, otac mi se vratio iz Australije. Želio se vratiti na svoj rodni Hvar. Sviđa mu se klima, a tu je dakako i pogled na more iz kuće koji briše ili barem smanjuje sve brige. Dobro mu je. Odgovara mu taj lagani život na otoku. A i meni

je lakše kad sam tu. Kad je 11 sati u Zagrebu, onda je 11 i na Hvaru. Kad sam u Australiji, stalno preračunavam sate da bih ga nazvao. Stari, jesi li dobro, kako si? Prošli tjedan sam bio na Hvaru dva dana. Samo da ga vidim i da je sve u redu. Onda je i meni lakše. A i za njega je lakše kad on zna da mu je sin blizu njega, u Hrvatskoj.

Kako vidite hrvatsku reprezentaciju i njezine izgled u Rusiji?

– Ne gledam hrvatsku reprezentaciju uživo jer igramo utakmice u isto vrijeme. Ali, kad vidim popis hrvatskih igrača, znam da je to jako kvalitetna momčad i znajući naš mentalitet jasno je kako Hrvatska može napraviti dobar rezultat. Znam da je izbornik Zlatko Dalić dobar stručnjak. Trenirao je dosta klubova u Aziji, pogotovo je velik uspjeh imao s Al Ainom. Ne bi me iznenadilo da Hrvatska u Rusiji napravi dobar rezultat. Normalno je da ću ih ja pratiti i navijati za te naše momke. Gledajući pojedinačno po imenima, ako se to dobro posloži, Hrvatska se ne treba bojati nikoga.

Možemo li se susresti ako i Australija i Hrvatska prođu skupine?

– To su me već pitali. Možemo se naći. Ali, već sam rekao, hajdemo mi prvo dobro odigrati protiv Francuske.

Kako rješavate problem te, nazvat ćemo je tako, podijeljene lojalnosti?

– Jednostavno. Volim i Socceroose i Vatrene.

Na kraju, vidite li se jednom kao trener nekog hrvatskog kluba?

– Još dvije godine imam ugovor s Australskim savezom. Sada će mi to biti drugo Svjetsko prvenstvo. Tko zna što će život sve donijeti. Kao nogometni trener nije dobro planirati previše unaprijed jer to nije takav posao. Ali, ako se jednog dana stvore okolnosti za to, dakle, postanem li trener nekog hrvatskog kluba, ne bih imao ništa protiv. ■

ENG An interview with Australian Croat Ante Miličić (Sydney, 1974) who is at the height of his football (soccer) career, having clinched a spot at the FIFA World Cup in Russia as assistant manager of the Australian side.

“Cajka” na godišnjem

Jura je vrtio glavom i pitao se da kaj se je to s prijateljem Štefom dogodilo jer nakon povratka s godišnjeg stalno psuje “pevaljke” i one koji ih slušaju. I ostali iz njihove klape zabrinuli se za Štefovo zdravlje pak su mu čak preporučili nek se ide pregledati kod “nervonarzta” jer sa živcima se nije za igrati. A Štef i dalje psuje “cajke” i ne obazire se na prijateljske savjete. Nakon nekog vremena upita Jura Štefa da kaj su to uopće “cajke”, da za njih nikad nije čuo, neka mu lijepo objasni kaj sve to skupa znači jer više ne mogu tu njegovu šutnju i psovke podnašati.

“Sutra kad dojdeju svi s posla bum sve objasnili” reče za-gonetni Štef i nestane iza visoke živice. Prijatelji su sutradan jedva dočekali kraj radnog vremena, a Rudač je čak uzeo slobodan dan kako bi što spremniji dočekao Štefovu popodnevnu “seansu”. Kao i obično našli su se u dogovoreno vrijeme u parku pod krošnjom staroga hrasta koji je bio siguran zaklon od kiše i tu su se osjećali kao na svome. Prošlo je dobrih sat vremena, a Štefa niotkud i kad su već pomišljali na rastanak pojavi se ovaj noseći u desnoj ruci kasetofon, a u lijevoj neki čudan, šareni rubac.

“Bok dečki” pozdravi nazočne i sjedne na svoje uobičajeno mjesto. Bez riječi stavi kasetofon u pogon i nakon nekoliko sekundi začuje se “otišo si, a sarmu probo nisi”. Nakon nekoliko taktova prvi je na noge skočio Joso i poslao Štefa k vragu pitajući ga da li je samo zbog te pjesme bio toliko zakopčan. I ostali su dijelili Josino mišljenje i glasno prigovarajući tražili njegovu objašnjenje.

“Čekajte malo bedaki jedni, kaj ste se tak napuhnuli niste me ni pitali kak je meni bilo koji sam ih svakodnevno na desetke moral slušati, a ništa nisam mogao poduzeti”, povisi Štef glas i dobro potegne iz demižona. “To vam je samo jedan od stotina naslova novog turbofolka kojeg se može čuti gotovo u svakom kraju Lijepe naše. Tvrdim, da je poplava narodnjaka opasnija od ovoljetne vodene stihije koja je opustošila srednju Europu jer čim je tekst primitivniji i prostiji – ima bolju slušanost i pjevnost. Bio sam duboko uvjeren, da nakon Domovinskog rata turbofolk nikad više neće prijeći granice naše zemlje no, nažalost, prevario

sam se. U toj cijeloj priči posebno sam razočaran mladim Hrvatima koji se natječu u tome tko će jaču muziku pustiti iz kasetofona u automobilu i tko će prije napamet naučiti stihove najpoznatijih “cajki”: Lepe Brene, Karleuše ili Cece.

Šetajući ovog ljeta s prijateljima splitskom rivom u razgovoru smo se dotaknuli narodnjaka i naše mladeži koja ih tako spremno “usisava” u sebe. Moji domaćini mi rekoše neka se previše ne čudim, jer jabuka ne pada daleko od stabla. Naime, dobro se zna da su neki za vrijeme najžešćih napada na Vukovar slušali turbofolk u izvođenju navedenih “cajki”. Prijatelji, ja vas razumijem da ste zabrinuti za moje zdravlje, ali pitam ja vas kako biste se vi osjećali da, umjesto da odmorite dušu i tijelo, budete izloženi maltretiranju putem novo komponirane turboglazbe”, reče Štef i baci kasetu u obližnju košaru za smeće.

“Šibicar” Jerko

Vrag ih odnesel. Sam mislil da u Njemačkoj sve štima, a sada sam se osvjedočil da nije tak” ljutio se, psujući sve po spisku, dobričina Štef. Razlog ljutnji je bio što toga jutra njegov omiljeni tjednik “Fokus” nije došao u trafiku na uglu susjedne ulice. “Sad moram ići na Bahnhof Zoo, tam ga uvijek ima” dobaci svojoj Dragi i žurnim koracima uputi se prema podzemnoj željeznici. Inače, vrlo često zna otići na

mjestu gdje je uvijek mnogo ljudi, a jedno od takvih je svakako berlinski željeznički kolodvor, popularni Bahnhof Zoo koji je i dobio ime po obližnjome Zoološkom vrtu, posebnoj berlinskoj turističkoj atrakciji. Malo je (ako ih uopće ima!) svjetskih metropola koji u strogome centru drže “zvjerinjak”. Na kolodvorske kiosku zaista je imao sreću, uspio je kupiti

predzadnji primjerak “Fokusa”. Držeći sav sretan omiljeni tjednik u ruci opazi na drugome kraju ogromne kolodvorske čekaonice gomilu ljudi koji su gledali u pod i nešto pokazivali.

Približi se grupi i na podu ugleda poznato lice kako vješto premješta kuglicu koja je strelovitom brzinom mijenjala položaj ispod praznih kutija od šibica. “Šibicar” Jerko (tako su ga zvali) operirao je sa svoja tri pomoćnika od kojih je jedan go-

tovo uvijek pogodio gdje se nalazi kuglica i na taj način mario naivne da okušaju sreću. Tko god se upustio u igru po-gađanja bio je uvijek tj. na kraju igre olakšan za nekoliko novčanica eura.

Vidjevši Štefa, "šibicar" mu diskretno namigne što je bio znak da šuti. Naš pajdaš se teškom mukom svladao da ne vikne i upozori ljude na prevaru. Međutim, dobro je znao da su Jerkovi pomoćnici vrlo opasni ljudi koji nožem ili pištoljem bolje barataju nego on žlicom. Dok je živ neće zaboraviti svoj prvi susret sa Jerkom kada ga je ovaj nagovorio na igru i "pustio" da dobije 500 njemačkih maraka. Kad je sav sretan zbog velikog dobitka rekao da više neće igrati, "pomoćnici" mu prislonili nekoliko "kratkih" cijevi u slabine i natjerali na nastavak igre. Na kraju, ne samo da je izgubio "zarađene" novce nego je ostao i bez svojih 750 maraka. Kada je lisnica ostala prazna, "šibicar" se prezirno nasmije i "galantno" pruži novčanicu za taxi jer nije red da "zemljak" ide pješice doma. Od toga dana Štefina je bježao od "igara na sreću" kao vrag od tamjana. Svi oni koji su toga dana igrali izgubili su i Jerko sa pomoćnicima oстане sam. Ne zadugo; ugledavši grupu japanskih turista s obveznim fotoaparatom oko vrata, "šibicar" ih na tečnome engleskom pozove da okušaju sreću. "Vidiš vraga" poluglasno reče Štef "kak je pre-mazan svim mastima. Ali jedno mu moram priznati: uz varanje naivnih usavršio je i znanje svjetskih jezika".

Fric

Iskreno sam se obradovao pajdašu Ćosu koji mi je već s vrata obznanio da i on namjerava vlakom putovati za Zagreb. Ubrzo smo dogovorili dan polaska i počeli pakirati kofere i putne torbe s raznim predmetima koje smo nakupovali kako bi što bolje s njemačkom robom opremili naše kuće koje, na žalost, nikako ne mogu dočekati da se vlasnici za stalno nastane u njima. S pajdašom Ćosom nikada nije bilo dosadno; pun humora bio je dobrodošao u svako društvo, a kako je godinama radio na berlinskim građevinama znao je za mnoge probleme radnih kolega pa sam bio siguran da će na dugačkome putu do Zagreba ispričati bar jednu priču iz života naših iseljenika. Prijatelj pročitaj moje misli pa

mi kroz smijeh reče da zna što očekujem od njega jer sigurno hoću napisati prilog tjedniku "Fokus" pak mi treba "štofa". Tobože stidljivo, priznam pajdašu

da je u pravu i onak, usput, zamolim ga da mi ispriča neka o čudaku Francu kojemu su prišli nadimak "Fric" jer je, navodno, pročitao sva Krležina djela i napamet znao sve "mudrolije" Petrice Kerempuha. I tako došao je dan polaska pa smo se udobno smjestili u drugi razred ICE-a, na brzak prodiskutirali o do sada najtežoj krizi hrvatske Vlade i naglo zašutjeli. Nakon nekoliko minuta obostrane šutnje sjeti se Ćos obećanja da će ispričati s kakvim se to problemima bori naš zajednički poznanik Fric za kojega svi, koji ga poznaju, kažu da je postao pravi čudak i da s njim neka ni v redu. Po pajdaševom pričanju, za Fricovo čudno ponašanje najviše je kriv njegov jedinac Ivek koji je u domovini bil odlikaš, a ovdje, u njemačkoj školi, već drugi put, kak zglada nebu prešiel peti razred osnovne škole. Siromak Fric je uvjeren da su njegvi zlobni susjedi "ocoprati" Iveka i zbog toga mu ide tak slabo u školi. Jednoga dana je Bara, bez muževog znanja, nazvala školu i od razrednice saznala da joj sin neredovito dolazi u školu a kad i dođe sjedi u klupi kao drvo i ne možeš od njega čuti ni slova. Razrednica je Bari savjetovala da neka dječaka nužno odvede k liječniku jer tko zna što se zbiva u njegovoj duši. Budući da nije mogla sakriti razgovor sa učiteljicom, sve ispriča mužu koji jedva pristane odvesti sina doktoru za živce. Ovaj, pregledavši maloga uputi ga u kliniku na promatranje.

Nakon tri tjedna bi Ivek otpušten iz bolnice kao tjelesno potpuno zdrav, duševno normalan, ali suviše prepušten sam sebi. Tom prigodom održao je liječnik Fricu pravu prodiku rekavši da za Iveka treba više brinuti, a ne misliti samo na penaze i štedne knjižice. Ali nehajni Fric nije se previše obazirao na liječničke savjete i dalje je bio uvjeren kako su mu susjedi zavidni pa su, da mu napakoste, dali Iveka kod Vave "ocoprati". Smišljajući osvetu, počeo je sve češće sam sa sobom razgovarati i kažiprstom praviti neke čudne krugove. Srećom,

Bara je na vrijeme shvatila da su u utrci za novcem zaboravili na Iveka pa se je sada potpuno posvetila djetetu. Dječak je počeo redovno ići na nastavu i uspio s dobrim uspjehom završiti peti razred. A, Fric i dalje živi u uvjerenju da je to sve "coprničino" djelo ne prihvaćajući činjenicu da s djetetom, kao i sa narodom, treba razgovarati. ■

LJEPOTE HRVATSKE OKOM FOTOGRAFA

NACIONALNI PARK PAKLENICA

PHOTO: ANTUN CEROVEČKI

Najveći prirodni biser zadarskog područja je Nacionalni park Paklenica koji obuhvaća najatraktivnije dijelove južnog Velebita na površini od svega 96 km². Glavna atrakcija Nacionalnog parka su dva impresivna klanca Velike i Male Paklenice, usječena u planinu od mora do najviših vrhova Velebita. U Parku ima i više neobičnih krških forma, spilja, a uslijed velikih razlika u klimi očuvana je i bogata flora i fauna. Od 2017. godine bukove šume u Nacionalnom parku Paklenica uvrštene su, uz bukove šume Nacionalnog parka Velebit, na UNESCO-ov popis svjetske baštine.

KONCERT PRJAVOG KAZALIŠTA U POVODU 40 GODINA KARIJERE

Kultni hrvatski rock bend Prljavo kazalište ove godine proslavlja 40 godina karijere. Na Dan Grada Zagreba održan je spektakularni koncert pred 20-ak tisuća ljudi na stadionu NK Zagreb u Kranjčevićevoj. Prva pjesma ovih rokera bila je "Zagreb te zove", a Prljavci su izveli i "Crno bijeli svijet", "Pisma ljubavna", "Zaustavite zemlju", "Sve je lako kad si mlad" te mnoge druge. S tribina su se viorile Dinamove zastave dok su travnjak većinom okupirale zastave Republike Hrvatske. Nakon prvoga bloka pjesama posjetitelji Zagreba uživali su u raskošnome vatrometu. Prljavci su glazbeni spektakl završili pjesmom 'Marina'.

NAJDUŽA GIMNASTIČKA ŠPAGA NA SVIJETU

Kako bi najavili gimnastički Grand prix Osijek Challenge cup glavni organizator natjecanja, GD *Osijek-Žito*, proveo je niz aktivnosti u gradu za promociju tog događaja. Tako se na osječkome pješačkome mostu pokušao oboriti neobičan svjetski rekord. Uz pomoć osječkih klubova duž pješačkoga mosta formirali su, nadaju se, najdulju špagu na svijetu. U njoj su bili članice i članovi Plesnoga studija *Shine*, Plesnoga kluba *Broadway*, Plesnoga studija *Illusion*, Karate kluba *Hrvatski sokol*, Dance groupe *Midat*, NK Osijek, Artitudo te, dakako, članovi Gimnastičkog društva *Osijek-Žito*. Ovo je zapravo bila "generalna proba" za prijavu za Guinnessovu knjigu rekorda. Organizatori vjeruju kako se sljedeće godine mogu upustiti i u taj pothvat. Ovaj put je, naravno, iz Osijeka otišla lijepa slika.

PROCESIJA DUBROVAČKIM STRADUNOM NA TIJELOVO

Tradicionalna svečana procesija dubrovačkim Stradunom na Tijelovo s Presve-tim oltarskim sakramentom održana je od dubrovačke katedrale preko Straduna do crkve svetog Vlaha i natrag do katedrale, a predvodio ju je dubrovački biskup mons. Mate Uzinić. Tijelovo je svetkovina kojom Crkva želi osobito svečano još jednom u liturgijskoj godini slaviti Veliki četvrtak i jedno od velikih otajstava koja je Krist tog dana podijelio, otajstvo euharistije, rekao je biskup na svečanome misnom slavlju te progovorio o situaciji prije Velikog četvrtka koja je, prema Markovu evanđelju, povećala napetost između Isusa i religioznih vlasti njegova naroda.

DAN ZAGREBAČKIH MATURANATA 2018.

Šarolika povorka maturanata okupila se na Trgu bana Jelačića na tradicionalnoj proslavi Dana zagrebačkih maturanata 'Norijadi', odakle su u podne sa zagrebačkim gradonačelnikom Milanom Bandićem i uz glazbu DJ-a krenuli prema jezeru Bundecku gdje su slavili do večernih sati. Kako bi obilježili završetak nastave srednjoškolskog obrazovanja, na trgu se okupilo oko 5.000 učenika završnih razreda, njihovih prijatelja, ali i zainteresiranih građana koji su sve pratili sa sigurne udaljenosti nastojeći izbjeći polijevanje vodom i zasipanje brašnom.

OBIJEŽENA 27. OBLJETNICA HRVATSKE VOJSKE

U Zagrebu je obilježena 27. obljetnica Hrvatske vojske, ustrojavanja hrvatskih Oružanih snaga i Dana Hrvatske kopnene vojske. Na Jarunu je u atraktivnom programu i taktičko-tehničkom zboru naoružanja i vojne opreme naočila predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, ministri obrane i hrvatskih branitelja Damir Krstičević i Tomo Medved, domaći i strani visoki časnici te mnogobrojni građani. Program na Jarunu počeo je ispaljivanjem 27 počasnih plotuna, zatim padobranskim skokovima, vojno-akrobatskim programom Počasno-zaštitne bojne, pokaznom vježbom Hrvatske kopnene vojske, Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva i Zapovjedništva specijalnih snaga te preletom MiG-a 21 i nastupom akrobatske grupe "Krila Oluje".

SVJETSKI FESTIVAL ANIMIRANOG FILMA ANIMAFEST

Svjetski festival animiranog filma - Animafest otvorila je izaslanica zagrebačkoga gradonačelnika, pročelnica Gradskog ureda za kulturu Grada Zagreba Ana Lederer, rekavši kako Animafest i ove godine nudi bogat program, a obilježava i dvije važne obljetnice - 200 godina od kreiranja lika Franksteina i 50 godina profesora Baltazara. "Najuspješniji animirani projekt Hrvatske i Zagreba doživio je pola stoljeća, no profesor Baltazar još uvijek rješava probleme na nenasilan način i može nam svima biti uzor, osobito nama koji se bavimo politikom", istaknula je Lederer, podsjetivši na jednog od njegovih ključnih tvoraca, nedavno preminuloga Zlatka Boureka.

TAEKWONDO REPREZENTACIJA VRATILA SE S EP-A S OSAM ODLIČJA

Nakon što je Kristina Tomić već prvog dana EP-a u ruskom Kazanju osvojila zlato, hrvatska taekwondo reprezentacija nastavila je "berbu" medalja sve do rekordnih osam kolajni (tri zlatne i pet brončanih) osvojenih na jednoj seniorskoj europskoj smotri. Osim Kristininina zlata (kateg. do 49 kg), najsajjnija odličja za Hrvatsku osvojili su Lovre Brečić u kategoriji do 63 kg i Toni Kanaet do 74 kg. Posljednjeg dana natjecanja brončanu medalju u kategoriji do 73 kg izborila je Iva Radoš. Ostale četiri bronce zasjale su oko vrata: Marije Štetić (kateg. do 57 kg), Denija Andruna Razića (kateg. do 63 kg), Piera Marića (kateg. do 74 kg) i Kristine Beroš u kategoriji do 62 kg.

SRBIĆ POBIJEDIO U OSIJEKU

Aktualni svjetski prvak na preči Tin Srbić osvojio je 27. svibnja zlatnu medalju na Svjetskome gimnastičkom kupu u dvorani Gradski vrt u Osijeku. Srbić je, uz potporu s prepunih tribina, sjajnom izvedbom sa startom 6,1 uvjerljivo slavio na preči, s više od bodom ispred najbliže konkurencije. Hrvatski gimnastičar, koji je u Osijeku slavio i 2017. godine, dobio je ocjenom 14,700 dok je drugoplasirani Litvanac Robert Tvorogal dobio ocjenu 13,667. Treći je bio Švicarac Taha Serhani (13,633). "Jako dobar nastup u finalu premda ozljeda nije iza mene. Odradio sam jednu od najboljih vježbi u finalima premda sam htio raditi još jaču vježbu, ali ta ozljeda me je malo usporila", izjavio je najbolji sportaš Hrvatske prošle godine.

TRIJUMF BRAĆE SINKOVIĆ U BEOGRADU

Martin i Valent Sinković ostvarili su svoju prvu pobjedu u dvojcu bez kormilara na velikom natjecanju, nadmašivši u nedjelju sve konkurente u finalnoj utrci održanoj u Beogradu, na prvoj postaji ovogodišnjega Svjetskog kupa. "Presretni smo zbog pobjede na prvome velikom natjecanju u dvojcu bez kormilara, osjećaj je savršen. Znamo da možemo još bolje odveslati, ovo nam je prva regata i s nestrpljenjem iščekujemo ostatak sezone", rekao je nakon pobjede Valent Sinković. Sinkovići su u Beogradu drugoplasiranu češku posadu Helešić - Podražil nadmašili za 1,62 sekunde, a trećeplasirani bjeloruski dvojac Furman - Valadzko za 3,99 sekunda.

HRVATSKA BOLJA U PRVOM POLUVREMENU, ALI BRAZIL SLAVIO

Prvi dio priprema za Svjetsko prvenstvo nogometaši Hrvatske zaokružili su 3. lipnja utakmicom protiv Brazila u kojoj su izgubili s 0 - 2. Na legendarnom Anfieldu u Liverpoolu strijelci za Brazil bili su Neymar (69) i Firmino (90 + 3). Bolja igra Brazila u drugom poluvremenu dala je rezultata u 69. minuti. Neymar je primio loptu u šesnaesteru, prošao je našu obranu i zabio za 1 - 0. Pobjedu Brazila potvrdio je Firmino u sudačkoj nadoknadi (90 + 3). Bio je ovo četvrti susret Hrvatske i Brazila, uz tri pobjede 'Selecaa', dok je jedan susret završio remijem. Hrvatski izbornik Zlatko Dalić izjavio je nakon utakmice da moramo ostati stabilni, ali i izvući pouke iz ove utakmice. "Moramo ostati stabilni i izvući pouke iz ove utakmice. Radimo svoj posao i ništa nas neće pokolebati", izjavio je Dalić.

NOGOMETAŠIMA DINAMA DUPLA KRUNA

Nogometaši Dinama, koji su već ranije osigurali naslov prvaka Hrvatske, u zadnjoj utakmici prvenstva dočekali su na Maksimiru zaprešićki Inter te su slavili s 3 - 1 (2 - 0). Dvostruki strijelac za Dinamo bio je Mario Gavranović (39., 61.), a jedan pogodak zabio je Soudani (21.), dok je Inter ublažio poraz autogolom Arijana Ademija (89.). Predvođeni novim trenerom Nenadom Bjelicom, koji je na kormilu "modrih" naslijedio Nikolu Jurčevića, Dinamo je pobjednički okončao prvenstvo i time je podigao raspoloženje uoči finala Kupa u Vinkovcima protiv Hajduka kojeg su pobijedili s 1 - 0 (-0). Strijelac pogotka koji je donio dvostruku krunu Dinamu bio je Mario Gavranović u 55. minuti. Dinamu je to 15. naslov u Kupu, dok su Splitsani ostali na šest osvojenih trofeja. Hajduk i Dinamo su sedmi put igrali za trofej Kupa, ali prvi put nakon čak devet godina. Splitsani su slavili u prva tri, a Zagrepčani u zadnja četiri finala.

CEDEVITA OBRANILA NASLOV PRVAKA HRVATSKE

Košarkaši Cedevite obranili su naslova prvaka Hrvatske nakon što su u četvrtoj utakmici finala doigravanja u gostima kod Cibone slavili sa 77 - 68 (43 - 40) te su tako finalnu seriju okončali s 3 - 1 u pobjedama. Cedevitu je predvodio Džanan Musa s 21 košem, Damir Markota ubacio je 11, a Andrija Stipanović i Roko-Leni Ukić po 10. Za Cibonu Luka Žorić zabio je 20 koševa, Ivan Novačić i Marko Tomas po 13, a Branislav Ratkovića 11. Petu sezonu zaredom u finalu doigravanja sastali su se Cedevita i Cibona, i peti put naslov je osvojila Cedevita.

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

HRVATSKA

PHOTO BY IVO PERVAN

